

STREEKFOTO ZUID-LIMBURG

*Socio-economische analyse van de streek Zuid-Limburg
en haar 14 gemeenten*

OKTOBER 2016

VOORWOORD

Deze streekfoto omvat een sociaal-economische analyse van Zuid-Limburg en haar 14 gemeenten (Alken, Bilzen, Borgloon, Gingelom, Heers, Herstappe, Hoeselt, Kortesseem, Nieuwerkerken, Riemst, Sint-Truiden, Tongeren, Voeren, Wellen). Een 50-tal indicatoren worden in dit rapport geanalyseerd met doorgaans als referentiejaar 2008. De indicatoren kunnen ingedeeld worden in de domeinen demografie, arbeidsmarktaanbod, ondernemerschap, tewerkstelling, werkgelegenheid, werkenden en gemeentelijke pendelarbeid. Telkens worden de resultaten van Zuid-Limburg vergeleken met de resultaten van de andere vier Limburgse streken, met Limburg en met Vlaanderen. Bovendien worden de 14 gemeenten van Zuid-Limburg ook onderling met elkaar vergeleken.

Alle verwerkte gegevens in dit rapport zijn de meest recente data die op de verwerkingsdatum (juni 2016) beschikbaar waren tot op gemeentelijk niveau. Al deze data zijn gedetailleerd terug te vinden op de website www.ersvlimburg.be in de rubriek 'Statistieken'. Op dezelfde website vindt u ook de algemene 'Socio-economische analyse van Limburg en haar 5 streken' die POM-ERSV Limburg in september 2015 publiceerde (rubriek 'Publicaties'). Voor een specifieke analyse van de recente economische toestand in Limburg, verwijzen wij graag naar de Limburgradar van POM-ERSV Limburg. Op kwartaalbasis worden in deze Limburgradar een tiental indicatoren opgevolgd die de economische ontwikkeling in Limburg op de voet volgen. U kan de Limburgradar raadplegen via de website www.ersvlimburg.be of www.pomlimburg.be.

Met deze streekfoto en de andere hierboven vermelde publicaties wil POM-ERSV Limburg de werking van de Limburgse gemeenten en socio-economische actoren binnen en buiten de provincie ondersteunen en bijdragen aan de uitwerking van strategische beleidsvisies en -planningen.

Constant Pompen
Directeur POM-ERSV Limburg

Erik Gerits
Voorzitter POM-ERSV Limburg

INHOUD

blz

<u>GEOGRAFISCHE SITUERING ZUID-LIMBURG EN HAAR GEMEENTEN</u>	7
<u>A. MENSELIJK POTENTIEEL</u>	9
A.1. DEMOGRAFIE	9
Bevolkingsaantal en -spreiding	9
Bevolkingsdichtheid	10
Evolutie van de bevolking	10
Loop van de bevolking: natuurlijk accres en migratiesaldo	11
Bevolking per nationaliteit	14
Leeftijdsopbouw	16
Ouderdomscoëfficiënt	16
Particuliere huishoudens	17
A.2. ARBEIDSMARKTAANBOD	20
Doorstromingscoëfficiënt	20
Afhankelijkheidsratio	21
Bevolking op beroepsactieve leeftijd naar socio-economische positie	22
Evolutie van de beroepsbevolking	23
Activiteitsgraad	24
Werkloosheid	26
Niet-werkende werkzoekenden	26
Werkloosheidsgraad	30
<u>B. ECONOMISCH WEEFSEL</u>	31
B.1. ONDERNEMERSCHAP	31
Zelfstandigen	31
Evolutie	31
Sectoraandeel	31
Aanwezigheidsindexen	32
Vestigingen met personeel	33
Evolutie	33
Sectoraandeel	34
Aanwezigheidsindexen	34
KMO-aandeel	35

B.2. TEWERKSTELLING (Jobs in loondienst)	36
Evolutie	36
Sectoraandeel	36
Aanwezigheidsindexen	37
Tewerkstelling in kennisintensieve sectoren	40
Hoogtechnologische en mediumhoogtechnologische industriële sectoren	42
Kennisintensieve dienstensectoren	43
Tewerkstelling in KMO's	45
Vacatures en spanningsgraad	45
B.3. WERKGELEGENHEID	47
Totale werkgelegenheid	47
Werkgelegenheidsgraad	48
B.4. WERKENDEN	49
Aantal werkenden	49
Werkzaamheidsgraad	50
Tijdelijke werkloosheid	52
B.5. GEMEENTELIJKE PENDELARBEID	54
Uitgaande pendelarbeid	54
Inkomende pendelarbeid	56

GEOGRAFISCHE SITUERING ZUID-LIMBURG EN HAAR GEMEENTEN

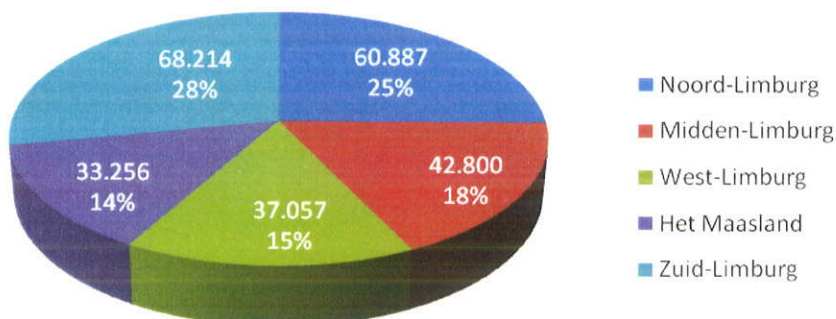
Figuur 1 laat de verdeling van de 44 Limburgse gemeenten over de 5 Limburgse streken zien.

Figuur 1 : Kaart van de 5 Limburgse streken met hun respectievelijke gemeenten

Figuur 2 illustreert de streekverdeling van de Limburgse oppervlakte van 242.214 hectaren.

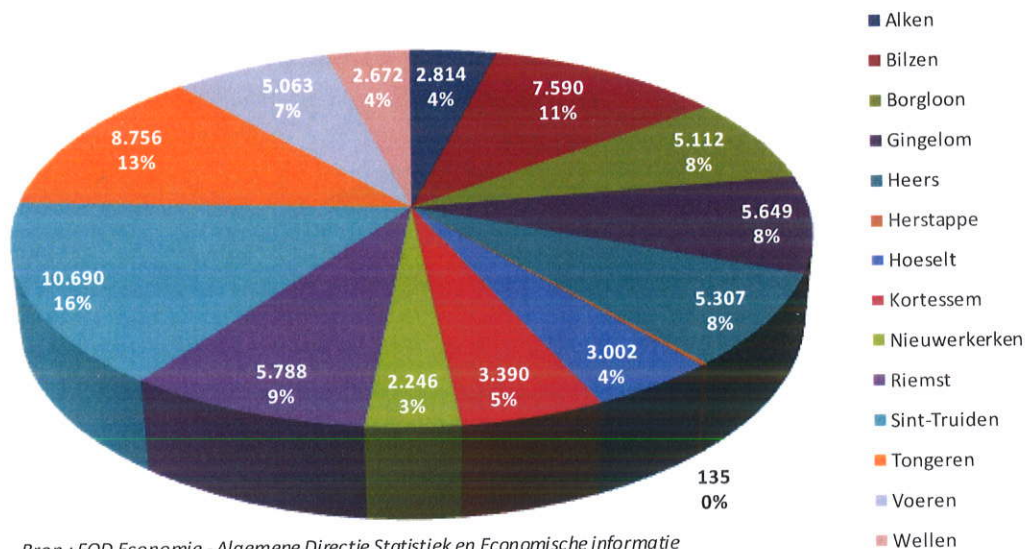
Figuur 2 : Verdeling van de Limburgse oppervlakte (in ha.) over de 5 Limburgse streken

Bron : FOD Economie - Algemene Directie Statistiek en Economische informatie
Verwerking : ERSV-Limburg

Zuid-Limburg heeft aldus een oppervlakte van 68.214 hectaren, waarvan figuur 3 de spreiding over de 14 Zuid-Limburgse gemeenten toont.

Figuur 3 : Verdeling van de Zuid-Limburgse oppervlakte (in ha.) over haar 14 gemeenten

Bron : FOD Economie - Algemene Directie Statistiek en Economische informatie
Verwerking : ERSV-Limburg

A. MENSELIJK POTENTIEEL

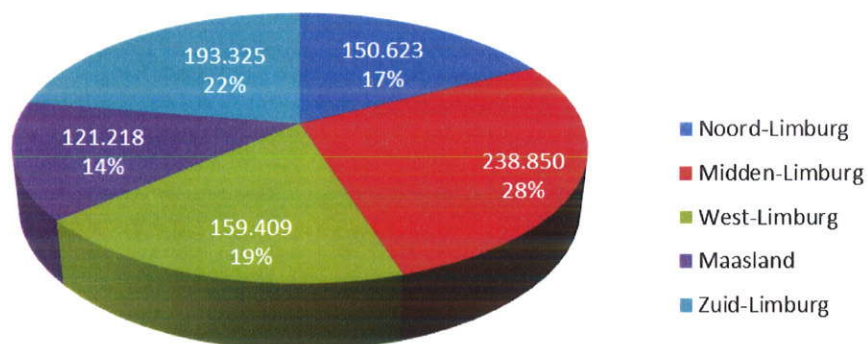
A.1. DEMOGRAFIE

Bevolkingsaantal en -spreiding

De provincie Limburg telt 863.425 inwoners op 1 januari 2016 : 430.010 mannen en 433.415 vrouwen. Vlaanderen heeft 6.477.804 inwoners, waarmee het aandeel van Limburg in de Vlaamse bevolking 13,3% bedraagt.

De Limburgse bevolking wordt als in figuur 4 gespreid over de 5 Limburgse streken.

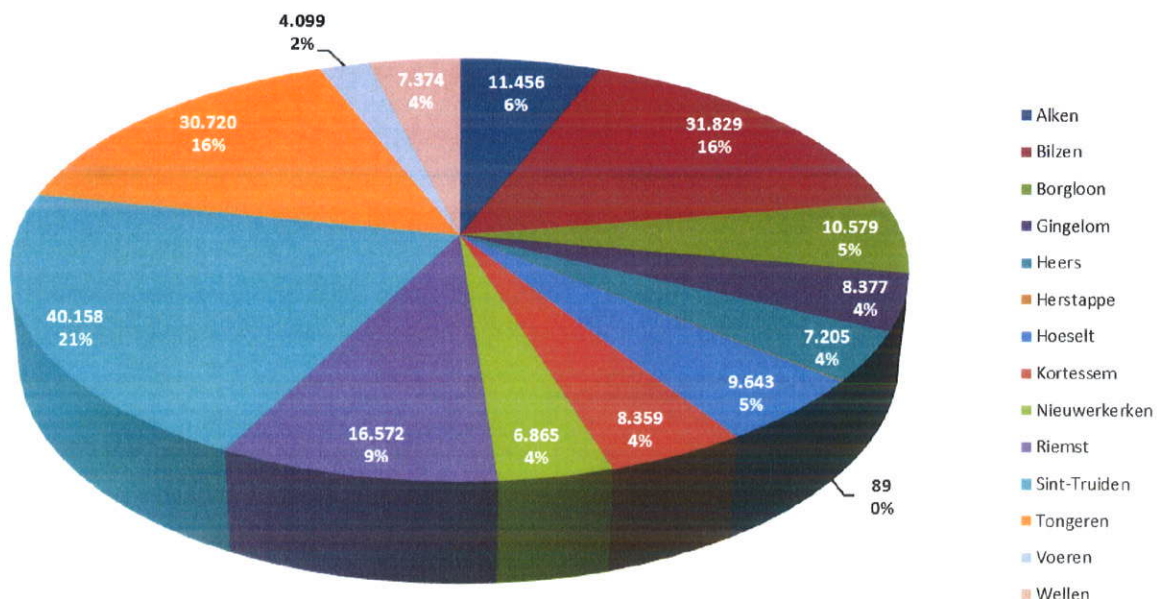
Figuur 4 : Verdeling van de Limburgse bevolking over de 5 Limburgse streken op 01/01/2016

Bron : FOD Economie - Algemene Directie Statistiek en Economische informatie
Verwerking : ERSV-Limburg

Figuur 5 laat dan weer de verdeling van de Zuid-Limburgse bevolking (193.325) over haar 14 gemeenten zien.

Figuur 5 : Verdeling van de Zuid-Limburgse bevolking over haar 14 gemeenten op 01/01/2016

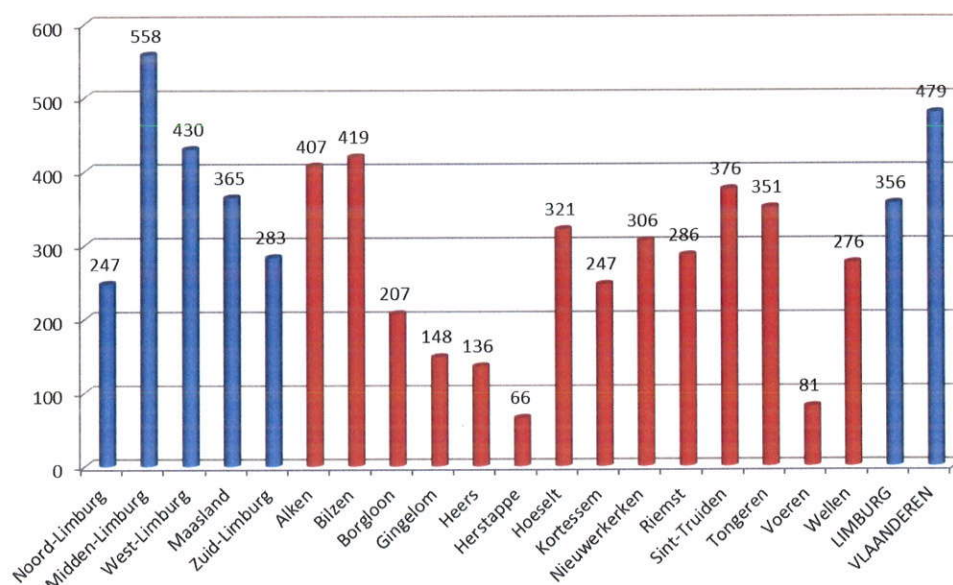
Bron : FOD Economie - Algemene Directie Statistiek en Economische informatie
Verwerking : ERSV-Limburg

Bevolkingsdichtheid

De bevolkingsdichtheid (figuur 6) van Limburg (356 inwoners per km²) ligt begin 2016 beneden het Vlaamse gemiddelde (479). Binnen de provincie is de dichtst bevolkte streek Midden-Limburg met 558 inwoners per km². Noord-Limburg is het dunst bevolkt (247), voorafgegaan door Zuid-Limburg (283).

De dichtst bevolkte gemeenten in Zuid-Limburg zijn Bilzen (419), Alken (407), Sint-Truiden (376) en Tongeren (351). De gemeenten Herstappe (66), Voeren (81), Heers (136) en Gingelom (148) kennen de laagste bevolkingsdichtheid.

Figuur 6 : Bevolkingsdichtheid (inwoners per km²) op 01/01/2016

Bron : FOD Economie - Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie
Verwerking : ERSV-Limburg

Evolutie van de bevolking

In tabel 1 blijkt dat Zuid-Limburg (+2,7%) en het Maasland (+2,7%) de Limburgse regio's met de geringste bevolkingstoename zijn tussen 1 januari 2009 en 1 januari 2016. Zij blijven hiermee onder het provinciaal gemiddelde (+3,6%). West-Limburg (+5,3%) is de enige Limburgse streek met een grotere bevolkingsgroei dan Vlaanderen (+4,3%).

De Zuid-Limburgse gemeenten die hun inwonersaantal het sterkst zien groeien zijn: Herstappe (+4,7%), Bilzen (+3,9%), Gingelom (+3,9%) en Heers (+3,4%). Opvallend is dat in 1 gemeente van deze streek de bevolking is afgenomen, meer bepaald in Voeren (-2,9%).

Tabel 1 : Evolutie van het aantal inwoners tussen 1/01/2009 en 1/01/2016

	1/01/2009			1/01/2016			Evolutie 2009-2016			
	M	V	T	M	V	T	M	V	Abs.	%
Noord-Limburg	73.191	71.940	145.131	75.861	74.762	150.623	2.670	2.822	5.492	3,8
Midden-Limburg	113.908	116.370	230.278	117.996	120.854	238.850	4.088	4.484	8.572	3,7
West-Limburg	75.548	75.901	151.449	79.398	80.011	159.409	3.850	4.110	7.960	5,3
Maasland	59.284	58.704	117.988	60.667	60.551	121.218	1.383	1.847	3.230	2,7
Zuid-Limburg	93.483	94.831	188.314	96.088	97.237	193.325	2.605	2.406	5.011	2,7
Alken	5.635	5.538	11.173	5.768	5.688	11.456	133	150	283	2,5
Bilzen	15.194	15.448	30.642	15.803	16.026	31.829	609	578	1.187	3,9
Borgloon	5.120	5.217	10.337	5.324	5.255	10.579	204	38	242	2,3
Gingelom	4.009	4.051	8.060	4.188	4.189	8.377	179	138	317	3,9
Heers	3.458	3.512	6.970	3.604	3.601	7.205	146	89	235	3,4
Herstappe	44	41	85	50	39	89	6	-2	4	4,7
Hoeselt	4.714	4.710	9.424	4.821	4.822	9.643	107	112	219	2,3
Kortesseem	4.092	4.061	8.153	4.200	4.159	8.359	108	98	206	2,5
Nieuwerkerken	3.361	3.397	6.758	3.387	3.478	6.865	26	81	107	1,6
Riemst	8.073	8.099	16.172	8.299	8.273	16.572	226	174	400	2,5
Sint-Truiden	19.297	19.820	39.117	19.736	20.422	40.158	439	602	1.041	2,7
Tongeren	14.686	15.252	29.938	15.134	15.586	30.720	448	334	782	2,6
Voeren	2.133	2.087	4.220	2.080	2.019	4.099	-53	-68	-121	-2,9
Wellen	3.667	3.598	7.265	3.694	3.680	7.374	27	82	109	1,5
LIMBURG	415.414	417.746	833.160	430.010	433.415	863.425	14.596	15.669	30.265	3,6
VLAANDEREN	3.064.169	3.144.708	6.208.877	3.200.837	3.276.967	6.477.804	136.668	132.259	268.927	4,3

Bron : FOD Economie - Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie
Verwerking : ERSV-Limburg

Loop van de bevolking: natuurlijk accres en migratiesaldo

Vergeleken met 2008, is in alle beschouwde regio's in 2015 (tabel 2 en figuur 7) het aantal geboorten per 1.000 inwoners gedaald en het aantal sterften per 1.000 inwoners gestegen. Met 1,8 geboorten minder per 1.000 inwoners is in West-Limburg het aantal geboorten het meest afgenomen. De overlijdens zijn het meest toegenomen in Noord-Limburg, nl. met 1,4 sterften meer per 1.000 inwoners.

Tabel 2 : Loop van de bevolking 2008-2015

	2008						2015					
	Geboor-ten	Sterften	Natuur-lijk accres	Intern Migration-saldo	Intern Migration-saldo	Totaal Migration-saldo	Geboor-ten	Sterften	Natuur-lijk accres	Intern Migration-saldo	Intern Migration-saldo	Totaal Migration-saldo
Noord-Limburg	1.491	975	516	-319	1.029	710	1.226	1.464	1.227	237	24	354
Midden-Limburg	2.498	1.830	668	166	963	1.129	1.797	2.343	2.039	304	-81	759
West-Limburg	1.775	1.112	663	445	443	888	1.551	1.308	270	384	367	751
Maasland	1.231	923	308	-357	851	494	802	1.108	964	144	-370	430
Zuid-Limburg	1.937	1.757	180	215	610	825	1.741	1.899	-158	-85	613	528
Alken	81	71	10	3	10	13	23	103	98	5	10	20
Bilzen	338	252	86	18	162	180	266	294	270	24	26	68
Borgloon	91	118	-27	-1	48	47	20	88	110	-22	23	-10
Gingelom	104	81	23	94	-20	74	97	70	77	-7	-6	4
Heers	81	76	5	46	20	66	71	63	76	-13	-33	15
Herstappe	0	1	-1	1	1	2	1	3	0	3	0	0
Hoeselt	105	79	26	-28	11	-17	9	77	93	-16	27	23
Kortesseem	85	55	30	-36	9	-27	3	80	84	-4	-23	5
Nieuwerkerken	83	61	22	13	15	28	50	59	66	-7	11	19
Riemst	155	138	17	-45	57	12	29	173	146	27	7	0
Sint-Truiden	388	419	-31	59	174	233	202	339	432	-93	-123	396
Tongeren	280	327	-47	66	35	101	54	298	341	-43	49	39
Voeren	43	34	9	-42	48	6	15	33	38	-5	-4	27
Wellen	103	45	58	67	40	107	165	61	68	-7	-49	7
LIMBURG	8.932	6.597	2.335	150	3.896	4.046	6.381	8.234	7.437	797	-128	2.523
VLAANDEREN	69.928	57.760	12.168	6.947	28.198	35.145	47.313	65.606	62.291	3.315	8.787	21.589

Bron : FOD Economie - Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie; Studiedienst Vlaamse Regering SVR
Verwerking : ERSV-Limburg

Interne migraties = de gemeentegrensoverschrijpende in- en uitgaanden binnen België (1990-2010), in de betreffende geografische eenheid (excl. Limburgse streken) of verschillende migraties binnen België (2011 v.)

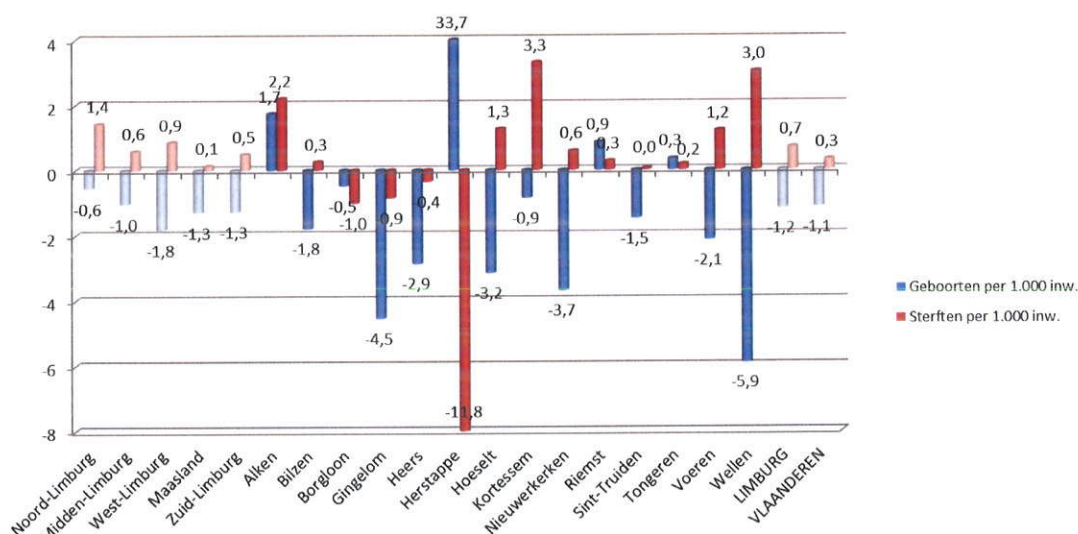
Internationale migraties = Externe migratiebeveging + in- en uitgaanden van en naar het buitenland + aankomsten uit het buitenland

Buitenlandse migratie = in- en uitgaanden Externe migratiebeveging + Verandering van register (binnen- en buitenland) + Houtingsrechten na schikkingen (2010 v.)

Buitenlandse uitwijking = Uitgaanden Externe migratiebevegingen + Administratieve geschieden (2010 v.)

De zeer kleine gemeente Herstappe buiten beschouwing gelaten, worden binnen Zuid-Limburg per 1.000 inwoners enkel geboortestijgingen opgetekend in Alken (+1,7), Riemst (+0,9) en Tongeren (+0,3). De grootste dalingscijfers inzake geboorten per 1.000 inwoners zijn voor Wellen (-5,9) en Gingelom (-4,5). Het aantal sterften per 1.000 inwoners neemt het sterkst toe in Kortesseem (+3,3), Wellen (+3,0) en Alken (+2,2). De enige dalingscijfers qua sterften zijn voor Borgloon (-1,0), Gingelom (-0,9) en Heers (-0,4).

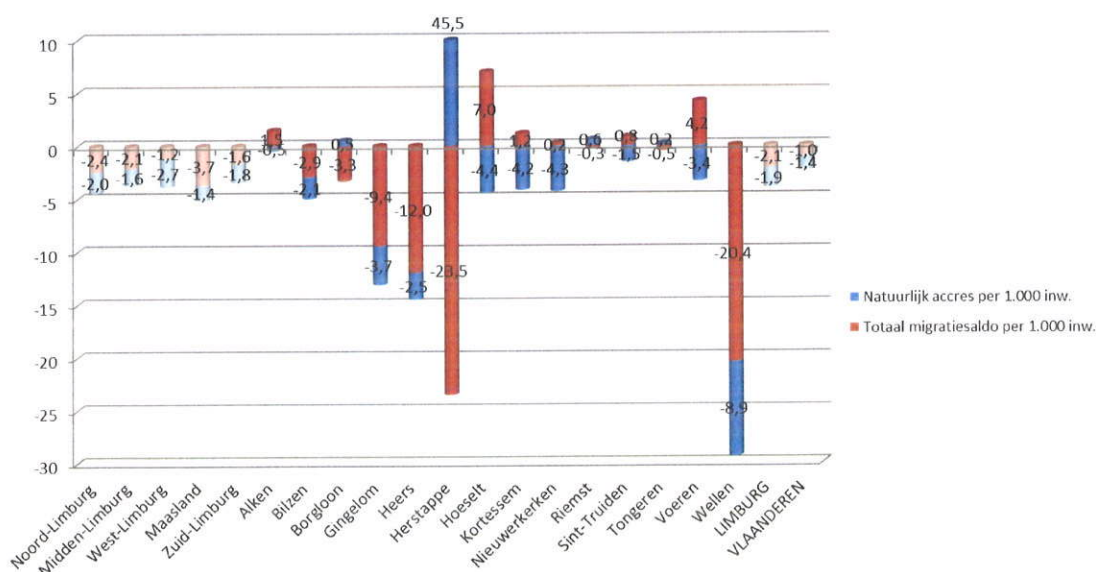
Figuur 7 : Evolutie geboorten en sterften per 1.000 inwoners 2008-2015

Bron : FOD Economie - Algemene Directie Statistiek en Economische informatie
Verwerking : ERSV-Limburg

De aangroei van de populatie is nagenoeg overal hoofdzakelijk te danken aan het positieve totale migratiesaldo of inwijkingsoverschot (tabel 2). Het belang hiervan daalde in de periode 2008-2013 gestaag ten voordele van de natuurlijke aangroei. Sinds 2014 wordt dit migratiesaldo opnieuw belangrijker door de Europese vluchtelingencrisis. Het effect hiervan wordt in 2015 bovendien nog

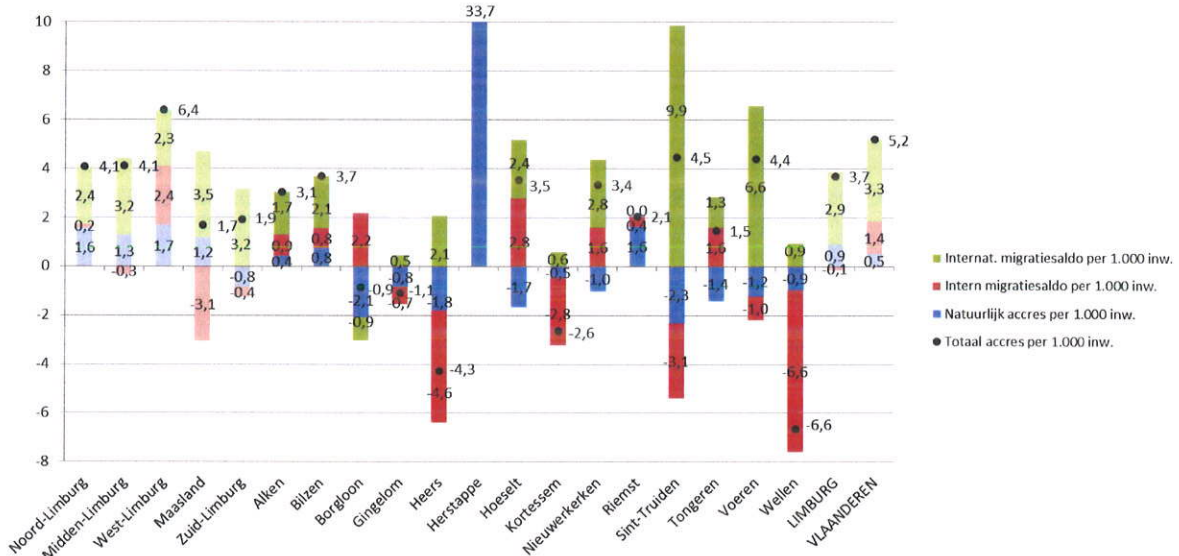
Figuur 8 : Evolutie natuurlijk accres en totaal migratiesaldo per 1.000 inwoners 2008-2015

Bron : FOD Economie - Algemene Directie Statistiek en Economische informatie
Verwerking : ERSV-Limburg

versterkt door een gevoelig gedaald natuurlijk accres. Door deze recente evolutie verloopt in Vlaanderen in de beschouwde periode (figuur 8) het totale migratiesaldo weer gunstiger dan het natuurlijk accres, wat in Limburg ook het geval is in West- en Zuid-Limburg. De gemeenten in Zuid-Limburg met een ongunstiger verloop sinds 2008 van het natuurlijk accres t.o.v. het totaal migratiesaldo zijn Alken, Hoeselt, Kortesseem, Nieuwerkerken, Sint-Truiden en Voeren.

Figuur 9 : Natuurlijk accres, intern migratiesaldo, internationaal migratiesaldo en totaal accres per 1.000 inwoners in 2015

Bron : FOD Economie - Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie
Verwerking : ERSV-Limburg

Het totale migratiesaldo is de som van het interne en het internationale migratiesaldo. De laatste component van deze som is in 2015 in elk gebied, behalve in West-Limburg, het meest bepalend (tabel 2 en figuur 9). Dit betekent dat het inwijkingsoverschot voor het merendeel bestaat uit buitenlandse inwijkelingen. Per saldo zijn er in 2015 per 1.000 Limburgers 2,9 buitenlanders naar Limburg geïmmigreerd en 0,1 Limburgers zijn elders in België gaan wonen. Voor Vlaanderen bedragen deze cijfers respectievelijk 3,3 buitenlandse en 1,4 binnenlandse inwijkelingen. Binnen Limburg kent het Maasland (+3,5) het hoogste internationale migratiesaldo per 1.000 inwoners en West-Limburg (+2,3) het laagste. Van alle beschouwde gebieden hebben Midden-Limburg (-0,3), Zuid-Limburg (-0,4) en het Maasland (-3,1) in 2015 een negatief intern migratiesaldo, wat wil zeggen dat er in 2015 vooral in het Maasland meer inwoners elders in België zijn gaan wonen dan omgekeerd.

Zuid-Limburg kent in 2015 een totaal accres van +1,9 personen per 1.000 inwoners, bestaande uit een natuurlijk accres van -0,8; een intern migratiesaldo van -0,4 en een internationaal migratiesaldo van +3,2. Het hoogste totaal accres doet zich in 2015 in Zuid-Limburg voor in Sint-Truiden (+4,5), waar ook het hoogste internationaal migratiesaldo (+9,9) en het slechtste natuurlijk accres (-2,3) voorkomen. Borgloon (-0,9) heeft het meest ongunstige internationaal migratiesaldo en Riemst (+1,6), na Herstappe, het beste natuurlijk accres. De meest gunstige score inzake het intern migratiesaldo is voor Hoeselt (+2,8) en de minst gunstige voor Wellen (-6,6), waar met -6,6 tevens het laagste totaal accres te vinden is.

Bevolking per nationaliteit

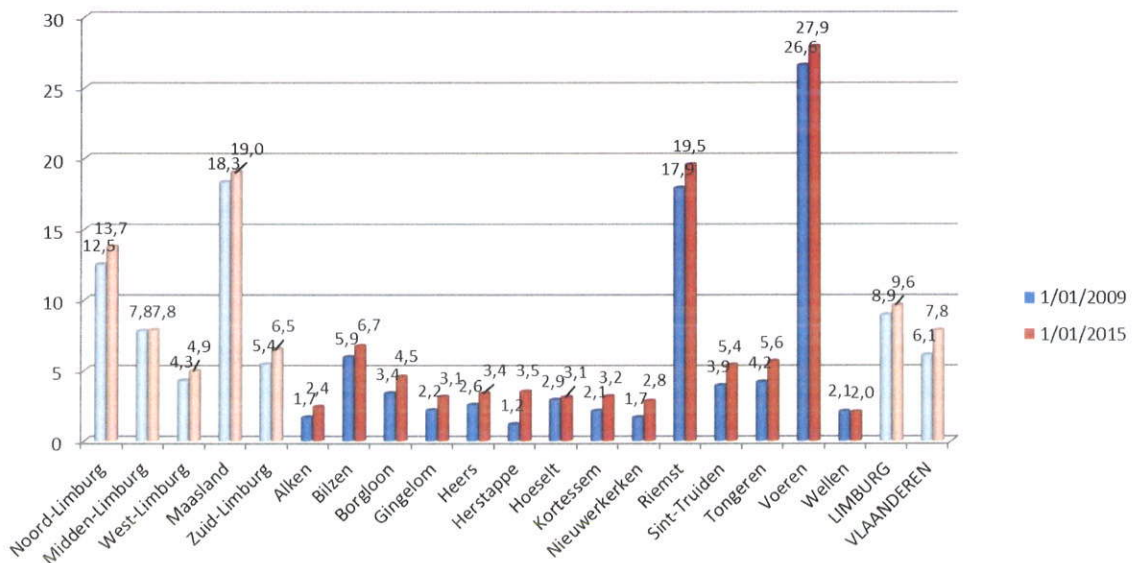
Op 1 januari 2015 telt Limburg 82.669 inwoners met een niet-Belgische nationaliteit of 9,6% van de totale Limburgse bevolking (tabel 3 en figuur 10). Voor Vlaanderen is dit 504.130 of 7,8%. West-Limburg met 4,9% en het Maasland met 19,0% kennen binnen Limburg respectievelijk het kleinste en het grootste aandeel vreemdelingen onder hun bevolking. In Zuid-Limburg wonen er 12.537 of 6,5%. In elke beschouwde regio groeit het aandeel van de vreemde bevolking sinds 2009, uitgezonderd in Midden-Limburg.

Tabel 3 : Evolutie niet-Belgen 01/01/2009-01/01/2015

	1/01/2009	1/01/2015	Evolutie 2009-2015	
			Abs.	%
Noord-Limburg	18.152	20.613	2.461	13,6
Midden-Limburg	17.953	18.660	707	3,9
West-Limburg	6.476	7.833	1.357	21,0
Maasland	21.608	23.026	1.418	6,6
Zuid-Limburg	10.215	12.537	2.322	22,7
Alken	185	275	90	48,6
Bilzen	1.819	2.129	310	17,0
Borgloon	349	480	131	37,5
Gingelom	175	262	87	49,7
Heers	178	244	66	37,1
Herstappe	1	3	2	200,0
Hoeselt	274	297	23	8,4
Kortesssem	173	264	91	52,6
Nieuwerkerken	112	193	81	72,3
Riemst	2.894	3.231	337	11,6
Sint-Truiden	1.537	2.144	607	39,5
Tongeren	1.246	1.726	480	38,5
Voeren	1.121	1.138	17	1,5
Wellen	151	151	0	0,0
LIMBURG	74.404	82.669	8.265	11,1
VLAANDEREN	377.842	504.130	126.288	33,4

Bron : FOD Economie - Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie
Verwerking : ERSV-Limburg

Figuur 10 : %-aandeel niet-Belgen in de totale bevolking

Bron : FOD Economie - Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie
Verwerking : ERSV-Limburg

Van alle gemeenten in Zuid-Limburg heeft Riemst (3.231) in absolute termen de meeste vreemdelingen onder haar bevolking. Relatief gezien is dit Voeren (27,9%). Sinds 2009 ziet elke Zuid-Limburgse gemeente het aandeel van de buitenlanders in haar bevolking stijgen, uitgezonderd Wellen waar zich een lichte daling voordoet van 2,1% tot 2,0%.

In de periode 01/01/2009-01/01/2015 (tabel 3) neemt het aantal niet-Belgen in Limburg toe met 8.265 personen of +11,1%, tegenover +33,4% (+126.288) in Vlaanderen. In de Limburgse streken varieert de toename van +3,9% in Midden-Limburg tot +22,7% in Zuid-Limburg.

De Zuid-Limburgse gemeenten, zonder Herstappe, kennen een evolutie gaande van +0,0% in Wellen tot +72,3% in Nieuwerkerken.

Van de buitenlandse bevolking in Limburg op 01/01/2015 (tabel 4) is meer dan de helft Nederlander (54,1%). In Noord-Limburg vertegenwoordigen zij 80,6% van alle niet-Belgen. In het Maasland is dit 69,7%, in Zuid-Limburg 50,6% en in West-Limburg 24,5%. Hiermee hebben de Nederlanders de Turken (18,8%) in West-Limburg, traditioneel het belangrijkste in aantal, naar de tweede plaats verwezen. In Midden-Limburg hebben de Italianen met 25,8% nog steeds het grootste aandeel van de niet-Belgische bevolking. Opmerkelijk is dat begin 2015 de Polen in Limburg reeds de 4de plaats (3,9%) en in Vlaanderen de 2de plaats (7,3%) bezetten binnen de buitenlandse bevolking.

Tabel 4 : Niet-Belgen per nationaliteit op 01/01/2015

	Neder- landers	Italianen	Turken	Polen	Marok- kanen	Duitsers	Span- jaarden	Bulgaren	Overige	Totaal
Noord-Limburg	16.620	187	185	651	178	294	119	96	2.283	20.613
Midden-Limburg	3.788	4.810	1.555	846	1.030	453	827	421	4.930	18.660
West-Limburg	1.922	910	1.469	485	178	248	355	429	1.837	7.833
Maasland	16.043	2.550	608	520	507	371	158	260	2.009	23.026
Zuid-Limburg	6.342	424	171	754	224	327	161	119	4.015	12.537
Alken	76	12	1	25	2	8	7	4	140	275
Bilzen	1.221	104	89	49	70	39	24	13	520	2.129
Borgloon	94	8	0	103	2	7	6	10	250	480
Gingelom	73	13	0	26	4	17	5	6	118	262
Heers	69	5	1	36	2	1	5	1	124	244
Herstappe	3	0	0	0	0	0	0	0	0	3
Hoeselt	124	39	13	12	10	13	10	3	73	297
Kortessem	81	23	2	29	1	8	9	5	106	264
Nieuwerkerken	34	5	2	39	2	1	2	4	104	193
Riemst	2.638	55	19	69	19	83	14	19	315	3.231
Sint-Truiden	261	57	20	273	51	30	28	39	1.385	2.144
Tongeren	609	83	21	70	55	88	37	15	748	1.726
Voeren	1.013	13	1	17	4	27	6	0	57	1.138
Wellen	46	7	2	6	2	5	8	0	75	151
LIMBURG	44.715	8.881	3.988	3.256	2.117	1.693	1.620	1.325	15.074	82.669
VLAANDEREN	133.043	22.980	18.527	36.786	27.950	12.127	17.123	16.259	219.335	504.130

Bron : FOD Economie - Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie
Verwerking : ERSV-Limburg

Van de 44.715 Nederlanders in Limburg, wonen er 6.342 of 14,2% in Zuid-Limburg, meer bepaald vooral in Riemst (2.638 of 5,9% van het aantal Nederlandse Limburgers), Bilzen (1.221 of 2,7%), Voeren (1.013 of 2,3%) en Tongeren (609 of 1,4%). In Voeren en Riemst bestaat de buitenlandse bevolking zelfs bijna uitsluitend (ca. 85%) uit Nederlanders. Tabel 4 laat verder zien dat in Zuid-Limburg bijna een derde van de niet-Belgen (4.015 of 32,0%) in de restcategorie 'overige nationaliteiten' is gegroepeerd wat wijst op een grote diversiteit aan nationaliteiten die wonen in Zuid-Limburg. De meesten in deze laatste categorie kiezen in Zuid-Limburg vooral Sint-Truiden (1.385 van de 4.015 of 34,5%) als woonplaats, waar ze bovendien ca. 2/3 (64,6%) van de 2.144 buitenlanders vormen.

Leeftijdsopbouw

Tabel 5 over de leeftijdsopbouw laat duidelijk zien dat tussen 1 januari 2009 en 1 januari 2016 de vergrijzing overal nog toeneemt. Het aandeel van de bevolking jonger dan 50 jaar is afgenomen ten voordele van de leeftijdsgroepen boven 50 jaar. Aan de ontgroening of daling van de jongeren aandelen (< 25 jaar) daarentegen lijkt stilaan een eind te komen. In Limburg evolueert deze leeftijdsopbouw echter nog minder gunstig dan elders. Tevens blijkt in Zuid-Limburg het verouderingsfenomeen het meest uitgesproken, met vooral een relatief grotere groep 65-plussers. Binnen Zuid-Limburg worden Herstappe, Voeren, Tongeren, Sint-Truiden en Borgloon geconfronteerd met de oudste bevolkingspiramides.

Tabel 5 : Procentuele leeftijdsopbouw

	1/01/2009						1/01/2016					
	0-14	15-24	25-49	50-64	65 en +	Totaal	0-14	15-24	25-49	50-64	65 en +	Totaal
Noord-Limburg	15,7	12,8	35,3	20,1	16,1	100,0	15,3	11,5	31,5	22,8	18,9	100,0
Midden-Limburg	15,7	12,4	35,9	19,8	16,2	100,0	15,5	11,3	32,7	21,8	18,7	100,0
West-Limburg	16,3	11,9	36,4	19,4	15,9	100,0	16,5	11,0	33,3	21,2	18,0	100,0
Maasland	15,6	12,3	35,9	20,6	15,5	100,0	15,6	11,1	32,1	23,0	18,3	100,0
Zuid-Limburg	14,9	11,1	35,6	20,9	17,5	100,0	14,9	10,5	32,0	22,6	20,0	100,0
Alken	16,1	11,7	35,6	20,0	16,6	100,0	15,2	11,5	31,0	22,2	20,1	100,0
Bilzen	15,7	12,1	36,3	19,7	16,2	100,0	15,6	11,1	32,6	21,8	18,9	100,0
Borgloon	14,2	10,2	35,5	21,7	18,5	100,0	14,0	9,8	32,8	23,1	20,3	100,0
Gingelom	16,6	9,5	36,3	19,0	18,6	100,0	16,8	9,7	33,7	21,0	18,7	100,0
Heers	15,1	9,2	36,5	20,8	18,3	100,0	15,3	9,7	32,8	22,7	19,5	100,0
Herstappe	8,2	11,8	29,4	29,4	21,2	100,0	13,5	11,2	27,0	25,8	22,5	100,0
Hoeselt	15,5	11,3	36,7	20,0	16,4	100,0	15,8	10,3	32,2	22,7	19,0	100,0
Kortesseem	15,2	11,8	36,1	22,6	14,3	100,0	15,3	10,5	32,1	24,2	17,9	100,0
Nieuwerkerken	15,2	10,7	36,0	21,4	16,7	100,0	15,2	10,8	32,6	22,2	19,2	100,0
Riemst	14,8	11,1	35,6	20,6	17,8	100,0	15,5	10,4	32,1	21,6	20,3	100,0
Sint-Truiden	13,7	11,1	35,1	21,7	18,4	100,0	13,9	10,3	31,7	23,2	20,9	100,0
Tongeren	14,3	11,0	34,2	21,4	19,2	100,0	14,2	10,4	30,8	23,2	21,4	100,0
Voeren	15,3	13,5	32,3	20,8	18,1	100,0	14,5	11,7	28,6	24,9	20,3	100,0
Wellen	15,6	10,5	38,5	20,6	14,8	100,0	15,0	9,5	33,4	22,7	19,4	100,0
LIMBURG	15,6	12,1	35,8	20,2	16,3	100,0	15,5	11,1	32,3	22,2	18,9	100,0
VLAANDEREN	16,1	11,8	34,7	19,5	18,0	100,0	16,2	11,3	32,2	20,7	19,5	100,0

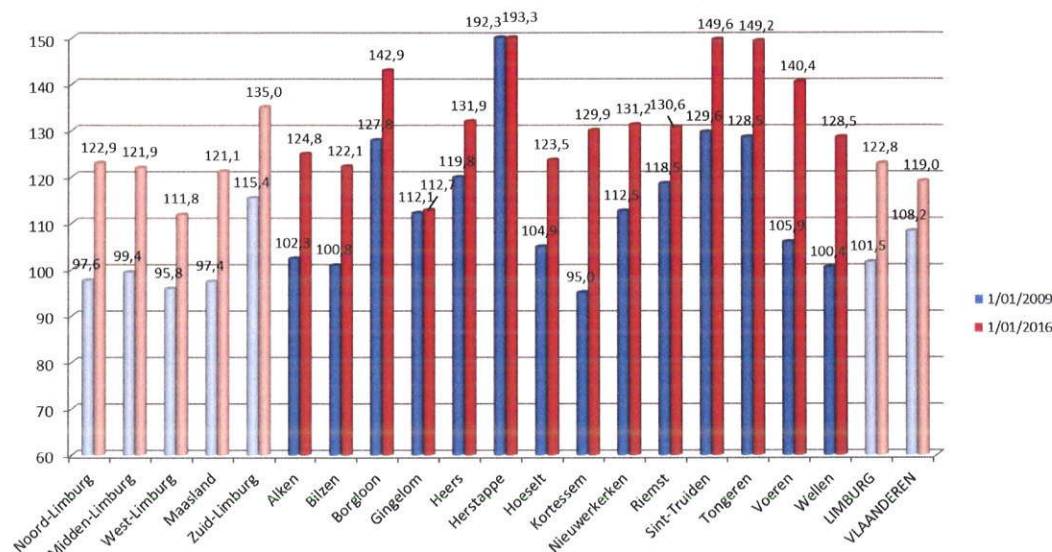
Bron : FOD Economie - Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie
Verwerking : ERSV-Limburg

Ouderdomscoëfficiënt

Figuur 11 illustreert de vergrijzing sinds 2009 nog beter aan de hand van de ouderdomscoëfficiënt. De ouderdomscoëfficiënt is de verhouding van de bevolking van 60 jaar en ouder ten opzichte van de bevolking jonger dan 20 jaar. Een ouderdomscoëfficiënt van boven de 100 betekent dat er meer 60-plussers dan jongeren zijn. Bovendien worden de verschillen in vergrijzing meer zichtbaar tussen de beschouwde gebieden. De ouderdomscoëfficiënt neemt forser toe in Limburg dan in Vlaanderen. De vergrijzing in Limburg (122,8%) situeert zich globaal in 2016 boven het Vlaamse peil van 119,0%. Opvallend is dat in één Limburgse streek, nl. in Zuid-Limburg met een ouderdomscoëfficiënt van 135,0%, de vergrijzing veel verder gevorderd is dan in de rest van Limburg. Sedert enkele jaren zijn er in alle Limburgse streken meer 60-plussers dan jongeren.

De hoogste scores in Zuid-Limburg in 2016 zijn voor Herstappe (193,3%), Sint-Truiden (149,6%), Tongeren (149,2%), Borgloon (142,9%) en Voeren (140,4%). De laagste coëfficiënt wordt opgetekend in Gingelom (112,7%), waardoor er in alle Zuid-Limburgse gemeenten minder jongeren zijn dan 60-plussers.

Figuur 11 : Ouderdomscoëfficiënt
(bevolking 60j. en meer in % van de bevolking 0-19j.)

Bron : FOD Economie - Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie
Verwerking : ERSV-Limburg

Particuliere huishoudens

Onder huishouden verstaat men alle personen die gewoonlijk eenzelfde woning betrekken en er samen leven. Een huishouden bestaat ofwel uit een persoon die gewoonlijk alleen leeft, ofwel uit twee of meer personen die al dan niet door verwantschap aan elkaar verbonden zijn.

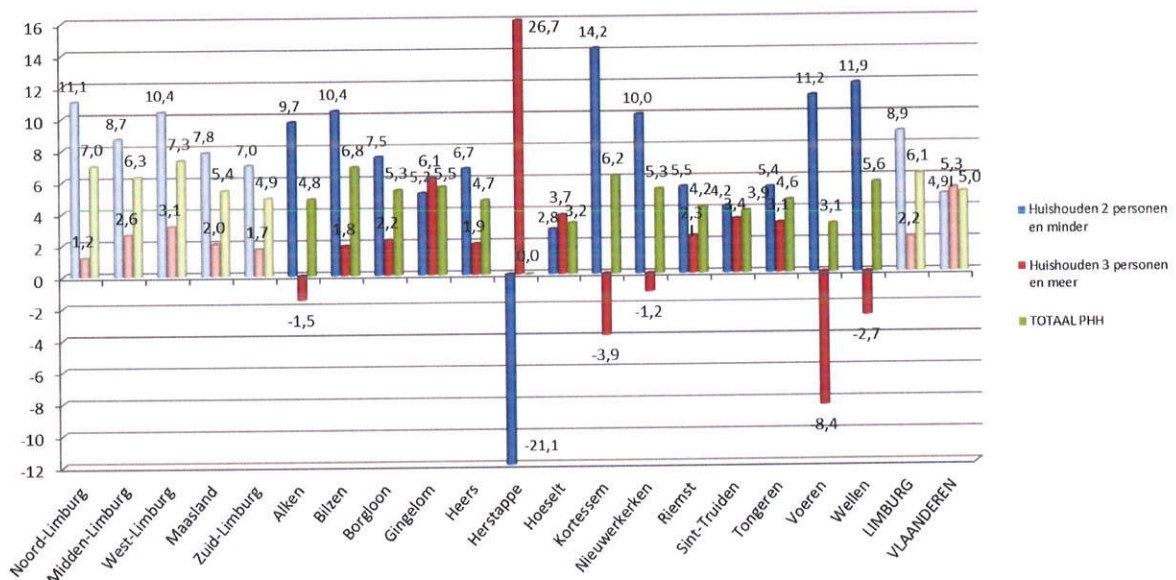
Tabel 6 : Aantal particuliere huishoudens (PHH) volgens grootte en aantal personen in de PHH

	1/01/2009					1/01/2015						
	Eénper- soons- huishouden	Huishouden 2 personen	Huishouden 3 personen	Huishouden 4 of meer personen	TOTAAL PHH	AANTAL PERSONEN IN PHH	Eénper- soons- huishouden	Huishouden 2 personen	Huishouden 3 personen	Huishouden 4 of meer personen	TOTAAL PHH	AANTAL PERSONEN IN PHH
Noord-Limburg	13.271	20.281	9.526	13.991	57.069	144.060	15.437	21.825	9.564	14.230	61.056	148.734
Midden-Limburg	25.036	30.562	15.642	21.073	92.313	228.178	28.439	31.991	15.336	22.338	98.104	235.090
West-Limburg	13.552	20.557	10.848	14.175	59.132	150.484	15.797	21.853	10.481	15.326	63.457	157.334
Maasland	11.339	15.982	8.540	10.850	46.711	117.119	12.866	16.584	8.239	11.544	49.233	120.076
Zuid-Limburg	19.892	26.372	14.327	15.980	76.571	186.285	22.134	27.355	13.736	17.085	80.310	190.811
Alken	967	1.499	829	1.062	4.357	11.095	1.079	1.626	771	1.091	4.567	11.344
Bilzen	3.095	3.960	2.182	2.849	12.086	30.215	3.482	4.306	2.109	3.015	12.912	31.390
Borgloon	1.017	1.492	804	876	4.189	10.242	1.145	1.551	792	925	4.413	10.487
Gingelom	684	1.178	652	678	3.192	8.014	805	1.153	641	770	3.369	8.348
Heers	675	938	616	572	2.801	6.938	730	991	569	642	2.932	7.200
Herstappe	11	8	6	9	34	85	9	6	10	9	34	86
Hoeselt	883	1.269	728	859	3.739	9.373	977	1.236	704	942	3.859	9.528
Kortessem	704	1.068	678	737	3.187	8.100	762	1.262	585	775	3.384	8.332
Nieuwerkerken	600	946	521	605	2.672	6.692	712	989	502	611	2.814	6.801
Riemst	1.545	2.248	1.206	1.443	6.442	15.969	1.686	2.314	1.190	1.521	6.711	16.316
Sint-Truiden	5.091	5.769	2.857	2.972	16.689	38.440	5.515	5.799	2.744	3.283	17.341	39.246
Tongeren	3.604	4.392	2.335	2.310	12.641	29.675	4.028	4.400	2.295	2.495	13.218	30.326
Voeren	391	568	297	383	1.639	4.182	473	593	246	377	1.689	4.045
Wellen	625	1.037	616	625	2.903	7.265	731	1.129	578	629	3.067	7.362
LIMBURG	83.090	113.754	58.883	76.069	331.796	826.126	94.673	119.608	57.356	80.523	352.160	852.045
VLAANDEREN	778.349	890.689	406.879	525.349	2.601.266	6.134.451	848.714	901.416	394.912	586.277	2.731.319	6.367.085

Bron : FOD Economie - Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie
Verwerking : ERSV-Limburg

Er wordt onderscheid gemaakt tussen de particuliere en collectieve huishoudens. Onder collectief huishouden wordt verstaan: religieuze gemeenschappen, rusthuizen, weeshuizen, studenten- en werkliehuizen, ziekenhuizen en gevangenissen. In collectieve huishoudens is er geen referentiepersoon, wat wel noodzakelijk is bij de particuliere huishoudens (PHH). De bepaling van een referentiepersoon binnen het particulier of privaat huishouden maakt het mogelijk om elk lid binnen het huishouden te situeren (verwantschapsband).

Figuur 12 : %-evolutie van het aantal PHH volgens grootte 01/01/2009-01/01/2015

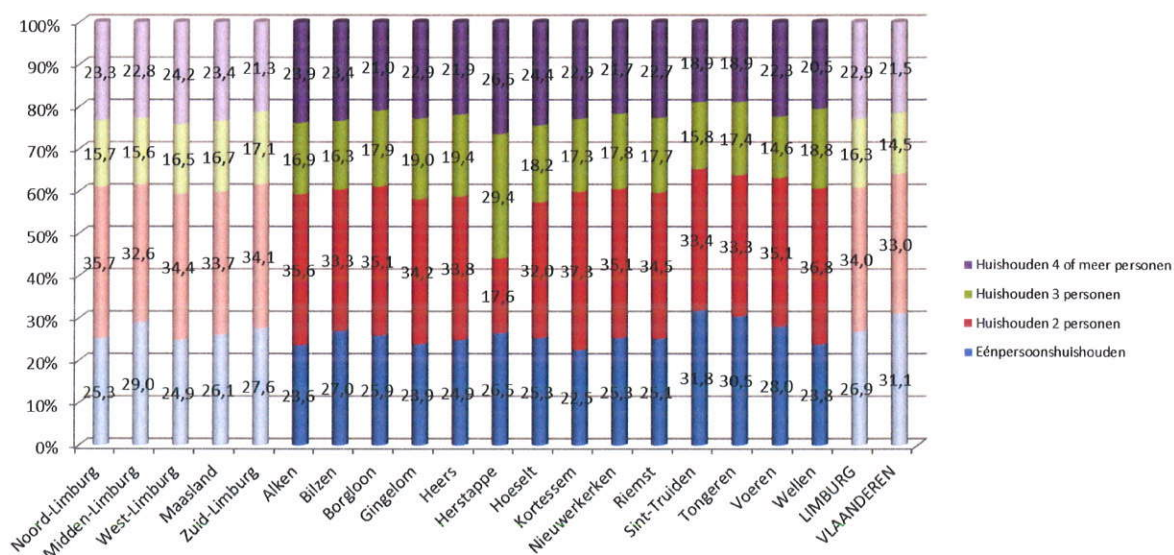
Bron : FOD Economie - Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie
Verwerking : ERSV-Limburg

Het aantal PHH (tabel 6) bedraagt op 01/01/2015 in Limburg 352.160, waarmee het Limburgs aandeel 12,9% is in Vlaanderen (2.731.319). Het aandeel van Zuid-Limburg (80.310) in Limburg belooft 22,8%.

Sinds begin 2009 (figuur 12) stijgt het aantal PHH in Limburg (+6,1%) betrekkelijk iets meer dan in Vlaanderen (+5,0%). De sterkste stijging op streekniveau wordt in Limburg opgetekend in West-Limburg (+7,3%) en de zwakste in Zuid-Limburg (+4,9%). In tegenstelling tot Vlaanderen (+4,9%), worden overal in Limburg in de beschouwde periode nog de omvangrijkste relatieve toenames vastgesteld bij de kleinste PHH (éénpersoonshuishoudens en PHH van 2 personen), van +7,0% in Zuid-Limburg tot +11,1% in Noord-Limburg. De evolutie bij de PHH van minstens 3 personen laat in Limburg (van +1,2% in Noord-Limburg tot +3,1% in West-Limburg) dan ook lagere groeicijfers zien dan in Vlaanderen (+5,3%).

Herstappe buiten beschouwing gelaten, groeit binnen Zuid-Limburg het aantal PHH het snelst in Bilzen (+6,8%) en het traagst in Voeren (+3,1%). Kortesseem (+14,2%) kent de hoogste stijging bij de PHH van hoogstens 2 personen en Hoeselt (+2,8%) de laagste. Bij de PHH van minstens 3 personen wordt in Voeren (-8,4%), Kortesseem (-3,9%), Wellen (-2,7%), Alken (-1,5%) en Nieuwerkerken (-1,2%) een afname genoteerd, terwijl Gingelom (+6,1%) de grootste toename kent. Dit alles resulteert begin 2015 in de grootteverdeling van de PHH zoals getoond in figuur 13.

Figuur 13 : %-verdeling van de PHH volgens grootte op 01/01/2015

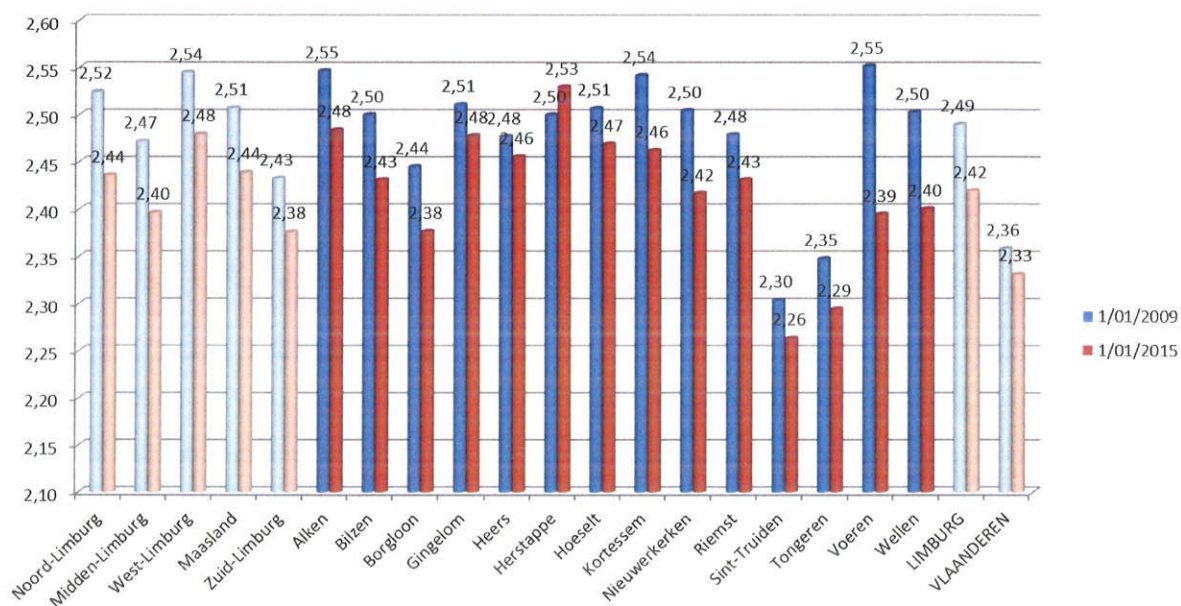

Bron : FOD Economie - Algemene Directie Statistiek en Economische informatie
Verwerking : ERSV-Limburg

Door deze ontwikkeling sinds 2009 is de gemiddelde PHH-grootte (figuur 14) overal in Limburg sneller gedaald dan in Vlaanderen met als resultaat een gemiddelde PHH-grootte begin 2015 van 2,42 personen in Limburg. Binnen Limburg variëren deze waarden van 2,48 in West-Limburg tot 2,38 in Zuid-Limburg, waarmee alle Limburgse streken nog altijd boven de Vlaamse (2,33) gemiddelde grootte van de PHH blijven.

Van de Zuid-Limburgse gemeenten hebben Sint-Truiden (2,26) en Tongeren (2,29) veruit de kleinste gemiddelde PHH-groottes, die zelfs onder het Vlaamse gemiddelde blijven. Herstappe (2,53), Alken (2,48) en Gingelom (2,48) hebben binnen Zuid-Limburg gemiddeld de grootste huishoudens.

Figuur 14 : Gemiddelde grootte van de PHH

Bron : FOD Economie - Algemene Directie Statistiek en Economische informatie
Verwerking : ERSV-Limburg

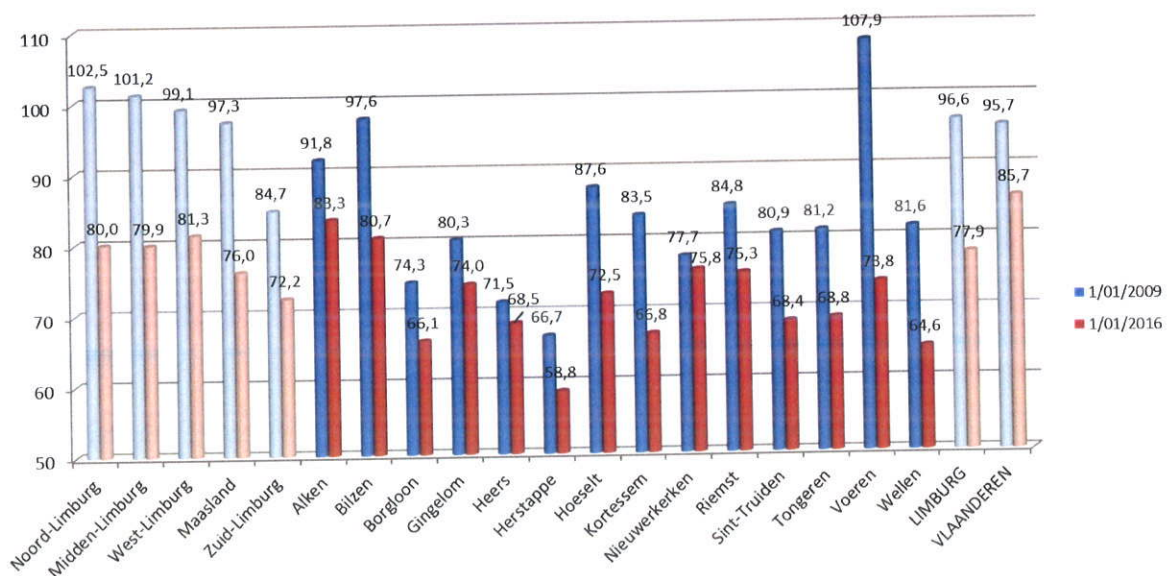
A.2. ARBEIDSMARKTAANBOD

Doorstromingscoëfficiënt

De structuur van de bevolking is ook van belang voor het aanbod en de vervanging van arbeidskrachten. De doorstromingscoëfficiënt geeft belangrijke aanwijzingen over de mate waarin uittrekders uit de arbeidsmarkt vervangen kunnen worden door intredende starters. De doorstromingscoëfficiënt is de verhouding van de bevolking 15-24 jaar ten opzichte van de bevolking 55-64 jaar. Deze indicator houdt wel enkel rekening met de leeftijd en zegt niets over de bereidheid om te werken en de competenties van de in- en uittrekders.

Op 01/01/2016 heeft Limburg een doorstromingscoëfficiënt (figuur 15) van 77,9%. Dat wil zeggen dat per 100 personen die in de leeftijdsklasse van de laatste fase van hun carrière zitten, er afgerond nog 78 personen klaarstaan om hun plaats in het arbeidsleven in te nemen. Vanuit demografisch oogpunt is de vervanging op de arbeidsmarkt in Limburg dus niet meer gegarandeerd. Op 01/01/2009 bedroeg deze indicator nog 96,6%. In alle beschouwde regio's is de doorstromingscoëfficiënt de laatste jaren gedaald tot onder de 100%. Hierdoor is de vervanging op de arbeidsmarkt nergens meer verzekerd, wat binnen Limburg al enkele jaren en nog meer uitgesproken het geval is voor Zuid-Limburg (84,7% in 2009 en 72,2% in 2016).

Figuur 15 : Doorstromingscoëfficiënt
(bevolking 15-24j. in % van de bevolking 55-64j.)

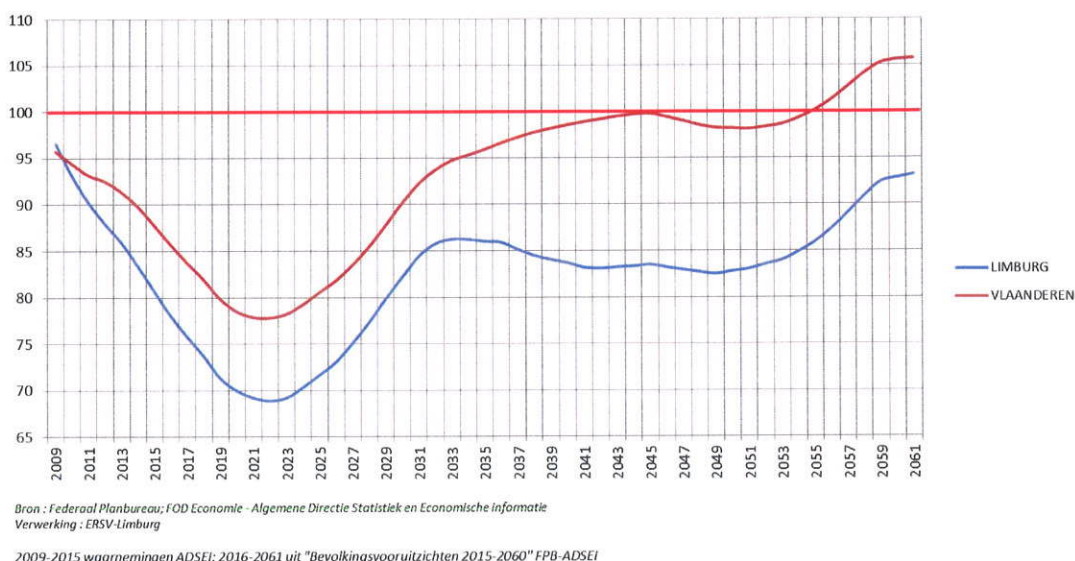

Bron : FOD Economie - Algemene Directie Statistiek en Economische informatie
Verwerking : ERSV-Limburg

De laagste doorstromingscoëfficiënten doen zich in 2016 binnen Zuid-Limburg voor in Herstappe (58,8%) en Wellen (64,6%), terwijl de hoogste opgetekend wordt in Alken (83,3%). Ook in geen enkele Zuid-Limburgse gemeente is hiermee de vervanging op de arbeidsmarkt nog gewaarborgd.

Op basis van de bevolkingsvooruitzichten van 2015 tot 2060 zal deze doorstromingscoëfficiënt (figuur 16) in Vlaanderen en bij uitstek in Limburg in de nabije toekomst zeer snel blijven dalen.

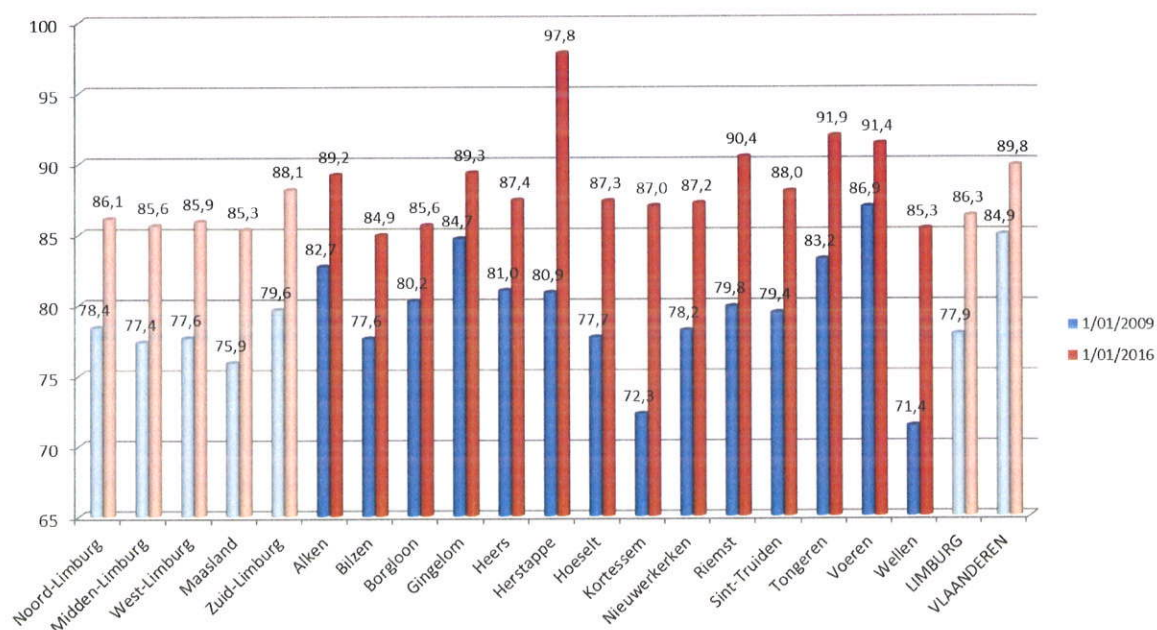
Figuur 16 : Doorstromingscoëfficiënt op basis van waarnemingen 2009-2015 en prognose 2016-2061
(telkens op 1 januari berekening van de bevolking 15-24j. in % van de bevolking 55-64j.)

Afhankelijkheidsratio

Zoals blijkt uit figuur 17 kennen Limburg (86,3%) en haar 5 streken (van 85,3% in het Maasland tot 88,1% in Zuid-Limburg) op 01/01/2016 nog relatief lage afhankelijkheidsratio's vergeleken met Vlaanderen (89,8%). Dat wil zeggen dat er relatief minder inwoners op inactieve leeftijd zijn t.o.v. de potentieel beroepsactieven dan in Vlaanderen. De afhankelijkheidsratio is immers de verhouding van de bevolking jonger dan 20 jaar plus 60 jaar en ouder ten opzichte van de bevolking 20-59 jaar.

Figuur 17 : Afhankelijkheidsratio
(bevolking 0-19j. plus 60j. en meer in % van de bevolking 20-59j.)

Maar volgens de prognoses zullen de gebieden met de laagste waarden vandaag, de sterkste aangroei kennen zodat de druk van de inactieve bevolking op de potentiële beroepsbevolking overal hoog zal worden.

Binnen Zuid-Limburg zitten Herstappe (97,8%), Tongeren (91,9%), Voeren (91,4%) en Riemst (90,4%) zelfs boven het Vlaamse gemiddelde. Bilzen (84,9%), Wellen (85,3%) en Borgloon (85,6%) scoren de laagste afhankelijkheidsratio's.

Bevolking op beroepsactieve leeftijd naar socio-economische positie

Tabel 7 en figuur 18 laten de bevolking op beroepsactieve leeftijd (15-64 jaar) naar socio-economische positie in 2014 zien. Hieruit blijkt dat Limburg relatief gezien minder werkenden (loontrekkenden, zelfstandigen, helpers en uitgaande grensarbeid), meer werklozen (niet-werkende werkzoekenden) en meer niet-beroepsactieven heeft dan Vlaanderen. Limburg telt 64,3% werkenden, 5,9% werklozen en 29,8% niet-beroepsactieven onder de bevolking tussen 15 en 64 jaar. Binnen Limburg heeft Zuid-Limburg (67,0%, 5,4% en 27,6%) een iets betere procentuele verdeling dan deze op Vlaams niveau (66,3%, 5,6% en 28,1%). Voor wat betreft de werklozen heeft Noord-Limburg (5,0%) de meest gunstige toestand. Het Maasland (61,0%, 7,0% en 32,0%), voorafgegaan door Midden-Limburg (62,8%, 6,6% en 30,6%), scoort het slechtst inzake deze socio-economische constellatie.

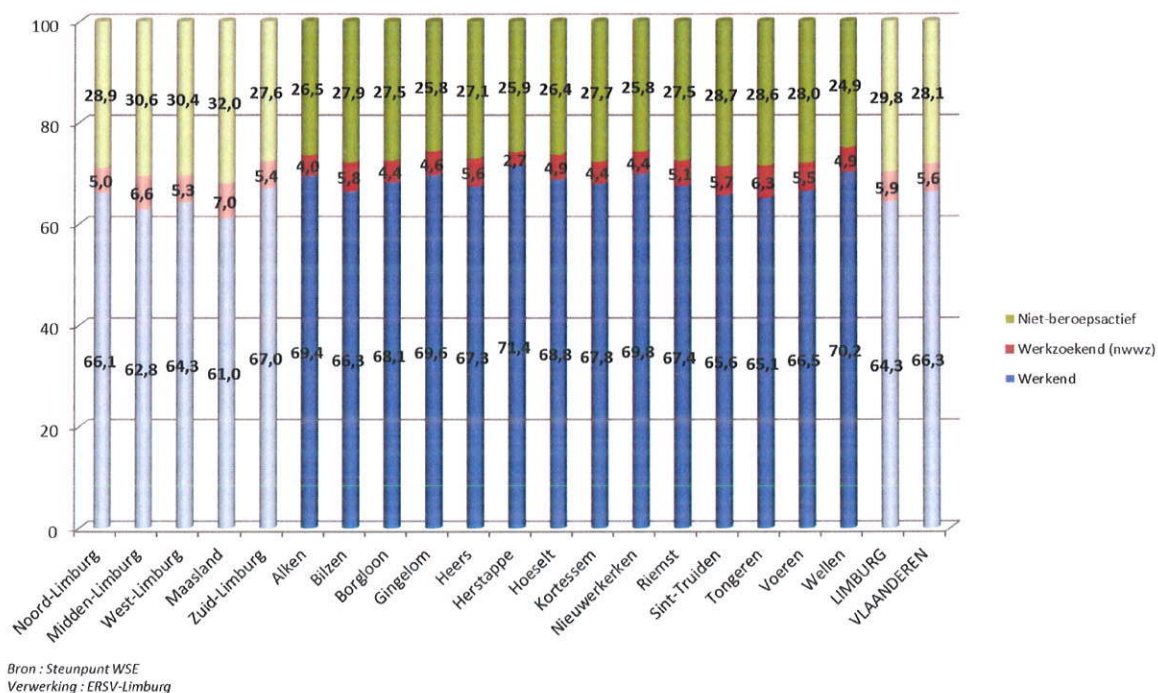
Buiten Herstappe heeft, relatief bekeken, van alle Zuid-Limburgse gemeenten Wellen de meeste werkenden (70,2%) en de minste niet-beroepsactieven (24,9%), terwijl in Alken (4,0%) het laagste aantal werklozen wordt opgetekend. Betrekkelijk het laagste aantal werkenden en het hoogste aantal werklozen heeft Tongeren (65,1% en 6,3%), terwijl Sint-Truiden (28,7%) de meeste niet-beroepsactieven telt.

Tabel 7 : Bevolking op beroepsactieve leeftijd (15-64 jaar) naar socio-economische positie in 2014 (jaargemiddelde)

	Absoluut				Procentueel			
	Bevolking (15-64 jaar)	Werkend	Werkzoekend (nwwz)	Niet- beroepsactief	Bevolking (15-64 jaar)	Werkend	Werkzoekend (nwwz)	Niet- beroepsactief
Noord-Limburg	99.523	65.768	4.986	28.769	100,0	66,1	5,0	28,9
Midden-Limburg	157.780	99.083	10.480	48.217	100,0	62,8	6,6	30,6
West-Limburg	104.096	66.888	5.530	31.678	100,0	64,3	5,3	30,4
Maasland	80.750	49.260	5.632	25.857	100,0	61,0	7,0	32,0
Zuid-Limburg	126.473	84.729	6.782	34.962	100,0	67,0	5,4	27,6
Alken	7.465	5.183	301	1.980	100,0	69,4	4,0	26,5
Bilzen	20.880	13.851	1.203	5.826	100,0	66,3	5,8	27,9
Borgloon	7.008	4.772	306	1.930	100,0	68,1	4,4	27,5
Gingelom	5.365	3.735	247	1.382	100,0	69,6	4,6	25,8
Heers	4.716	3.175	264	1.277	100,0	67,3	5,6	27,1
Herstappe	61	44	2	16	100,0	71,4	2,7	25,9
Hoeselt	6.314	4.341	309	1.664	100,0	68,8	4,9	26,4
Kortessems	5.707	3.871	254	1.582	100,0	67,8	4,4	27,7
Nieuwerkerken	4.474	3.124	197	1.154	100,0	69,8	4,4	25,8
Riemst	10.726	7.230	543	2.953	100,0	67,4	5,1	27,5
Sint-Truiden	26.200	17.181	1.501	7.518	100,0	65,6	5,7	28,7
Tongeren	19.940	12.975	1.266	5.698	100,0	65,1	6,3	28,6
Voeren	2.702	1.796	150	756	100,0	66,5	5,5	28,0
Wellen	4.919	3.451	241	1.227	100,0	70,2	4,9	24,9
LIMBURG	568.621	365.729	33.409	169.483	100,0	64,3	5,9	29,8
VLAANDEREN	4.152.432	2.751.729	233.295	1.167.408	100,0	66,3	5,6	28,1

Bron : Steunpunt WSE
Verwerking: ERSV-Limburg

**Figuur 18 : %-verdeling bevolking op beroepsactieve leeftijd (15-64 jaar)
naar socio-economische positie in 2014 (jaargemiddelde)**

Evolutie van de beroepsbevolking

De beroepsbevolking is het gedeelte van de bevolking op beroepsactieve leeftijd (15-64 jaar) dat daadwerkelijk actief is op de arbeidsmarkt, hetzij als werkenden (loontrekkenden, zelfstandigen, helpers en uitgaande grensarbeid), hetzij als niet-werkende werkzoekenden.

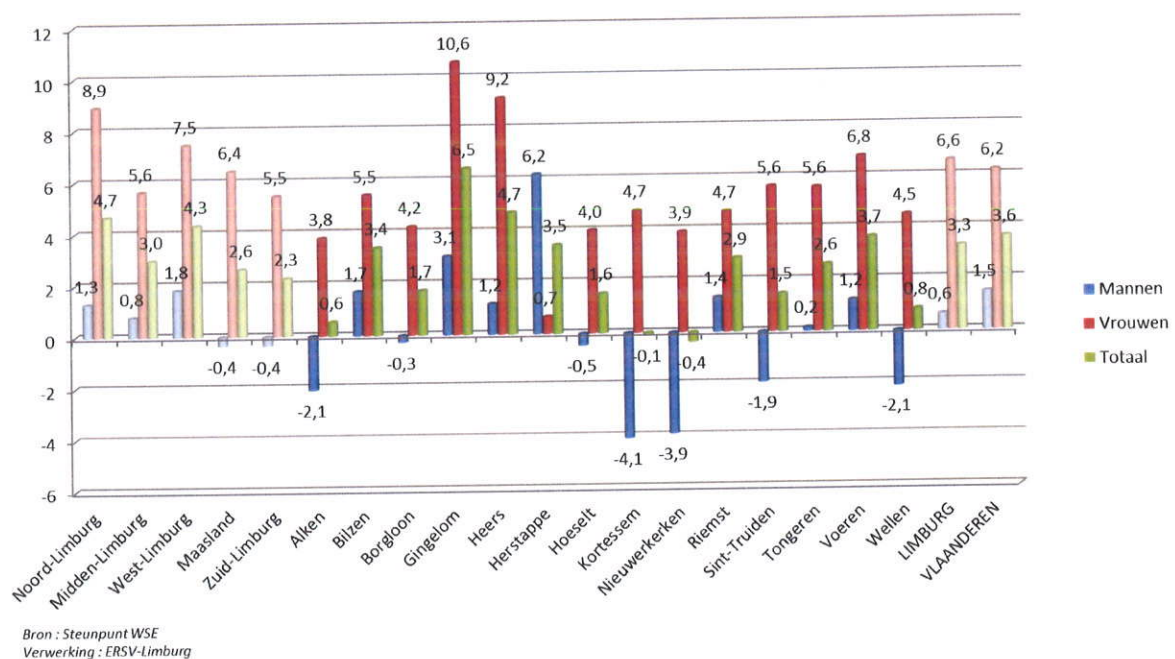
Tabel 8 : Evolutie van de beroepsbevolking (15-64 jaar) 2008-2014 (jaargemiddelden)

	2008			2014			Evolutie 2008-2014			
	M	V	T	M	V	T	M	V	Abs.	%
Noord-Limburg	37.739	29.861	67.600	38.228	32.526	70.754	489	2.665	3.154	4,7
Midden-Limburg	58.347	48.055	106.403	58.799	50.764	109.563	452	2.708	3.161	3,0
West-Limburg	38.559	30.857	69.416	39.260	33.158	72.417	701	2.301	3.002	4,3
Maasland	29.938	23.549	53.486	29.829	25.063	54.892	-108	1.514	1.406	2,6
Zuid-Limburg	49.096	40.393	89.488	48.914	42.597	91.511	-181	2.204	2.023	2,3
Alken	2.994	2.460	5.454	2.931	2.554	5.484	-63	93	31	0,6
Bilzen	7.973	6.584	14.557	8.111	6.944	15.054	137	360	498	3,4
Borgloon	2.759	2.232	4.991	2.751	2.326	5.078	-7	94	87	1,7
Gingelom	2.049	1.692	3.740	2.111	1.871	3.982	63	179	242	6,5
Heers	1.829	1.454	3.283	1.851	1.587	3.439	22	134	156	4,7
Herstappe	22	22	44	23	22	45	1	0	2	3,5
Hoeselt	2.512	2.066	4.578	2.501	2.149	4.650	-12	83	71	1,6
Kortessem	2.269	1.860	4.129	2.176	1.948	4.125	-93	88	-4	-0,1
Nieuwerkerken	1.823	1.510	3.333	1.751	1.569	3.320	-71	59	-12	-0,4
Riemst	4.095	3.460	7.555	4.151	3.622	7.773	56	162	218	2,9
Sint-Truiden	10.088	8.320	18.408	9.892	8.790	18.682	-196	470	274	1,5
Tongeren	7.616	6.262	13.879	7.628	6.613	14.242	12	351	363	2,6
Voeren	1.048	829	1.877	1.061	885	1.946	13	56	69	3,7
Wellen	2.018	1.643	3.661	1.975	1.717	3.692	-43	74	31	0,8
LIMBURG	213.678	172.714	386.393	215.031	184.107	399.138	1.352	11.392	12.745	3,3
VLAANDEREN	1.568.562	1.311.449	2.880.011	1.592.029	1.392.994	2.985.023	23.467	81.545	105.012	3,6

Bron : Steunpunt WSE
Verwerking : ERSV-Limburg

In de periode 2008-2014 (tabel 8 en figuur 19) stijgt de Limburgse beroepsbevolking met +3,3% aan een trager tempo dan in Vlaanderen (+3,6%). Met +4,7% is Noord-Limburg de Limburgse streek met relatief de meest positieve evolutie. In Zuid-Limburg bedraagt de groei slechts +2,3%. Op gemeentelijk vlak wordt het sterkste stijgingspercentage opgetekend in Gingelom (+10,6%). Voorlopig kennen enkel Nieuwerkerken (-0,4%) en Kortesseem (-0,1%) een inkrimping van hun beroepsbevolking, weliswaar van geringe omvang.

Figuur 19 : Groei-% van de beroepsbevolking (15-64 jaar) 2008-2014

Goed zichtbaar in figuur 19 is dat de mannelijke beroepsbevolking in alle regio's maar weinig meer toeneemt. In het Maasland en Zuid-Limburg is er zelfs al geen groei meer. De vrouwelijke beroepsbevolking kent globaal in Limburg (+6,6%) een hoger groeicijfer dan Vlaanderen (+6,2%). Het hoogste groeiritme bij de vrouwen wordt met +8,9% opgetekend in Noord-Limburg en het laagste met +5,5% in Zuid-Limburg. Gingelom (+10,6%) en Heers (+9,2%) kennen de grootste groei bij de vrouwelijke beroepsbevolking. Alken kent, na Herstappe, de laagste groei bij de vrouwen met +3,8%. Bij de mannelijke beroepsbevolking valt, Herstappe buiten beschouwing gelaten, het toch nog redelijk forse groeicijfer op in Gingelom (+3,1%), terwijl al duidelijk negatieve evoluties worden genoteerd in Kortesseem (-4,1%), Nieuwerkerken (-3,9%), Alken (-2,1%), Wellen (-2,1%) en Sint-Truiden (-1,9%).

Activiteitsgraad

De activiteitsgraad (tabel 9) geeft een idee van de mate waarin de bevolking op beroepsactieve leeftijd (15-64 jaar) actief is op de arbeidsmarkt, d.w.z. een job heeft of een job zoekt. De activiteitsgraad is namelijk de verhouding tussen de beroepsbevolking en de bevolking op beroepsactieve leeftijd.

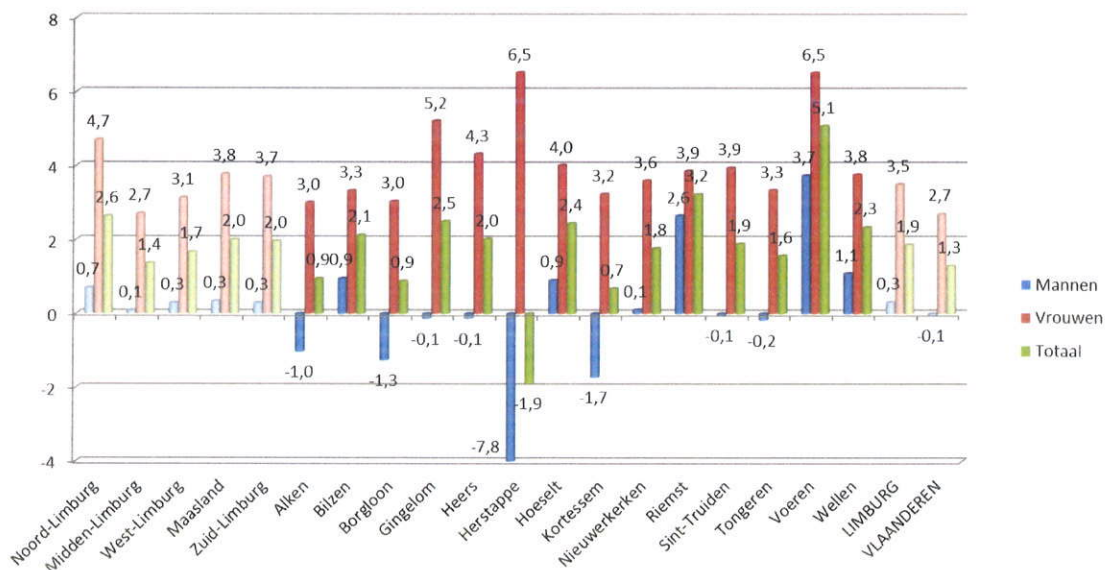
Tabel 9 : Evolutie van de activiteitsgraad (jaargemiddelden 15-64 jaar) 2008-2014
(de beroepsbevolking/bevolking op arbeidsleeftijd)

	2008			2014			Evolutie 2008-2014		
	M	V	T	M	V	T	M	V	T
Noord-Limburg	74,8	61,8	68,5	75,5	66,5	71,1	0,7	4,7	2,6
Midden-Limburg	73,8	62,2	68,1	73,9	64,9	69,4	0,1	2,7	1,4
West-Limburg	74,4	61,2	67,9	74,7	64,3	69,6	0,3	3,1	1,7
Maasland	72,4	59,3	66,0	72,7	63,1	68,0	0,3	3,8	2,0
Zuid-Limburg	76,1	64,5	70,4	76,4	68,2	72,4	0,3	3,7	2,0
Alken	78,1	66,7	72,5	77,1	69,7	73,5	-1,0	3,0	0,9
Bilzen	75,7	64,1	70,0	76,6	67,4	72,1	0,9	3,3	2,1
Borgloon	77,8	65,2	71,6	76,5	68,2	72,5	-1,3	3,0	0,9
Gingelom	77,2	66,1	71,7	77,1	71,3	74,2	-0,1	5,2	2,5
Heers	77,3	64,2	70,9	77,2	68,5	72,9	-0,1	4,3	2,0
Herstappe	74,6	77,5	76,0	66,8	84,0	74,1	-7,8	6,5	-1,9
Hoeselt	77,1	65,2	71,2	78,0	69,2	73,6	0,9	4,0	2,4
Kortesseem	77,2	65,8	71,6	75,5	69,0	72,3	-1,7	3,2	0,7
Nieuwerkerken	77,9	66,8	72,4	78,1	70,3	74,2	0,1	3,6	1,8
Riemst	73,9	64,5	69,2	76,5	68,3	72,5	2,6	3,9	3,2
Sint-Truiden	75,0	63,7	69,4	74,9	67,6	71,3	-0,1	3,9	1,9
Tongeren	76,1	63,6	69,9	75,9	66,9	71,4	-0,2	3,3	1,6
Voeren	72,6	60,9	67,0	76,4	67,4	72,0	3,7	6,5	5,1
Wellen	78,1	67,0	72,7	79,2	70,8	75,1	1,1	3,8	2,3
LIMBURG	74,4	62,1	68,3	74,7	65,6	70,2	0,3	3,5	1,9
VLAANDEREN	76,0	65,0	70,6	76,0	67,7	71,9	-0,1	2,7	1,3

Bron : Steunpunt WSE
Verwerking: ERSV-Limburg

De Limburgse activiteitsgraad ligt in 2014 met 70,2% onder de Vlaamse (71,9%). Sinds 2008 heeft, zoals ook figuur 20 illustreert, Limburg haar activiteitsgraad t.o.v. Vlaanderen verbeterd. Zuid-Limburg (72,4%) weet in de betrokken periode haar achterstand t.o.v. Vlaanderen om te buigen in een voorsprong. Van de Limburgse streken ziet Midden-Limburg (met +1,4% tot 69,4%) haar activiteitsgraad het minst toenemen en Noord-Limburg (met +2,6% tot 71,1%) het meest. Binnen Zuid-Limburg blijven enkel Herstappe (-1,9%), Kortesseem (+0,7%), Alken (+0,9%) en Borgloon (+0,9%) beneden het Vlaamse gemiddelde van +1,3% qua groei van de activiteitsgraad.

Figuur 20 : Groei activiteitsgraad (jaargemiddelden 15-64 jaar) 2008-2014
(beroepsbevolking in % van de bevolking op arbeidsleeftijd)

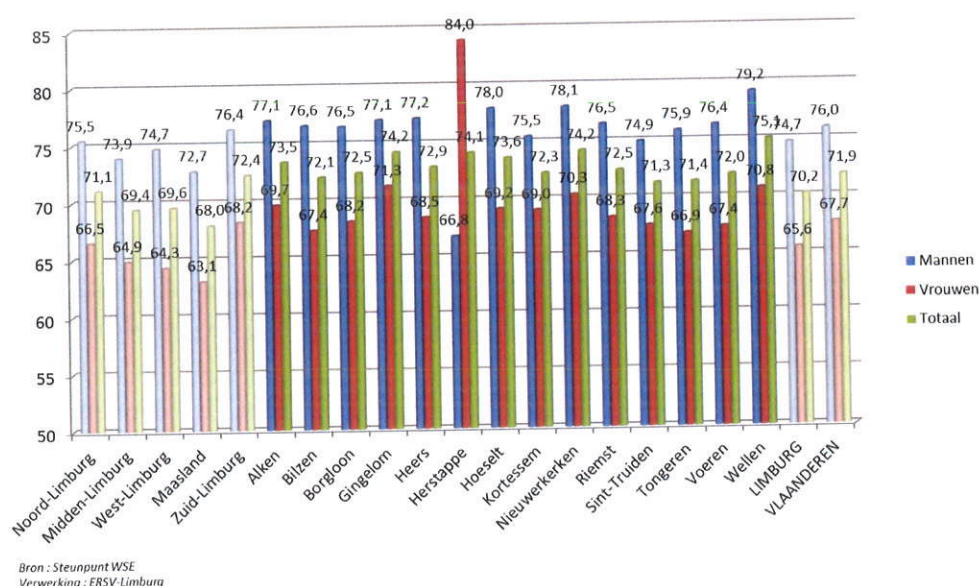
Bron : Steunpunt WSE
Verwerking : ERSV-Limburg

Aangezien de mannelijke beroepsbevolking maar weinig meer aangroeit, vindt de toename van de activiteitsgraad in de beschouwde regio's hoofdzakelijk plaats bij de vrouwen.

Op gemeentelijk niveau in Zuid-Limburg is er al een duidelijke daling van de mannelijke activiteitsgraad te zien in Herstappe (-7,8%), Kortesseem (-1,7%), Borgloon (-1,3%) en Alken (-1,0%).

Opvallend is ook dat de Maaslandse activiteitsgraad achterop en de Zuid-Limburgse voorop blijft bij de rest van Limburg, zowel bij de mannen als de vrouwen. Figuur 21 laat duidelijk zien dat van de Limburgse regio's in 2014, het Maasland (68,0%) de laagste activiteitsgraad heeft en Zuid-Limburg (72,4%) de hoogste. Dit was in 2008 ook al zo. Niettemin lijkt er in het Maasland toch een voorzichtige inhaalbeweging te zijn ingezet.

Figuur 21 : Activiteitsgraad (jaargemiddelden 15-64 jaar) per geslacht in 2014
(beroepsbevolking in % van de bevolking op arbeidsleeftijd)

Globaal met 75,1% en bij de mannen met 79,2% heeft Wellen in 2014 binnen Zuid-Limburg de hoogste activiteitsgraden. Bij de vrouwen is dit, na Herstappe (84,0%), Gingelom met 71,3%. De Sint-Truidense bevolking (71,3%) toont zich het minst actief op de arbeidsmarkt en dat geldt daar, Herstappe niet meegerekend, ook voor de mannen (74,9%). In Tongeren (66,9%) tonen de vrouwen zich het minst actief.

Werkloosheid

Niet-werkende werkzoekenden

In de periode 31/12/2008-31/12/2015 (tabel 10 en figuur 22) stijgt het aantal niet-werkende werkzoekenden (nwwz) in Limburg van 26.264 tot 32.245 of met +22,8%, dat hiermee beter presteert dan Vlaanderen (+28,6%). Enkel de Noord-Limburgse (+30,3%) werkloosheidsevolutie verloopt slechter dan de Vlaamse. West-Limburg (+15,6%) scoort het best. Zuid-Limburg kent een toename met +21,7% of +1.169 nwwz.

In de Zuid-Limburgse gemeenten stijgt het aantal nwwz het sterkst in Voeren (+55,2%). In Nieuwerkerken (-2,3%) en Kortesseem (-1,6%) doet zich een lichte daling voor.

Tabel 10 : Evolutie van de niet-werkende werkzoekenden 2008-2015

	31/12/2008			31/12/2015			Evolutie 2008-2015			
	M	V	T	M	V	T	M	V	Abs.	%
Noord-Limburg	1.554	2.066	3.620	2.339	2.377	4.716	785	311	1.096	30,3
Midden-Limburg	4.186	4.435	8.621	5.812	4.728	10.540	1.626	293	1.919	22,3
West-Limburg	1.965	2.477	4.442	2.642	2.494	5.136	677	17	694	15,6
Maasland	2.092	2.110	4.202	2.833	2.472	5.305	741	362	1.103	26,2
Zuid-Limburg	2.579	2.800	5.379	3.610	2.938	6.548	1.031	138	1.169	21,7
Alken	104	149	253	155	138	293	51	-11	40	15,8
Bilzen	430	472	902	680	506	1.186	250	34	284	31,5
Borgloon	146	137	283	200	148	348	54	11	65	23,0
Gingelom	97	115	212	114	105	219	17	-10	7	3,3
Heers	89	96	185	123	114	237	34	18	52	28,1
Herstappe	1	0	1	0	1	1	-1	1	0	0,0
Hoeselt	94	131	225	165	156	321	71	25	96	42,7
Kortesseem	113	138	251	114	133	247	1	-5	-4	-1,6
Nieuwerkerken	78	93	171	82	85	167	4	-8	-4	-2,3
Riemst	198	191	389	306	233	539	108	42	150	38,6
Sint-Truiden	590	632	1.222	787	633	1.420	197	1	198	16,2
Tongeren	497	483	980	684	520	1.204	187	37	224	22,9
Voeren	50	46	96	77	72	149	27	26	53	55,2
Wellen	92	117	209	123	94	217	31	-23	8	3,8
LIMBURG	12.376	13.888	26.264	17.236	15.009	32.245	4.860	1.121	5.981	22,8
VLAANDEREN	89.406	88.631	178.037	123.347	105.640	228.987	33.941	17.009	50.950	28,6

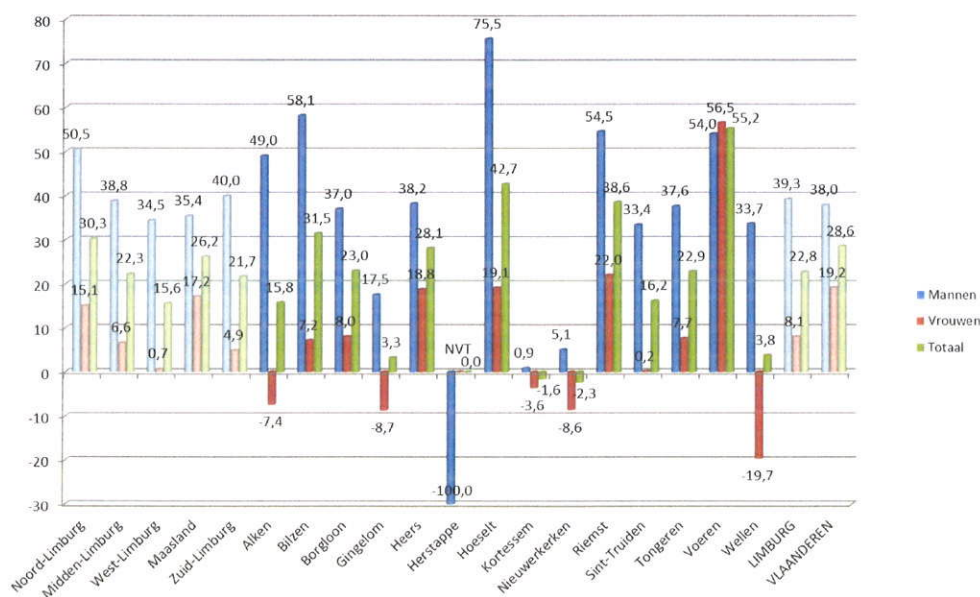
Bron : VDAB

Verwerking: ERSV-Limburg

Opmerkelijk is dat in de beschouwde periode in alle regio's de werkloosheid bij de vrouwen duidelijk minder is gestegen dan bij de mannen. West-Limburg kent met +0,7% de kleinste toename bij de vrouwen en het Maasland met +17,2% de grootste, wat wel nog beter is dan de Vlaamse stijging met +19,2%. De mannelijke werkloosheid evolueert het minst gunstig in Noord-Limburg (+50,5%) en het meest gunstig in West-Limburg (+34,5%). In Zuid-Limburg is er een werkloosheidsstijging met +4,9% bij de vrouwen en +40,0% bij de mannen.

Binnen Zuid-Limburg zien we vrijwel hetzelfde genderbeeld in de gemeenten. In Wellen (-19,7%), Gingelom (-8,7%), Nieuwerkerken (-8,6%), Alken (-7,4%) en Kortesseem (-3,6%) is de vrouwelijke werkloosheid zelfs gedaald. De werkloosheid bij de vrouwen stijgt het snelst in Voeren (+56,5%). De sterkste stijging bij de mannen wordt genoteerd in Hoeselt (+75,5%) en de geringste in Kortesseem (+0,9%).

Figuur 22 : %-evolutie van de niet-werkende werkzoekenden 2008-2015

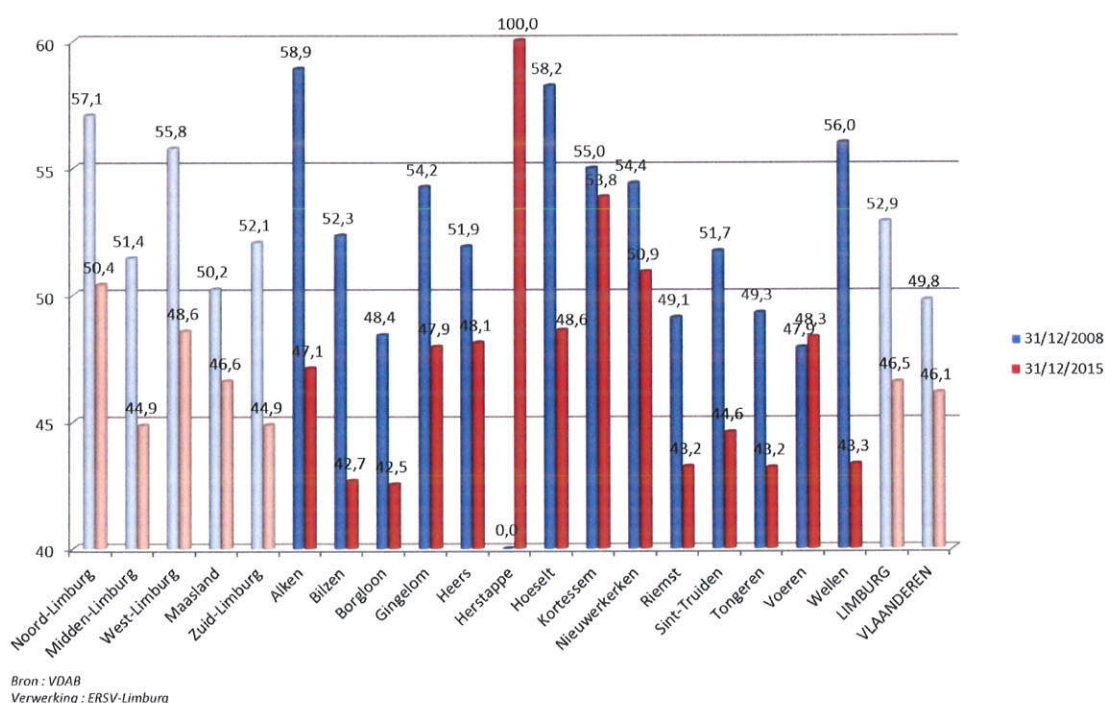
Bron : VDAB

Verwerking: ERSV-Limburg

NVT = niet van toepassing

Eind 2008 zijn vrouwen duidelijk vaker terug te vinden in de werkloosheidsstatistieken dan mannen. Dit patroon wordt dan op vrijwel alle geografische niveaus vastgesteld (figuur 23). Eind 2015 bestaat deze oververtegenwoordiging van de vrouwen in de werkloosheid niet meer en is dit patroon nagenoeg overal omgekeerd, behalve in Noord-Limburg met voorlopig nog een aandeel van 50,4% voor de vrouwelijke nwwz. In Zuid-Limburg bedraagt het aandeel vrouwelijke nwwz nog 44,9%. Op gemeentelijk vlak zijn nu ook in nagenoeg alle gemeenten van Zuid-Limburg minder vrouwen dan mannen werkloos. Borgloon (42,5%) heeft het kleinste aandeel vrouwen in de nwwz en Kortesseem (53,8%) het grootste, Herstappe buiten beschouwing gelaten.

Figuur 23 : Evolutie %-aandeel vrouwen in niet-werkende werkzoekenden 2008-2015

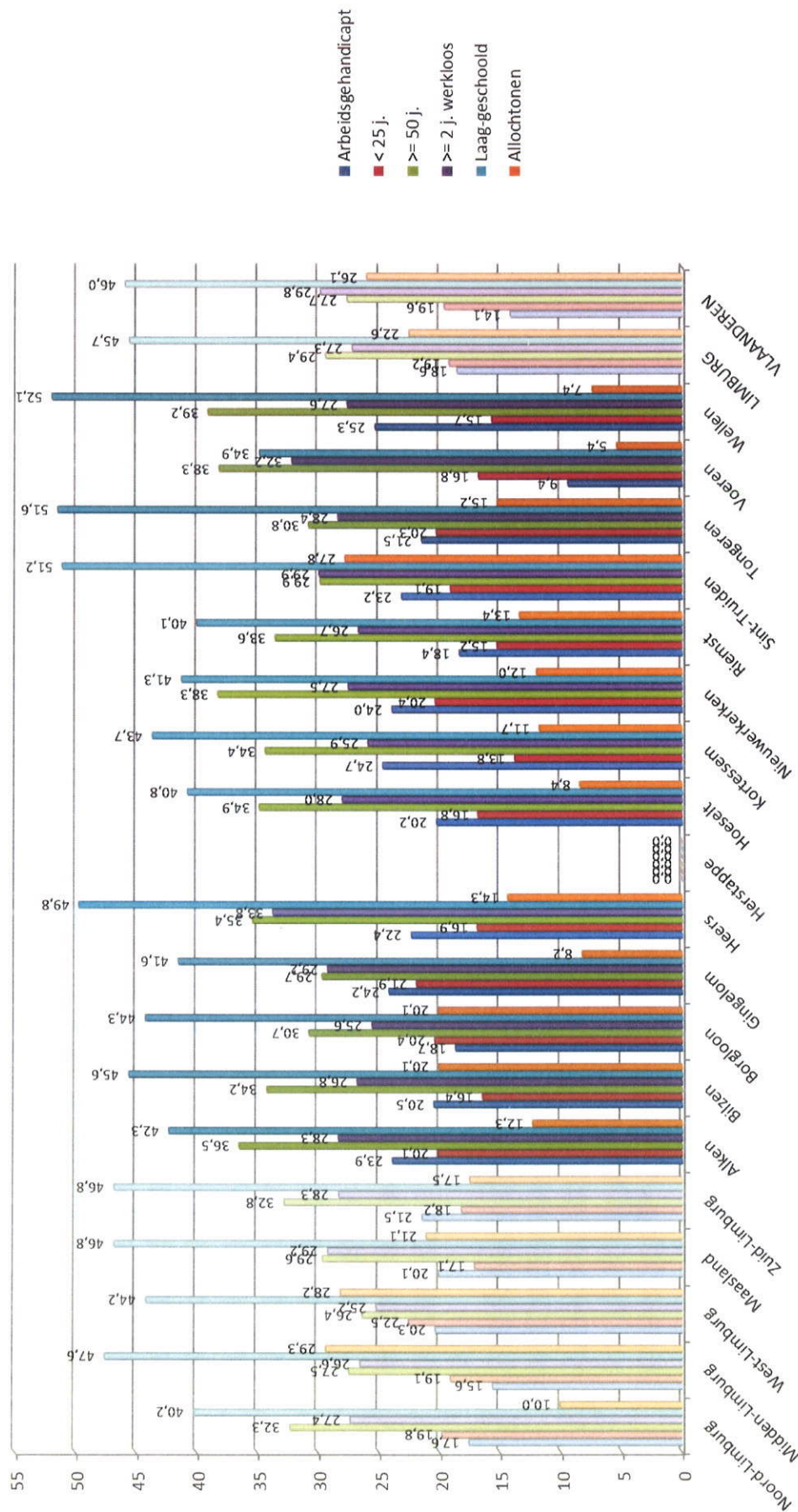
Van de 32.245 nwwz in Limburg op 31/12/2015 is (figuur 24):

- 18,6% arbeidsgehandicapt;
- 19,2% jonger dan 25 jaar en 29,4% 50 jaar of ouder;
- 27,3% 2 jaar of langer werkloos;
- 45,7% laaggeschoold;
- 22,6% allochtoon.

In de Limburgse streken worden hiervan de grootste aandelen nwwz opgetekend in:

- Zuid-Limburg met 21,5% arbeidsgehandicapten;
- West-Limburg met 22,5% jonger dan 25 jaar en Zuid-Limburg met 32,8% 50 jaar of ouder;
- Maasland met 29,2% 2 jaar of langer werkloos;
- Midden-Limburg met 47,6% laaggeschoold;
- Midden-Limburg met 29,3% allochtonen.

Figuur 24 : %-aandeel van de kansengroepen in niet-werkende werkzoekenden op 31/12/2015

Bron : VDAB
Verwerking : ERSV-Limburg

De Zuid-Limburgse gemeenten met de omvangrijkste kansengroepen onder hun werklozenpopulatie zijn voor wat betreft:

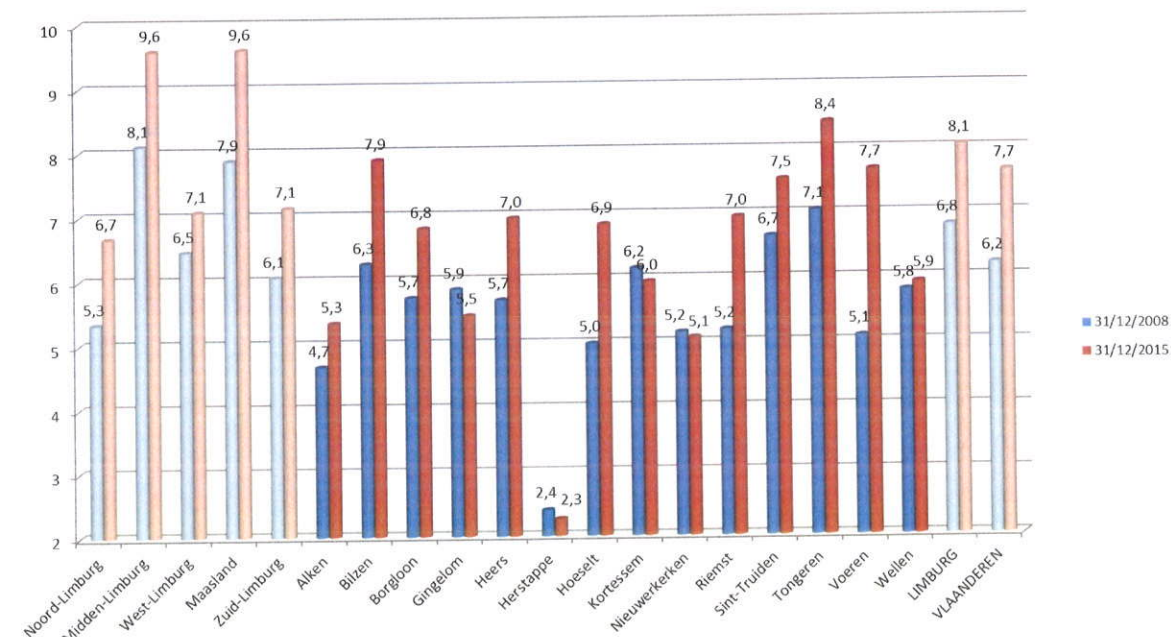
- Arbeidsgehandicapten: Wellen (25,3%);
- Jonger dan 25 jaar: Gingelom (21,9%);
- 50 jaar of ouder: Wellen (39,2%);
- 2 jaar of langer werkloos: Heers (33,8%);
- Laaggeschoolden: Wellen (52,1%), Tongeren (51,6%) en Sint-Truiden (51,2%);
- Allochtonen: Sint-Truiden (27,8%).

Werkloosheidsgraad

Figuur 25 toont dat de werkloosheidsgraad, of het aandeel van de niet-werkende werkzoekenden in de beroepsbevolking, tussen december 2008 en december 2015 niet alleen globaal in Limburg maar, op het Maasland en Midden-Limburg na, ook in haar streken iets minder is gestegen dan in Vlaanderen. Eind december 2008 ligt de werkloosheidsdruk enkel in Noord-Limburg (5,3%) en Zuid-Limburg (6,1%) onder het Vlaamse niveau van 6,2%, terwijl overig Limburg slechter scoort. Zeven jaar later zit naast Noord-Limburg (6,7%) en Zuid-Limburg (7,1%) ook West-Limburg (7,1%) onder de Vlaamse werkloosheidsdruk van 7,7%. Zowel in 2008 als in 2015 kennen Midden-Limburg (8,1% in 2008 en 9,6% in 2015) en het Maasland (7,9% en 9,6%) het hoogste aantal werklozen t.o.v. hun beroepsbevolking.

Uitgezonderd Gingelom, Herstappe, Kortesseem en Nieuwerkerken, waar zich een lichte daling van de werkloosheidsgraad voordoet, zien de Zuid-Limburgse gemeenten hun werkloosheidsdruk tussen 2008 en 2015 vermeerderen. De laagste werkloosheidsdruk van Zuid-Limburg, op Herstappe na, wordt eind 2015 opgetekend in Nieuwerkerken (5,1%), terwijl in Tongeren (8,4%) de hoogste wordt genoteerd.

Figuur 25 : Evolutie werkloosheidsgraad 2008-2015
(niet-werkende werkzoekenden in % van beroepsbevolking)

Bron : VDAB
Verwerking : ERSV-Limburg

B. ECONOMISCH WEEFSEL

B.1. ONDERNEMERSCHAP

Zelfstandigen

Evolutie

Volgens de statistieken van het Rijksinstituut voor de Sociale Verzekering der Zelfstandigen (tabel 11) telt Limburg op 31 december 2014 in totaal 58.395 zelfstandigen (exclusief bijberoepen), onder wie 38.121 mannen en 20.274 vrouwen. Hiermee vertegenwoordigt Limburg een aandeel van 12,2% in Vlaanderen (478.395). In vergelijking met eind 2008 neemt het aantal zelfstandigen in Limburg (+8,1%) relatief meer toe dan in Vlaanderen (+6,5%). Opvallend is dat het sindsdien overal hoofdzakelijk mannen zijn die zorgen voor de zelfstandigenaangroei. Binnen Limburg kent Midden-Limburg (+12,2%) de beste evolutie en Zuid-Limburg (+2,7%) de minst goede. Van alle Zuid-Limburgse gemeenten kan Kortesseem (+11,0%) tussen 2008 en 2014 de meest gunstige ontwikkeling voorleggen en Nieuwerkerken (-4,8%), na Herstappe, de minst gunstige.

Tabel 11 : Evolutie van het aantal zelfstandigen, exclusief bijberoepen, per geslacht

	31/12/2008			31/12/2014			Evolutie 2008-2014			
	M	V	T	M	V	T	M	V	Abs.	%
Noord-Limburg	6.252	3.322	9.574	6.780	3.542	10.322	528	220	748	7,8
Midden-Limburg	9.064	4.899	13.963	10.277	5.388	15.665	1.213	489	1.702	12,2
West-Limburg	5.866	3.393	9.259	6.728	3.610	10.338	862	217	1.079	11,7
Maasland	4.452	2.428	6.880	4.769	2.564	7.333	317	136	453	6,6
Zuid-Limburg	9.300	5.049	14.349	9.567	5.170	14.737	267	121	388	2,7
Alken	591	307	898	646	338	984	55	31	86	9,6
Bilzen	1.406	771	2.177	1.425	825	2.250	19	54	73	3,4
Borgloon	601	344	945	607	331	938	6	-13	-7	-0,7
Gingelom	342	220	562	375	237	612	33	17	50	8,9
Heers	360	213	573	373	229	602	13	16	29	5,1
Herstappe	9	6	15	10	4	14	1	-2	-1	-6,7
Hoeselt	473	227	700	489	233	722	16	6	22	3,1
Kortesseem	411	208	619	473	214	687	62	6	68	11,0
Nieuwerkerken	370	188	558	357	174	531	-13	-14	-27	-4,8
Riemst	893	397	1.290	878	417	1.295	-15	20	5	0,4
Sint-Truiden	1.870	1.075	2.945	1.932	1.077	3.009	62	2	64	2,2
Tongeren	1.348	772	2.120	1.359	773	2.132	11	1	12	0,6
Voeren	260	124	384	271	124	395	11	0	11	2,9
Wellen	366	197	563	372	194	566	6	-3	3	0,5
LIMBURG	34.934	19.091	54.025	38.121	20.274	58.395	3.187	1.183	4.370	8,1
VLAANDEREN	291.749	157.536	449.285	314.236	164.159	478.395	22.487	6.623	29.110	6,5

Bron : RSVZ

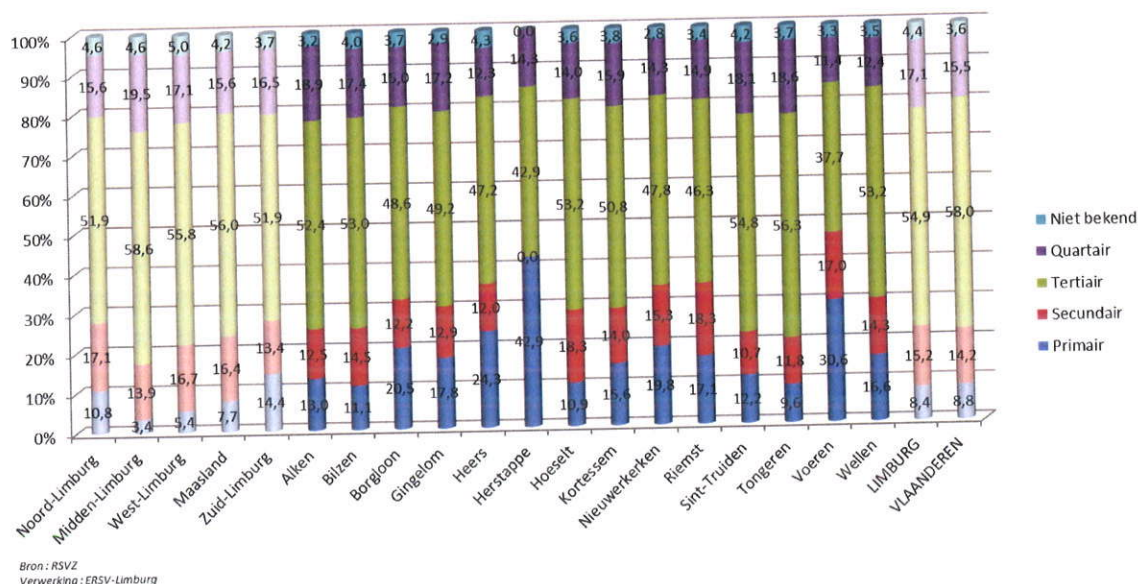
Verwerking : ERSV-Limburg

Sectoraandeel

Uit figuur 26 blijkt dat in 2014 qua zelfstandigen (exclusief bijberoepen) in Midden-Limburg (3,4%) het sectoraandeel van de **primaire sector** het kleinst is van alle regio's, en in Zuid-Limburg (14,4%) het grootst.

De zelfstandigenbijdrage van de **secundaire sector** in het totaal aantal zelfstandigen is het geringst in Zuid-Limburg (13,4%) en het omvangrijkst in Noord-Limburg (17,1%).

Figuur 26 : Sectoraandeel van de zelfstandigen, excl. bijberoepen, op 31/12/2014

De **tertiaire sector** (commerciële diensten) levert relatief gezien het grootst aantal zelfstandigen op in Midden-Limburg (58,6%). Zuid-Limburg (51,9%) en Noord-Limburg (51,9%) laten in deze sector het minst aantal zelfstandigen optekenen.

Het aandeel van de **quartaire sector** (niet-commerciële diensten) blijkt dan weer betrekkelijk het omvangrijkst in Midden-Limburg (19,5%). In deze sector bedraagt het aandeel in Zuid-Limburg 16,5% en sluiten Vlaanderen (15,5%), het Maasland (15,6%) en Noord-Limburg (15,6%) de rij.

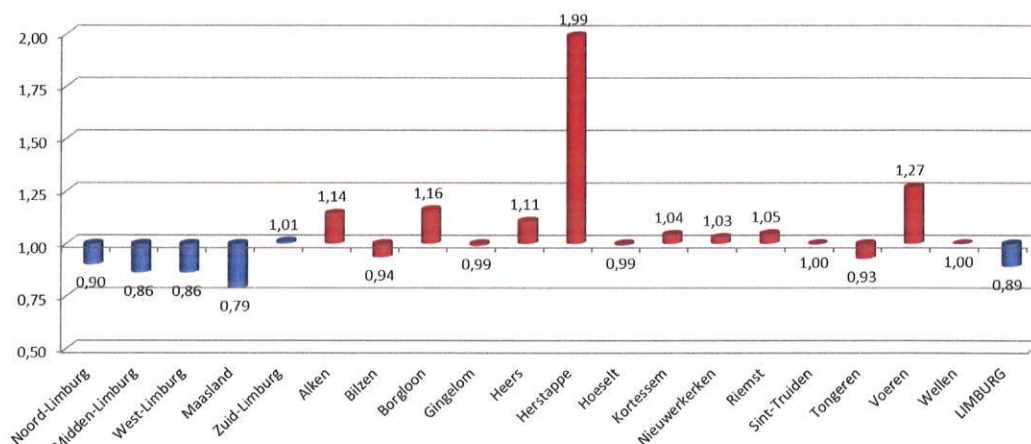
Binnen Zuid-Limburg vallen vooral de gemeenten Herstappe en Voeren op met zeer grote sectoraandelen voor de primaire sector en met een eerder bescheiden aanwezigheid van de tertiaire sector.

Aanwezigheidsindexen

De relatieve omvang van het aantal zelfstandigen (exclusief bijberoepen) in de beschouwde gebieden wordt het duidelijkst uitgedrukt aan de hand van de aanwezigheidsindex. Deze index geeft per gebied weer in hoeverre de zelfstandigen er sterk of minder sterk aanwezig zijn in vergelijking met gemiddeld in Vlaanderen. Daartoe wordt de verhouding tussen enerzijds het aantal zelfstandigen in een gebied en anderzijds het totale aantal personen op arbeidsleeftijd (15-64 jaar) in dat gebied vergeleken met dezelfde verhouding voor Vlaanderen. Een aanwezigheidsindex met waarde 1 betekent dat het betreffende gebied even sterk staat dan gemiddeld in Vlaanderen. Een waarde hoger dan 1 wijst erop dat het gebied sterker staat dan gemiddeld in Vlaanderen. Een waarde lager dan 1 wijst op het omgekeerde.

Figuur 27 illustreert dat in 2014 de zelfstandigen (exclusief bijberoepen) minder sterk aanwezig zijn in Limburg (0,89) in vergelijking met gemiddeld in Vlaanderen. De zelfstandige werkgelegenheid staat in vergelijking met Vlaanderen ook in bijna alle Limburgse streken minder sterk. Enkel in Zuid-Limburg (1,01) staat de zelfstandige werkgelegenheid ongeveer even sterk als in Vlaanderen. Alle Zuid-Limburgse gemeenten hebben een nagenoeg even grote zelfstandige aanwezigheid dan Vlaanderen, met als meest positieve uitschieters Herstappe, Voeren, Borgloon, Alken en Heers.

Figuur 27 : Aanwezigheidsindexen t.o.v. Vlaanderen in 2014 inzake de zelfstandigen, excl. bijberoepen

Bron : RSVZ, Steunpunt WSE
Verwerking : ERSV-Limburg

De aanwezigheidsindex wordt berekend als de verhouding tussen enerzijds het aantal zelfstandigen in een bepaald gebied en anderzijds het totaal aantal personen op arbeidsleeftijd (15-64 jaar) in datzelfde gebied vergeleken met dezelfde verhouding voor Vlaanderen.

Vestigingen met personeel

Evolutie

Het aantal vestigingen met personeel (tabel 12) vermeerdert tussen 31/12/2008 en 31/12/2014 in Limburg van 20.592 tot 20.871 of met +1,4%, tegenover een toename met +2,7% in Vlaanderen. Hiermee komt eind 2014 het aandeel van Limburg in Vlaanderen op 12,9%. In Midden-Limburg (+3,1%) is de groei het hoogst. In Noord-Limburg (-0,1%) en het Maasland (-0,5%) doet zich een lichte daling voor. Zuid-Limburg groeit met +0,3%.

De evolutie in Zuid-Limburg op gemeentelijk niveau varieert van -13,3% in Kortesseem tot +7,6% in Borgloon.

Tabel 12 : Evolutie van het aantal vestigingen met personeel 31/12/2008-31/12/2014

	31/12/2008	31/12/2014	Evolutie 2008-2014	
			Abs.	%
Noord-Limburg	3.304	3.302	-2	-0,1
Midden-Limburg	6.683	6.893	210	3,1
West-Limburg	3.383	3.456	73	2,2
Maasland	2.592	2.578	-14	-0,5
Zuid-Limburg	4.630	4.642	12	0,3
Alken	303	301	-2	-0,7
Bilzen	644	661	17	2,6
Borgloon	264	284	20	7,6
Gingelom	129	126	-3	-2,3
Heers	140	126	-14	-10,0
Herstappe	4	4	0	0,0
Hoeselt	222	204	-18	-8,1
Kortesseem	165	143	-22	-13,3
Nieuwerkerken	161	151	-10	-6,2
Riemst	298	293	-5	-1,7
Sint-Truiden	1.219	1.279	60	4,9
Tongeren	809	808	-1	-0,1
Voeren	108	106	-2	-1,9
Wellen	164	156	-8	-4,9
LIMBURG	20.592	20.871	279	1,4
VLAANDEREN	157.346	161.642	4.296	2,7

Bron : R.S.Z.
Verwerking : ERSV-Limburg

Sectoraandeel

Voor wat betreft het aantal vestigingen met personeel blijkt dat eind 2014 (figuur 28) in Zuid-Limburg (8,8%) het sectoraandeel van de **primaire sector** het grootst is van alle regio's en in Midden-Limburg (0,5%) het kleinst.

Het sectoraandeel van de **secundaire sector** scoort het hoogst in West-Limburg (24,8%). Midden-Limburg (18,1%) kent de laagste score. In Zuid-Limburg is dit 19,2%.

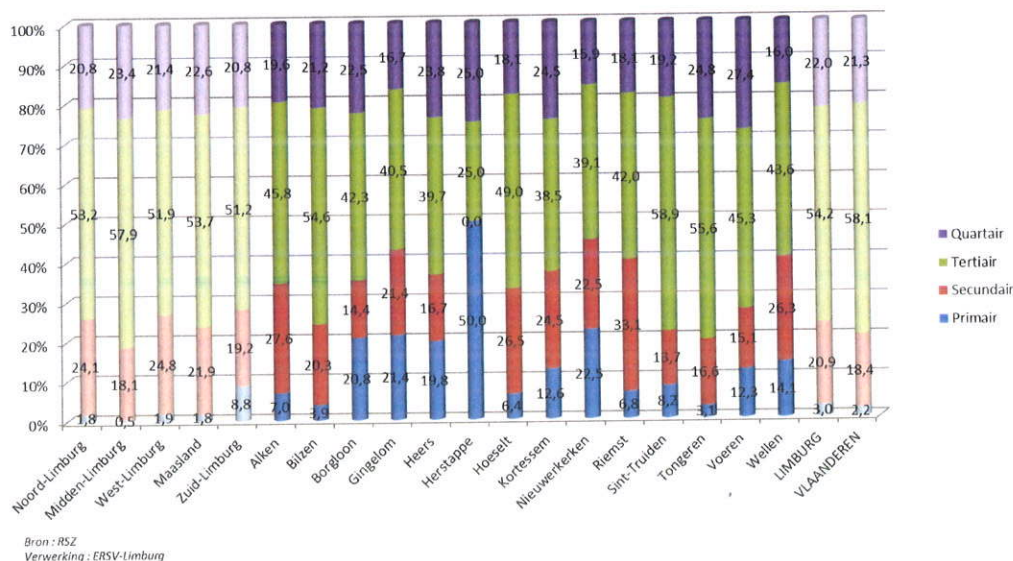
De **tertiaire sector** (commerciële diensten) heeft relatief gezien het grootst aantal vestigingen in Vlaanderen (58,1%) en Midden-Limburg (57,9%) en het minst in Zuid-Limburg (51,2%).

Noord-Limburg (20,8%) en Zuid-Limburg (20,8%) blijken binnen Limburg het geringste aandeel van de **quartaire sector** (niet-commerciële diensten) te hebben. De beste score in deze sector wordt opgetekend in Midden-Limburg met 23,4%.

De Zuid-Limburgse gemeenten met de hoogste sectoraandelen eind 2014 zijn voor:

- de primaire sector: Herstappe (50,0%), Nieuwerkerken (22,5%), Gingelom (21,4%), Borgloon (20,8%) en Heers (19,8%);
- de secundaire sector: Riemst (33,1%), Alken (27,6%), Hoeselt (26,5%) en Wellen (26,3%);
- de tertiaire sector: Sint-Truiden (58,9%), Tongeren (55,6%) en Bilzen (54,6%);
- de quaire sector: Voeren (27,4%), Herstappe (25,0%), Tongeren (24,8%), Kortesseem (24,5%) en Heers (23,8%).

Figuur 28 : Sectoraandeel van het aantal vestigingen met personeel op 31/12/2014

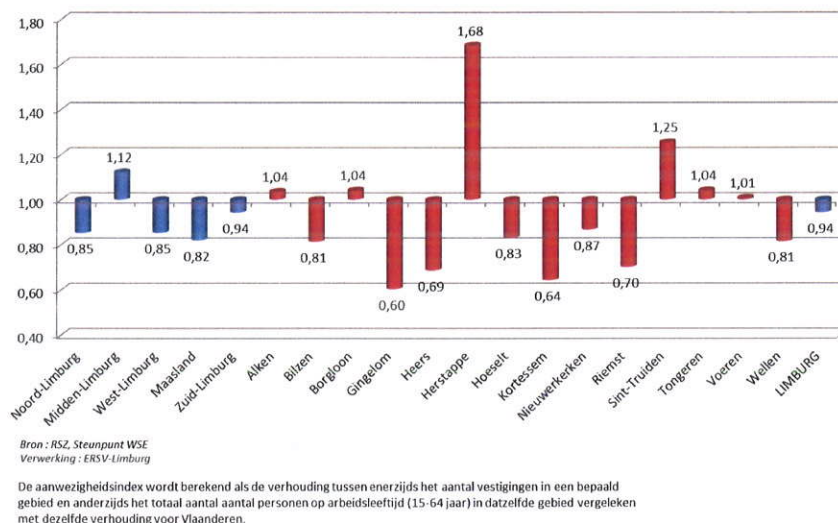

Aanwezigheidsindexen

Uit een aanwezigheidsindex van 0,94 voor Limburg t.o.v. Vlaanderen in 2014 (figuur 29), blijkt dat er in Limburg in vergelijking met gemiddeld in Vlaanderen iets minder vestigingen met personeel actief zijn. Van de Limburgse streken kent enkel Midden-Limburg (1,12) een sterkere aanwezigheid van bedrijfsvestigingen dan Vlaanderen. De Zuid-Limburgse aanwezigheidsindex situeert zich met 0,94 op het provinciaal niveau.

Binnen Zuid-Limburg wordt een hogere vestigingenaanwezigheid dan Vlaanderen vastgesteld in Herstappe (1,68), Sint-Truiden (1,25), Alken (1,04), Borgloon (1,04), Tongeren (1,04) en Voeren (1,01). Gingelom kent met 0,60 de laagste aanwezigheidsindex.

Figuur 29 : Aanwezigheidsindexen t.o.v. Vlaanderen in 2014 inzake de vestigingen met personeel

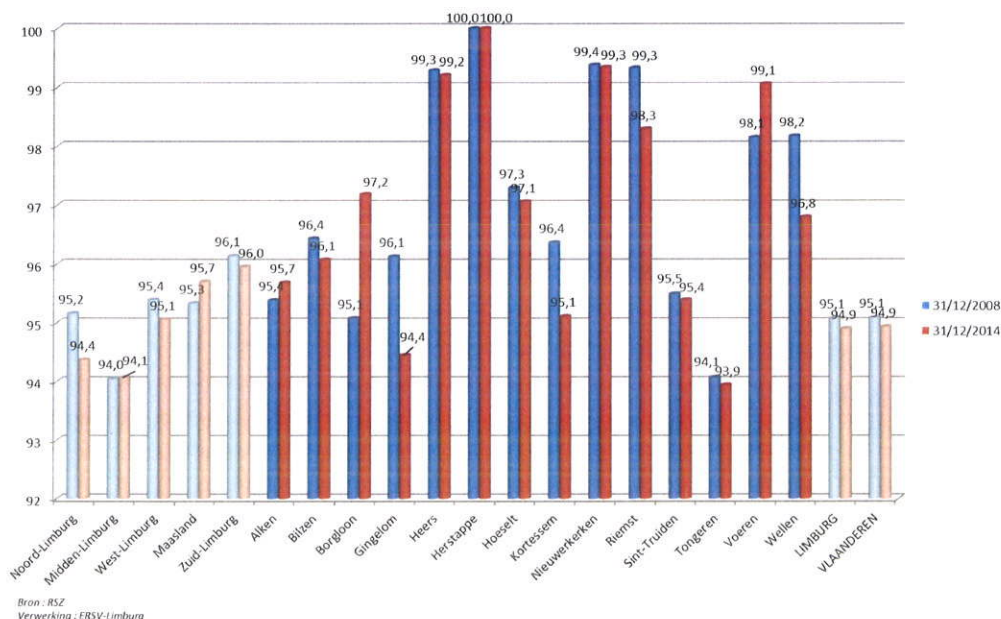

KMO-aandeel

Het aandeel van de KMO's, gedefinieerd als bedrijven met minder dan 50 werknemers, in het totaal aantal vestigingen met personeel bedraagt op 31/12/2014 (figuur 30) in zowel Limburg als Vlaanderen 94,9%. Midden-Limburg (94,1%) heeft het minst hoge aandeel en Zuid-Limburg (96,0%) het hoogste. Sinds eind 2008 is dit KMO-aandeel enkel in het Maasland en Midden-Limburg nog iets gestegen.

De KMO-aanwezigheid in Zuid-Limburg is eind 2014 naar verhouding het grootst in Herstappe (100,0%) en het kleinst in Tongeren (93,9%).

Figuur 30 : %-aandeel KMO's (< 50 wns) in het totaal aantal vestigingen met personeel 2008-2014

B.2. TEWERKSTELLING (Jobs in loondienst)

Evolutie

Volgens de RSZ-statistieken (tabel 13) verhoogt tijdens de periode 31 december 2008 - 31 december 2014 in Vlaanderen de werkgelegenheid in dienstverband met +2,0% van 2.160.072 arbeidsplaatsen naar 2.202.641; of +42.569 arbeidsplaatsen, waarvan 5.355 in Limburg (+2,0%). Het aandeel van Limburg in de Vlaamse groei bedraagt aldus 12,6%. In de beschouwde periode is de jobtoename nagenoeg overal een louter vrouwelijke aangelegenheid geworden. Het banenverlies bij de mannen varieert van -1,7% in Vlaanderen tot -9,2% in het Maasland. Enkel in West-Limburg wordt er bij de mannen een lichte stijging van +1,4% (+357 jobs) opgetekend. Van de 5 Limburgse streken realiseert West-Limburg met +6,2% (+2.693) de grootste toename qua jobs in loondienst. Het Maasland (-2,5% of -694) daarentegen kent als enige Limburgse streek een tewerkstellingsverlies. In Zuid-Limburg is er een toename met +2,5% of +1.174 banen (-965 bij de mannen en +2.139 bij de vrouwen). Binnen Zuid-Limburg ziet Hoeselt haar tewerkstelling met +24,8% toenemen. De gemeenten Herstappe (-44,4%), Heers (-11,9%), Kortesseem (-5,3%), Wellen (-4,3%), Alken (-4,1%) en Voeren (-1,6%) kennen een afname.

Tabel 13 : Evolutie aantal jobs in loondienst (R.S.Z.-tewerkstelling) per geslacht 31/12/2008-31/12/2014

	31/12/2008			31/12/2014			Evolutie 2008-2014				
	M	V	T	M	V	T	M	V	Abs.	%	
Noord-Limburg	23.665	19.184	42.849	22.946	21.465	44.411	-719	2.281	1.562	3,6	
Midden-Limburg	58.923	51.154	110.077	56.283	54.414	110.697	-2.640	3.260	620	0,6	
West-Limburg	24.901	18.434	43.335	25.258	20.770	46.028	357	2.336	2.693	6,2	
Maasland	14.444	13.750	28.194	13.108	14.392	27.500	-1.336	642	-694	-2,5	
Zuid-Limburg	24.482	22.460	46.942	23.517	24.599	48.116	-965	2.139	1.174	2,5	
Alken	2.440	1.207	3.647	2.184	1.313	3.497	-256	106	-150	-4,1	
Bilzen	2.846	3.470	6.316	2.835	3.653	6.488	-11	183	172	2,7	
Borgloon	1.145	1.004	2.149	1.105	1.066	2.171	-40	62	22	1,0	
Gingelom	348	716	1.064	395	692	1.087	47	-24	23	2,2	
Heers	270	344	614	217	324	541	-53	-20	-73	-11,9	
Herstappe	5	4	9	4	1	5	-1	-3	-4	-44,4	
Hoeselt	829	919	1.748	958	1.224	2.182	129	305	434	24,8	
Kortesseem	656	597	1.253	560	626	1.186	-96	29	-67	-5,3	
Nieuwerkerken	394	379	773	408	379	787	14	0	14	1,8	
Riemst	833	899	1.732	791	977	1.768	-42	78	36	2,1	
Sint-Truiden	8.544	6.675	15.219	8.442	7.376	15.818	-102	701	599	3,9	
Tongeren	4.973	5.275	10.248	4.548	5.942	10.490	-425	667	242	2,4	
Voeren	346	349	695	314	370	684	-32	21	-11	-1,6	
Wellen	853	622	1.475	756	656	1.412	-97	34	-63	-4,3	
LIMBURG	146.415	124.982	271.397	141.112	135.640	276.752	-5.303	10.658	5.355	2,0	
VLAANDEREN	1.155.116	1.004.956	2.160.072	1.135.562	1.067.079	2.202.641	-19.554	62.123	42.569	2,0	

Bron : R.S.Z.

Verwerking: ERSV-Limburg

Sectoraandeel

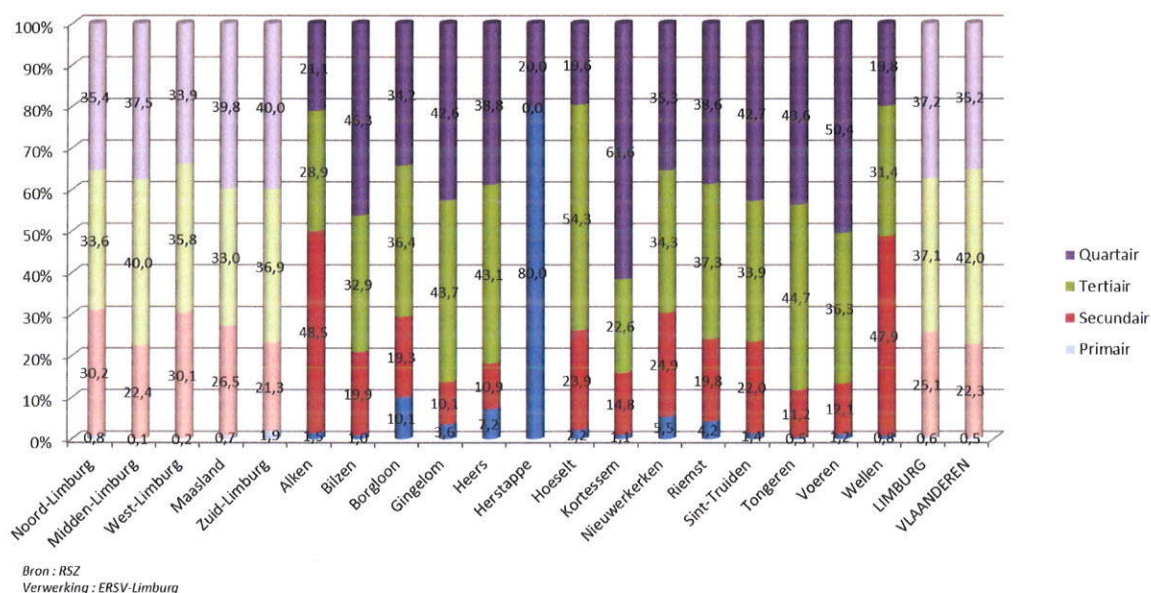
Inzake loontrekkende banen in 2014 (figuur 31) blijkt dat in Zuid-Limburg (1,9%) het sectoraandeel van de **primaire sector** het grootst is van alle regio's en in Midden-Limburg (0,1%) het kleinst.

De jobcontributie van de **secundaire sector** in het totaal aantal jobs is het hoogst in Noord-Limburg (30,2%) en West-Limburg (30,1%) en het geringst in Zuid-Limburg (21,3%).

De **tertiaire sector** (commerciële diensten) verschaft relatief gezien het grootste aantal arbeidsplaatsen in Vlaanderen (42,0%), Midden-Limburg (40,0%) en Zuid-Limburg (36,9%). In de overige Limburgse streken schommelt dit percentage rond de 34%.

De bijdrage van de **quartaire sector** (niet-commerciële diensten) blijkt dan weer betrekkelijk het hoogst in Zuid-Limburg (40,0%) en het Maasland (39,8%). West-Limburg sluit de rij met 33,9% in deze sector.

Figuur 31 : Sectoraandeel van de jobs in loondienst op 31/12/2014

De Zuid-Limburgse gemeenten laten een zeer divers beeld zien. Gemeenten met de hoogste sectoraandelen eind 2014 zijn voor:

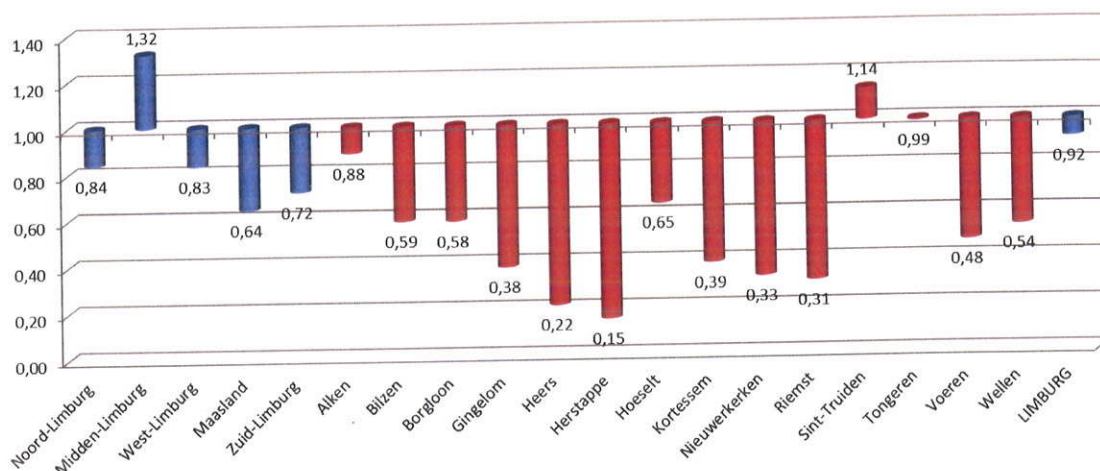
- de primaire sector: Herstappe (80,0%), Borgloon (10,1%) en Heers (7,2%);
- de secundaire sector: Alken (48,5%) en Wellen (47,9%);
- de tertiaire sector: Hoeselt (54,3%), Tongeren (44,7%), Gingelom (43,7%) en Heers (43,1%);
- de quadaire sector: Kortesssem (61,6%) en Voeren (50,4%).

Aanwezigheidsindexen

De aanwezigheidsindex (figuur 32) drukt per gebied uit in hoeverre de loontrekkende werkgelegenheid er sterk of minder sterk aanwezig is in vergelijking met gemiddeld in Vlaanderen. Een verfijning naar sector (tabel 14) laat tevens zien hoe de tewerkstelling in de betrokken sector van het gebied aanwezig is t.o.v. dezelfde sector in Vlaanderen.

Globaal gezien telt Limburg in 2014 in verhouding, met een aanwezigheidsindex van 0,92, iets minder arbeidsplaatsen dan Vlaanderen. Midden-Limburg (1,32) is de enige Limburgse streek waar de loontrekkende werkgelegenheid sterker aanwezig is dan in Vlaanderen. In het Maasland (0,64) wordt de kleinste aanwezigheidsindex opgetekend. Deze index bedraagt 0,72 in Zuid-Limburg. Sint-Truiden (1,14), Tongeren (0,99) en Alken (0,88) zijn de enige gemeenten in Zuid-Limburg waar de relatieve omvang van het aantal loontrekkende jobs rond het Vlaams niveau ligt.

Figuur 32 : Aanwezigheidsindexen t.o.v. Vlaanderen in 2014 inzake de jobs in loondienst

Bron : RSZ, Steunpunt WSE
Verwerking : ERSV-Limburg

De aanwezigheidsindex wordt berekend als de verhouding tussen enerzijds het aantal loontrekkende jobs in een bepaald gebied en anderzijds het totaal aantal personen op arbeidsleeftijd (15-64 jaar) in datzelfde gebied vergeleken met dezelfde verhouding voor Vlaanderen.

De **primaire sector** staat in Limburg wat sterker dan gemiddeld in Vlaanderen, met een index van 1,04. Dit geldt echter niet voor alle Limburgse streken. Vooral in Midden-Limburg (0,14) en West-Limburg (0,34), maar ook in het Maasland (0,88) staat de primaire sector zwakker dan gemiddeld in Vlaanderen. In de andere 2 streken staat de primaire sector daarentegen sterker met als koploper Zuid-Limburg, waar de aanwezigheidsindex voor de primaire sector zelfs 2,66 bedraagt. In Noord-Limburg is dit 1,29.

Op Tongeren (0,98), Wellen (0,91) en Kortesseem (0,85) na hebben alle Zuid-Limburgse gemeenten een sterkere, en de meesten zelfs een beduidend sterkere, vertegenwoordiging van de primaire sector dan Vlaanderen.

Tabel 14 : De aanwezigheidsindexen t.o.v. Vlaanderen per sector in 2014 inzake de jobs in loondienst

	Primair	Secundair	Tertiair	Quartair	Totaal
Noord-Limburg	1,29	1,14	0,67	0,85	0,84
Midden-Limburg	0,14	1,33	1,26	1,41	1,32
West-Limburg	0,34	1,13	0,71	0,80	0,83
Maasland	0,88	0,76	0,50	0,73	0,64
Zuid-Limburg	2,66	0,68	0,63	0,81	0,72
Alken	2,61	1,92	0,61	0,53	0,88
Bilzen	1,17	0,52	0,46	0,77	0,59
Borgloon	11,71	0,51	0,51	0,57	0,58
Gingelom	2,72	0,17	0,40	0,46	0,38
Heers	3,10	0,11	0,22	0,24	0,22
Herstappe	24,57	0,00	0,00	0,09	0,15
Hoeselt	2,85	0,70	0,84	0,36	0,65
Kortesseem	0,85	0,26	0,21	0,68	0,39
Nieuwerkerken	3,60	0,37	0,27	0,33	0,33
Riemst	2,62	0,28	0,28	0,34	0,31
Sint-Truiden	3,27	1,12	0,92	1,38	1,14
Tongeren	0,98	0,50	1,06	1,23	0,99
Voeren	1,11	0,26	0,41	0,68	0,48
Wellen	0,91	1,16	0,40	0,30	0,54
LIMBURG	1,04	1,04	0,81	0,97	0,92
VLAANDEREN	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00

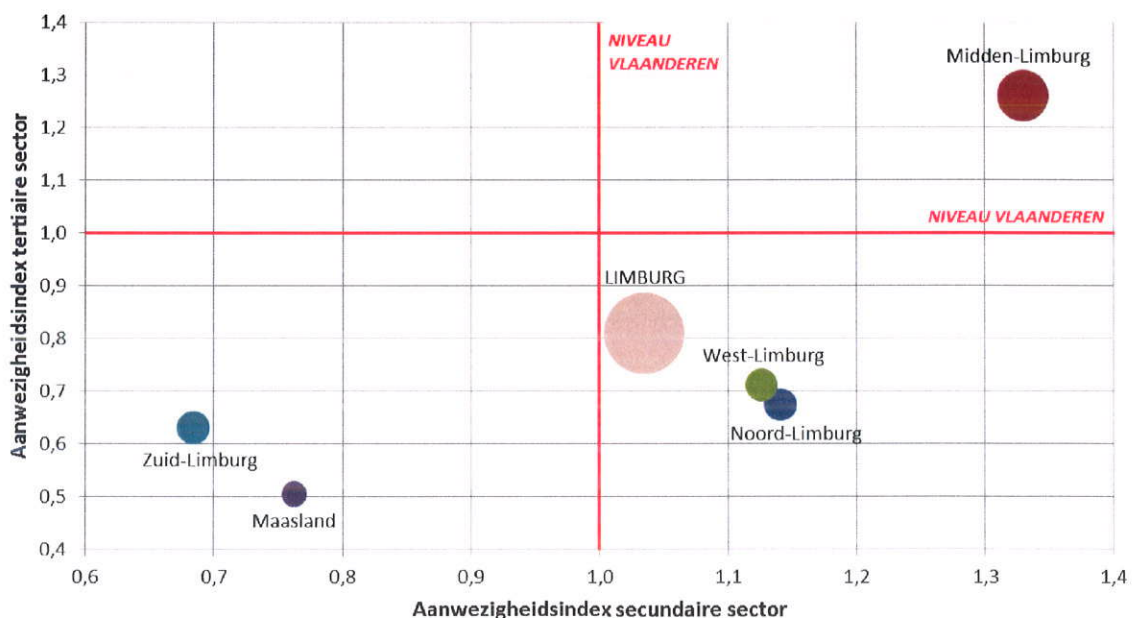
Bron : RSZ, Steunpunt WSE
Verwerking : ERSV-Limburg

De aanwezigheidsindex wordt berekend als de verhouding tussen enerzijds het aantal arbeidsplaatsen in een bepaald gebied in een bepaalde sector en anderzijds het totaal aantal personen op arbeidsleeftijd (15-64 jaar) in datzelfde gebied vergeleken met dezelfde verhouding voor het Vlaams Gewest

In bijna elke Limburgse regio is de aanwezigheidsindex in de **quartaire sector** lager dan in Vlaanderen. Enkel in Midden-Limburg (1,41) is de betrekkelijke grootte van het aantal arbeidsplaatsen omvangrijker dan in Vlaanderen. Hiermee blijft het provinciaal gemiddelde (0,97) toch maar net onder het Vlaamse. Zuid-Limburg scoort 0,81 op deze index. Alle gemeenten in Zuid-Limburg blijven onder deze score van hun streek, uitgezonderd Sint-Truiden (1,38) en Tongeren (1,23) die bovendien zelfs een beter resultaat neerzetten dan het Vlaams gemiddelde.

De **secundaire** en **tertiaire sector** worden visueel voorgesteld in figuur 33 voor Limburg en haar streken en in figuur 34 voor Zuid-Limburg en haar gemeenten. Op de horizontale as valt de aanwezigheidsindex van de secundaire sector af te lezen, op de verticale as de aanwezigheidsindex van de tertiaire sector. Het rode kruis doorheen de aanwezigheidsindex 1,0 geeft de gemiddelde Vlaamse verhouding tussen het aantal jobs en de bevolking op arbeidsleeftijd. Een streekniveau rechts van de verticale lijn en boven de horizontale lijn, telt dus relatief meer jobs dan gemiddeld in Vlaanderen in respectievelijk de “industrie en bouw” en de “commerciële dienstensector”. De grootte van de cirkel staat voor het totaal aantal loontrekkende jobs.

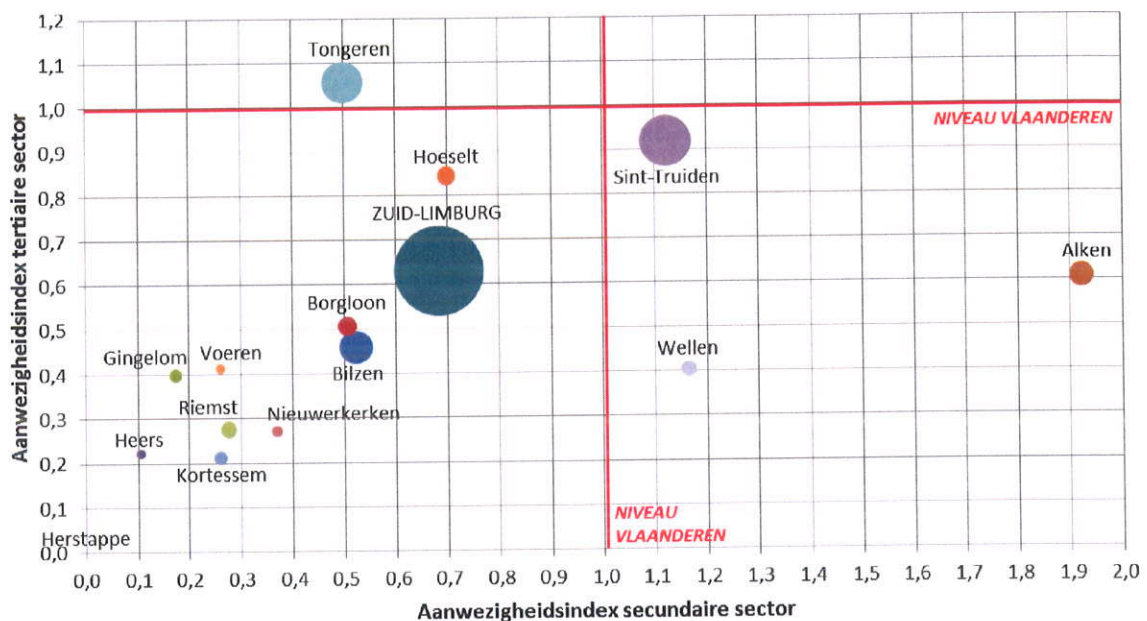
Figuur 33 : Belang van de secundaire en tertiaire sector voor Limburg en haar 5 streken in 2014 inzake de jobs in loondienst

Bron : RSZ, Steunpunt WSE
Verwerking : ERSV-Limburg

In Limburg (figuur 33) stellen we een iets sterkere vertegenwoordiging vast in de secundaire sector (1,04). In de tertiaire sector zien we dat Limburg minder sterk staat (0,81). Het Maasland (0,76 en 0,50) en Zuid-Limburg (0,68 en 0,63) zijn de enige twee streken waarin zowel de industrie & bouw als de commerciële dienstensectoren minder sterk vertegenwoordigd zijn dan gemiddeld in Vlaanderen. Het tegenovergestelde is waar voor Midden-Limburg. In de secundaire sector hebben binnen Zuid-Limburg (figuur 34) enkel de gemeenten Alken (1,92), Wellen (1,16) en Sint-Truiden (1,12) verhoudingsgewijs meer jobs in loondienst dan gemiddeld in Vlaanderen. In de tertiaire sector blijkt alleen Tongeren (1,06) boven de Vlaamse norm uit te komen.

Figuur 34 : Belang van de secundaire en tertiaire sector voor Zuid-Limburg en haar 14 gemeenten in 2014 inzake de jobs in loondienst

Bron : RSZ, Steunpunt WSE
Verwerking : ERSV-Limburg

Tewerkstelling in kennisintensieve sectoren

Innovatie draagt bij aan de creatie van een kenniseconomie. De kenniseconomie is niet zomaar eenduidig te omschrijven. Vele definities gaan in de richting van het al dan niet intensief gebruik van onderzoek en ontwikkeling in het productieproces. Eurostat onderscheidt voor de **industrie** vier categorieën :

- hoogtechnologische (*farmacie / computers, elektronische en optische producten / vliegtuigbouw*),
- mediumhoogtechnologische (*chemie / wapens en munitie / elektrische apparatuur / machines, apparaten en werktuigen / motorvoertuigen, aanhangwagens en opleggers / overige transportmiddelen minus scheeps- en vliegtuigbouw/ medische en tandheelkundige instrumenten*),
- mediumlaagtechnologische (*reproductie van opgenomen media / cokes en geraffineerde aardolieproducten / rubber en kunststof / overige niet-metaalhoudende minerale producten / metalen in primaire vorm / producten van metaal minus wapens en munitie / scheepsbouw / reparatie en installatie van machines en apparaten*) en
- laagtechnologische industriële sectoren (*voedingsmiddelen / dranken / tabaksproducten / textiel / kleding / leer en producten van leer / hout / papier / drukkerijen / meubelen / overige industrie minus medische en tandheelkundige instrumenten*).

Ook voor de **dienstensectoren** bestaan er classificaties die de kennisintensiteit weergeven en door Eurostat worden gedefinieerd als :

- kennisintensieve high-techdiensten (*films en video- en tv-programma's, geluidsopnamen en uitgev. van muziek / programmeren en uitzenden van radio- en televisieprogramma's / telecommunicatie / ontw. en progr. van computerprogramma's, computerconsultancy / dienstverlenende activiteiten op het gebied van informatie / speur- en ontwikkelingswerk op wetenschappelijk gebied*),
- kennisintensieve financiële diensten (*financiële dienstverlening, exclusief verzekeringen en pensioenfondsen / verzekeringen, herverzek. en pensioenfondsen, excl. verplichte soc. verzek. / ondersteunende activiteiten voor verzekeringen en pensioenfondsen*),
- kennisintensieve marktdiensten (*vervoer over water / luchtvaart / rechtskundige en boekhoudkundige dienstverlening / act. van hoofdkantoren; adviesbureaus op het gebied van bedrijfsbeh. / architecten en ingenieurs; technische testen en toetsen / reclamewezen en marktonderzoek / overige gespecialiseerde wetenschappelijke en technische activiteiten / terbeschikkingstelling van personeel / beveiligings- en opsporingsdiensten*) en
- overige kennisintensieve diensten (*uitgeverijen / veterinaire diensten / openbaar best. en defensie, verpl. sociale verzek., onderwijs / menselijke gezondheidszorg / maatschappelijke dienstverlening / kunst, amusement, sport, recreatie*).

**Tabel 15 : Evolutie van het aantal jobs in loondienst in de kennisintensieve sectoren
31/12/2008-31/12/2014**

	31/12/2008		31/12/2014		Evolutie 2008-2014			
	Hoogtechnologische en mediumhoogtechnologische industriële sectoren	Kennisintensieve dienstensectoren	Hoogtechnologische en mediumhoogtechnologische industriële sectoren	Kennisintensieve dienstensectoren	Hoogtechnologische en mediumhoogtechnologische industriële sectoren	Kennisintensieve dienstensectoren	Abs.	%
Noord-Limburg	3.129	17.427	2.426	19.244	-703	-22,5	1.817	10,4
Midden-Limburg	9.386	51.693	6.762	54.130	-2.624	-28,0	2.437	4,7
West-Limburg	4.883	18.093	3.820	19.911	-1.063	-21,8	1.818	10,0
Maasland	796	12.809	612	13.093	-184	-23,1	284	2,2
Zuid-Limburg	2.622	22.084	2.197	22.672	-425	-16,2	588	2,7
Alken	8	856	7	1.064	-1	-12,5	208	24,3
Bilzen	60	3.225	53	3.326	-7	-11,7	101	3,1
Borgloon	0	860	0	846	0	NVT	-14	-1,6
Gingelom	0	667	0	490	0	NVT	-177	-26,5
Heers	3	296	0	315	-3	-100,0	19	6,4
Herstappe	0	1	0	1	0	NVT	0	0,0
Hoeselt	15	720	23	539	8	53,3	-181	-25,1
Kortesseem	0	685	1	807	1	NVT	122	17,8
Nieuwerkerken	52	290	45	323	-7	-13,5	33	11,4
Riemst	17	647	16	732	-1	-5,9	85	13,1
Sint-Truiden	1.981	7.710	1.838	7.915	-143	-7,2	205	2,7
Tongeren	421	5.378	213	5.554	-208	-49,4	176	3,3
Voeren	1	326	0	329	-1	-100,0	3	0,9
Wellen	64	423	1	431	-63	-98,4	8	1,9
LIMBURG	20.816	122.106	15.817	129.050	-4.999	-24,0	6.944	5,7
VLAANDEREN	139.215	996.506	117.186	1.048.837	-22.029	-15,8	52.331	5,3

Bron : RSZ
Verwerking: ERSV-Limburg

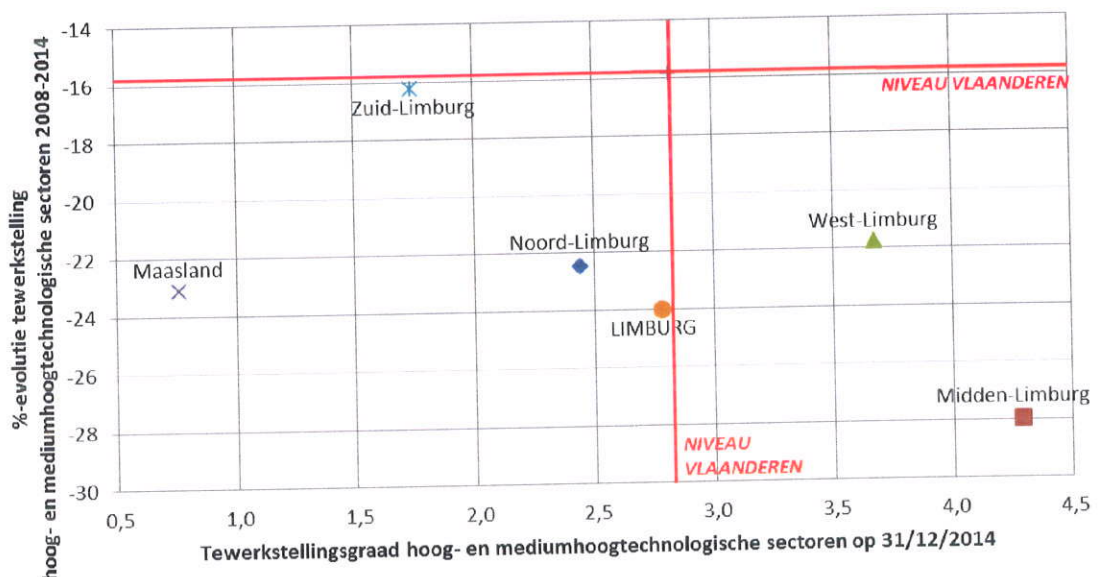
Op basis van de RSZ-tewerkstellingsdata kunnen al deze sectoren geanalyseerd worden. In wat volgt wordt aan de hand van deze RSZ-gegevens dieper ingegaan op de capaciteit van Limburg en Zuid-Limburg met haar 14 gemeenten om toekomstige uitdagingen aan te gaan in het kader van de globalisering van handels- en industriële processen. Een belangrijke kanttekening is de schaal van de gebieden in kwestie. Het kan zinvol zijn om te analyseren of een grote regio of een land relatief meer

of minder sectoren telt die toekomstgericht zijn. Op een laag geografisch niveau is dit anders: sommige industriële en dienstenactiviteiten zullen zich clusteren in de nabijheid van grote steden (vb. nieuwe dienstenbedrijven rond de as Brussel-Antwerpen) of zijn omwille van historische redenen tot bloei gekomen in een gebied (vb. textielindustrie in het westen van Vlaanderen). Delen van het Vlaamse buitengebied lenen zich misschien beter voor de vestiging van activiteiten in traditionele sectoren die ruimtebehoevend zijn (vb. fruitsector in Zuid-Limburg). Dit wil zeggen dat elke regio niet zomaar eenzelfde aandeel van deze of gene sectoren moet tellen. Diversiteit is tot op zekere hoogte troef. Onderstaande is dan ook louter descriptief bedoeld.

Hoogtechnologische en mediumhoogtechnologische industriële sectoren

De arbeidsplaatsen in de hoogtechnologische en mediumhoogtechnologische industriële sectoren (HT-MHT) maken eind 2014 in Limburg 2,8% uit van de bevolking op beroepsactieve leeftijd (15-64 jaar). Tussen 31 december 2008 en 31 december 2014 (tabel 15) is er in Limburg een daling met -24,0%, terwijl de totale provinciale bezoldigde tewerkstelling in dezelfde periode stijgt met +2,0%. Zoals blijkt uit figuur 35, scoort Limburg hiermee nagenoeg even goed dan Vlaanderen (2,8%) inzake de tewerkstellingsgraad, maar wel minder goed dan Vlaanderen (-15,8%) voor wat betreft de banenevolutie. In Midden-Limburg (4,3%) en West-Limburg (3,7%) komen de HT-MHT sectoren het best aan bod, maar is de achteruitgang van het aantal arbeidsplaatsen in deze sectoren met respectievelijk -28,0% en -21,8% toch aanzienlijk. De Noord-Limburgse situatie (2,4% als tewerkstellingsgraad en -22,5% als jobontwikkeling) evolueert stilaan naar de provinciale. In vooral het Maasland (0,8%), maar ook in Zuid-Limburg (1,7%) is er een eerder zwakke vertegenwoordiging van de HT-MHT-bedrijfstakingen. Eind 2014 houdt Zuid-Limburg nog 2.197 jobs over in de HT-MHT sectoren.

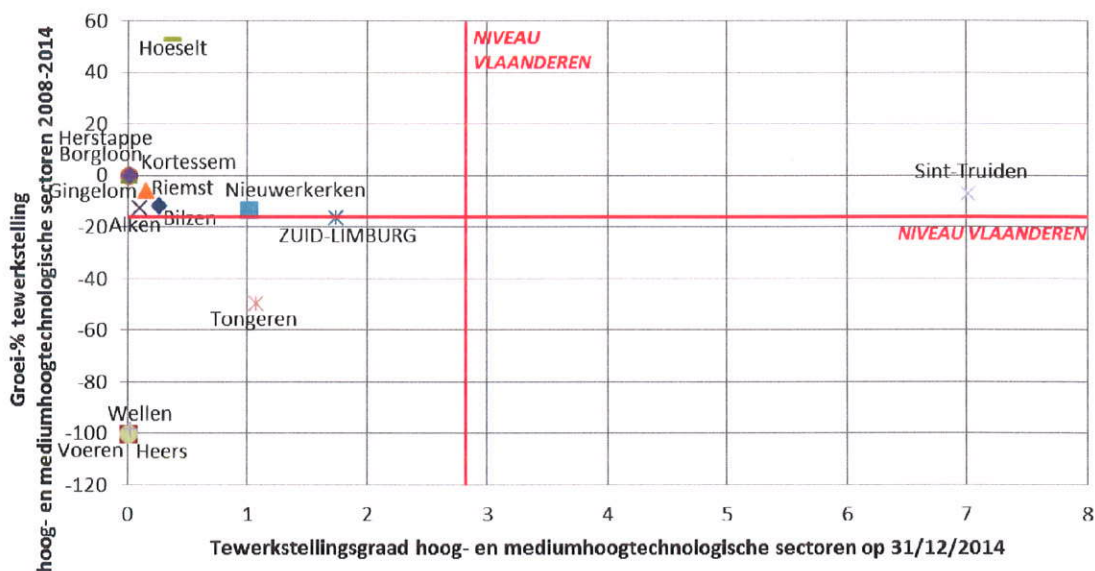
Figuur 35 : Tewerkstellingsgraad in de hoog- en mediumhoogtechnologische industriële sectoren op 31/12/2014 en %-evolutie van deze sectoren 2008-2014 voor Limburg en haar 5 streken

Bron : Steunpunt WSE, RSZ
Verwerking : ERSV-Limburg

Ongeveer 84% of 1.838 van deze 2.197 HT-MHT banen in Zuid-Limburg bevinden zich in Sint-Truiden, wat daar resulteert (figuur 36) in een tewerkstellingsgraad van 7,0%, meer dan het dubbele dan gemiddeld in Vlaanderen. In de rest van Zuid-Limburg is er maar een zeer geringe aanwezigheid van de HT-MHT bedrijfstakken, aangezien de overige 13 Zuid-Limburgse gemeenten zelfs onder de tewerkstellingsgraad van hun streek blijven.

Figuur 36 : Tewerkstellingsgraad in de hoog- en mediumhoogtechnologische industriële sectoren op 31/12/2014 en %-evolutie van deze sectoren 2008-2014 voor Zuid-Limburg en haar 14 gemeenten

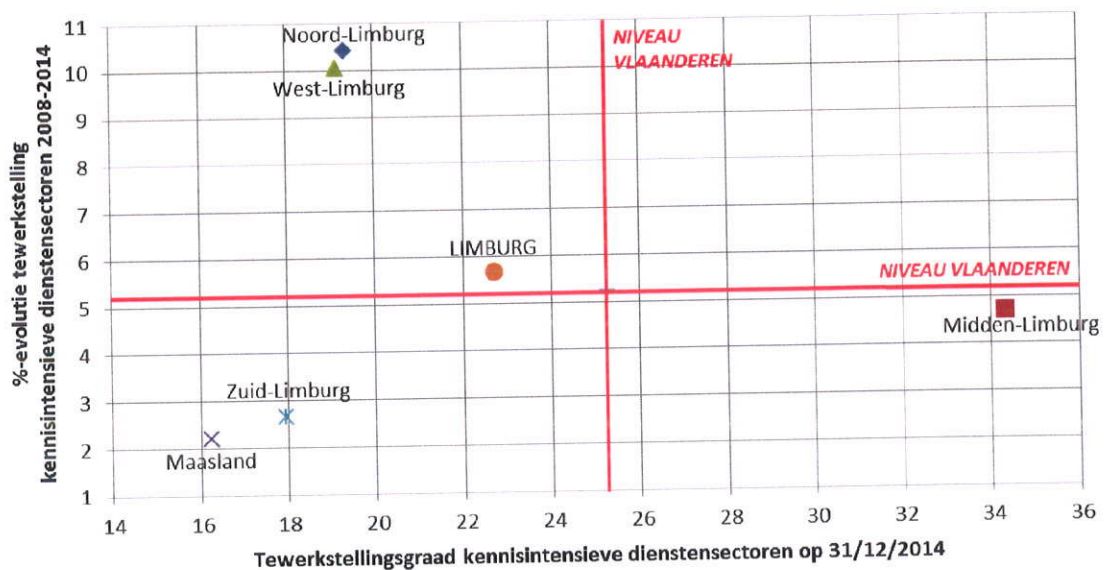

Bron : Steunpunt WSE, RSZ
Verwerking : ERSV-Limburg

Kennisintensieve dienstensectoren

De bezoldigde tewerkstelling in het geheel van de kennisintensieve diensten is eind 2014 in Limburg goed voor 22,7% van de bevolking tussen 15 en 64 jaar. Het aantal arbeidsplaatsen in deze sectoren vermeerderd sedert december 2008 met +5,7%, wat 3,7% hoger is dan de aangroei van de totale Limburgse bezoldigde tewerkstelling. Tabel 15 en figuur 37 tonen dat Limburg met deze cijfers sinds 2008 haar achterstand inzake kennisintensieve dienstenebanen t.o.v. Vlaanderen (+5,3%) iets kleiner ziet worden en hiermee haar tewerkstellingsgraad heeft verbeterd t.o.v. de Vlaamse (25,3%). Midden-Limburg bewijst dat deze categorie van diensten beter gedijt in een regionaalstedelijk gebied zoals de bi-pool Hasselt-Genk, door een meer prominente aanwezigheid (34,3%) van de betrokken bedrijfstakken dan in Vlaanderen. In het Maastricht (16,2%) komen deze kennisintensieve diensten blijkbaar het minst van de grond. Met een eerder bescheiden banengroei van +2,7% (+588 jobs) sinds 2008 komt Zuid-Limburg uit op een tewerkstellingsgraad van 17,9% en situeert zich hiermee in de buurt van West-Limburg (19,1%) en Noord-Limburg (19,3%). Het aantal arbeidsplaatsen in de kennisintensieve dienstensectoren bedraagt eind 2014 in Zuid-Limburg 22.672.

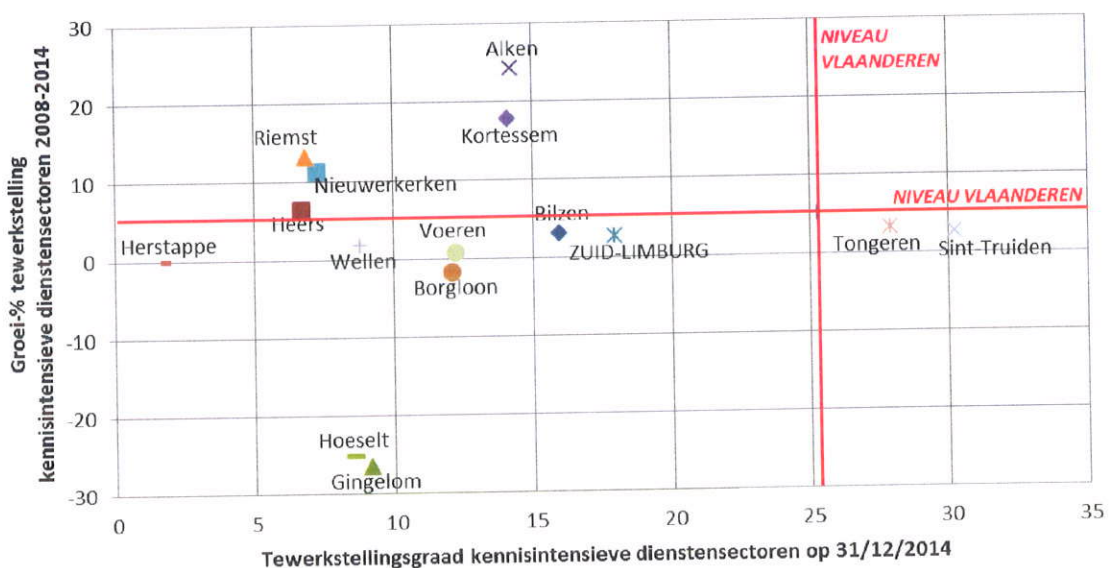
**Figuur 37 : Tewerkstellingsgraad in de kennisintensieve dienstensectoren op 31/12/2014
en %-evolutie van deze sectoren 2008-2014 voor Limburg en haar 5 streken**

Bron : Steunpunt WSE, RSZ
Verwerking : ERSV-Limburg

Binnen Zuid-Limburg behalen in 2014 (figuur 38) Sint-Truiden (30,2%) en Tongeren (27,9%) niet alleen een hogere tewerkstellingsgraad in de kennisintensieve dienstensectoren dan hun streekgemiddelde, maar scoren ze zelfs beter dan het Vlaamse niveau. Alken (+24,3%), Kortesseem (+17,8%), Riemst (+13,1%) en Nieuwerkerken (+11,4%) zijn sinds 2008 relatief de grootste jobcreatoren in Zuid-Limburg in deze dienstensectoren. In absolute cijfers zijn dit Alken (+208 jobs), Sint-Truiden (+205) en Tongeren (+176). Jobverlies doet zich enkel voor in Gingelom (-26,5%), Hoeselt (-25,1%) en Borgloon (-1,6%).

**Figuur 38 : Tewerkstellingsgraad in de kennisintensieve dienstensectoren op 31/12/2014
en %-evolutie van deze sectoren 2008-2014 voor Zuid-Limburg en haar 14 gemeenten**

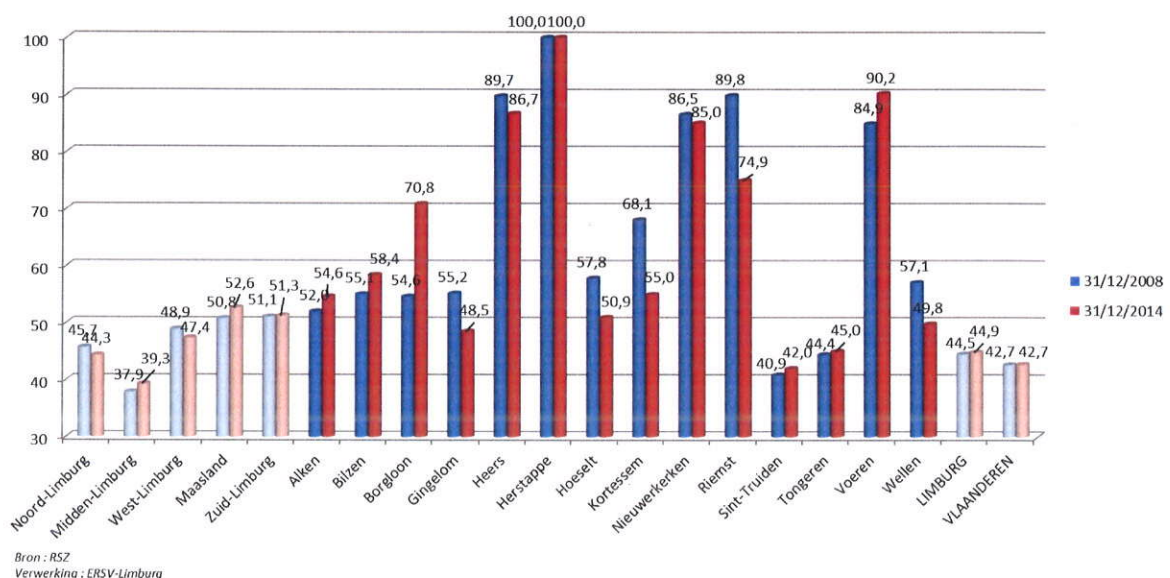
Bron : Steunpunt WSE, RSZ
Verwerking : ERSV-Limburg

Tewerkstelling in KMO's

Uit figuur 39 wordt duidelijk dat eind 2014 het aandeel van de KMO's, gedefinieerd als bedrijven met minder dan 50 werknemers, in de bezoldigde werkgelegenheid in Limburg (44,9%) en haar streken (van 44,3% in Noord-Limburg tot 52,6% in het Maasland) hoger is dan in Vlaanderen (42,7%), met uitzondering van Midden-Limburg (39,3%). Sinds eind 2008 is dit KMO-aandeel in de loontrekkende tewerkstelling in de meeste beschouwde regio's gestegen. De grootste stijging van dit KMO-gewicht doet zich voor in het Maasland (+1,9%). In Zuid-Limburg is het belang van de KMO's toegenomen met +0,2% tot een aandeel van 51,3%.

Behalve in Sint-Truiden (42,0%), Tongeren (45,0%), Gingelom (48,5%) en Wellen (49,8%), blijken eind 2014 de KMO's in de Zuid-Limburgse gemeenten te zorgen voor het merendeel van de tewerkstelling, gaande van 50,9% in Hoeselt tot 100,0% in Herstappe. Het KMO-aandeel in de bezoldigde werkgelegenheid is sinds eind 2008 het meest gegroeid in Borgloon (+16,2%) en Voeren (+5,3%). In Riemst (-14,9%) en Kortesseem (-13,1%) is sedertdien het KMO-gewicht het meest verminderd.

Figuur 39 : %-aandeel van de KMO's (<50 wns) in het totaal aantal jobs in loondienst 2008-2014

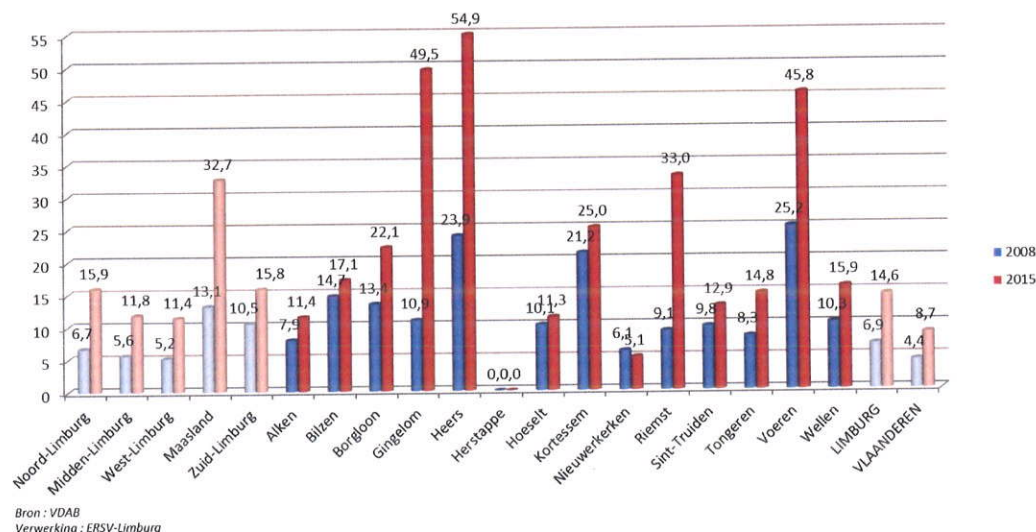

Vacatures en spanningsgraad

Het betreft hier de vacatures uit het normaal economisch circuit zonder uitzendopdrachten (NECzU), die rechtstreeks aan de VDAB gemeld worden. De in het verleden meegetelde vacatures uit het NECzU via wervings- en selectiekantoren zijn niet meer opgenomen. Dit moet volgens de VDAB toelaten een reëler beeld te krijgen van de arbeidsmarktevoluties. De verhouding tussen het maandgemiddelde van de niet-werkende werkzoekenden (nwwz) en het gemiddeld aantal openstaande vacatures per maand noemt men de spanningsgraad (aantal nwwz per openstaande vacature). Deze spanningsgraad is een maatstaf voor het al of niet makkelijk invullen van vacatures binnen een gebied. Hoe hoger de spanningsgraad, hoe gemakkelijker een vacature zal ingevuld worden door het groter aanbod aan werkzoekenden. Een hoge spanningsgraad wordt vanuit werkgeversperspectief als gunstig beschouwd; dit impliceert nl. minder knelpunten. Deze indicator

moet evenwel met de nodige omzichtigheid geïnterpreteerd worden. De vacatures worden geregistreerd volgens de vestigingsplaats van het bedrijf, wat niet altijd overeenkomt met de plaats van tewerkstelling. In kleine gebieden kan dit tot een vertekend beeld leiden.

Figuur 40 : Evolutie van de spanningsgraden 2008-2015 (maandgemiddelden)
(aantal NWWZ per openstaande vacature)

In Limburg registreerde de VDAB in de loop van 2015 gemiddeld 2.338 openstaande vacatures per maand. Afgezet tegen het gemiddeld aantal nwwz (34.053) geeft dit in 2015 voor Limburg een spanningsgraad van 14,6 nwwz per openstaande vacature (figuur 40 en tabel 16). Ten opzichte van Vlaanderen (8,7) is dit merklijk hoger. Het Maasland (32,7) kent de hoogste spanningsgraad van de

Tabel 16 : Evolutie van de niet-werkende werkzoekenden, openstaande vacatures en spanningsgraden
2008-2015 (maandgemiddelden)

	2008			2015			Evolutie 2008-2015				
	NWWZ	Openstaande vacatures	Spanningsgraad	NWWZ	Openstaande vacatures	Spanningsgraad	NWWZ Abs.	%	Openstaande vacatures Abs.	%	Spanningsgraad
Noord-Limburg	3.462	518	6,7	4.847	305	15,9	1.385	40,0	-214	-41,2	9,2
Midden-Limburg	7.887	1.404	5,6	11.163	945	11,8	3.276	41,5	-460	-32,7	6,2
West-Limburg	4.261	826	5,2	5.368	472	11,4	1.107	26,0	-354	-42,8	6,2
Maasland	3.776	287	13,1	5.705	175	32,7	1.929	51,1	-113	-39,2	19,5
Zuid-Limburg	5.080	485	10,5	6.970	442	15,8	1.890	37,2	-43	-8,8	5,3
Alken	245	31	7,9	309	27	11,4	64	26,1	-4	-12,9	3,5
Bilzen	844	58	14,7	1.303	76	17,1	459	54,4	19	32,1	2,5
Borgloon	266	20	13,4	341	15	22,1	75	28,2	-4	-22,3	8,7
Gingelom	206	19	10,9	235	5	49,5	29	14,1	-14	-74,9	38,6
Heers	181	8	23,9	270	5	54,9	89	49,2	-3	-35,2	31,0
Herstappe	1	0	NVT	2	0	NVT	1	100,0	0	NVT	NVT
Hoeselt	218	22	10,1	344	31	11,3	126	57,8	9	41,3	1,2
Kortesseem	238	11	21,2	267	11	25,0	29	12,2	-1	-5,2	3,9
Nieuwerkerken	155	26	6,1	188	37	5,1	33	21,3	12	45,4	-1,0
Riemst	360	40	9,1	583	18	33,0	223	61,9	-22	-55,4	23,9
Sint-Truiden	1.121	115	9,8	1.460	113	12,9	339	30,2	-2	-1,5	3,1
Tongeren	949	115	8,3	1.293	87	14,8	344	36,2	-28	-24,0	6,5
Voeren	109	4	25,2	145	3	45,8	36	33,0	-1	-26,9	20,6
Wellen	187	18	10,3	230	15	15,9	43	23,0	-4	-20,2	5,6
LIMBURG	24.466	3.521	6,9	34.053	2.338	14,6	9.587	39,2	-1.183	-33,6	7,6
VLAANDEREN	168.890	37.969	4,4	232.927	26.853	8,7	64.037	37,9	-11.116	-29,3	4,2

Bron : VDAB
Verwerking : ERSV-Limburg

Spanningsgraad = de verhouding tussen het maandgemiddelde van de NWWZ en het gemiddeld aantal openstaande vacatures per maand

5 Limburgse streken. Hekkensluiter is West-Limburg met 11,4 werkzoekenden per vacature, waarmee deze streek zich toch nog boven het Vlaams gemiddelde situeert. Zuid-Limburg (15,8) situeert zich boven het provinciaal niveau. In alle beschouwde regio's is de spanningsgraad sinds 2008 gestegen. De stijgingen variëren van +4,2 in Vlaanderen tot +19,5 in het Maasland. In Zuid-Limburg neemt de spanningsgraad toe met +5,3.

Het grootste aanbod aan werkzoekenden per vacature op het niveau van de Zuid-Limburgse gemeenten wordt in 2015 opgetekend in Heers (54,9), Gingelom (49,5) en Voeren (45,8). De laagste spanningsgraden komen voor in Nieuwerkerken (5,1), Hoeselt (11,3) en Alken (11,4). Sinds 2008 ziet enkel Nieuwerkerken (-1,0) zijn spanningsgraad afnemen. De felste stijgingen doen zich voor in Gingelom (+38,6) en Heers (+31,0).

B.3. WERKGELEGENHEID

Totale werkgelegenheid

De totale werkgelegenheid (tabel 17) omvat de jobs in loondienst en de zelfstandigen exclusief de bijberoepen. Tussen 31/12/2008 en 31/12/2014 vermeerderd de totale werkgelegenheid in Limburg van 325.422 tot 335.147 jobs of met +3,0%, wat iets beter is dan het groeiritme van +2,7% in Vlaanderen. Het aandeel van Limburg (+9.725 jobs) in de Vlaamse groei (+71.679) bedraagt 13,6%. West-Limburg (+7,2%) groeit inzake werkgelegenheid beduidend sneller dan Limburg. Het Maasland (-0,7%) laat als enige Limburgse streek een daling zien. Zuid-Limburg groeit met +2,5%. Het overgrote deel van de sinds eind 2008 gecreëerde werkgelegenheid wordt overal ingenomen door de vrouwen. Binnen Zuid-Limburg kennen Hoeselt (+18,6%) en Gingelom (+4,5%) in de beschouwde periode relatief de meest positieve werkgelegenheidsevolutie en Herstappe (-20,8%) en Heers (-3,7%) de meest negatieve.

Tabel 17 : Evolutie van de werkgelegenheid 2008-2014

(jobs in loondienst + jobs voor zelfstandigen, excl. bijberoepen)

	31/12/2008			31/12/2014			Evolutie 2008-2014			
	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen	Totaal	%
Noord-Limburg	29.917	22.506	52.423	29.726	25.007	54.733	-191	2.501	2.310	4,4
Midden-Limburg	67.987	56.053	124.040	66.560	59.802	126.362	-1.427	3.749	2.322	1,9
West-Limburg	30.767	21.827	52.594	31.986	24.380	56.366	1.219	2.553	3.772	7,2
Maasland	18.896	16.178	35.074	17.877	16.956	34.833	-1.019	778	-241	-0,7
Zuid-Limburg	33.782	27.509	61.291	33.084	29.769	62.853	-698	2.260	1.562	2,5
Alken	3.031	1.514	4.545	2.830	1.651	4.481	-201	137	-64	-1,4
Bilzen	4.252	4.241	8.493	4.260	4.478	8.738	8	237	245	2,9
Borgloon	1.746	1.348	3.094	1.712	1.397	3.109	-34	49	15	0,5
Gingelom	690	936	1.626	770	929	1.699	80	-7	73	4,5
Heers	630	557	1.187	590	553	1.143	-40	-4	-44	-3,7
Herstappe	14	10	24	14	5	19	0	-5	-5	-20,8
Hoeselt	1.302	1.146	2.448	1.447	1.457	2.904	145	311	456	18,6
Kortesseem	1.067	805	1.872	1.033	840	1.873	-34	35	1	0,1
Nieuwerkerken	764	567	1.331	765	553	1.318	1	-14	-13	-1,0
Riemst	1.726	1.296	3.022	1.669	1.394	3.063	-57	98	41	1,4
Sint-Truiden	10.414	7.750	18.164	10.374	8.453	18.827	-40	703	663	3,7
Tongeren	6.321	6.047	12.368	5.907	6.715	12.622	-414	668	254	2,1
Voeren	606	473	1.079	585	494	1.079	-21	21	0	0,0
Wellen	1.219	819	2.038	1.128	850	1.978	-91	31	-60	-2,9
LIMBURG	181.349	144.073	325.422	179.233	155.914	335.147	-2.116	11.841	9.725	3,0
VLAANDEREN	1.446.865	1.162.492	2.609.357	1.449.798	1.231.238	2.681.036	2.933	68.746	71.679	2,7

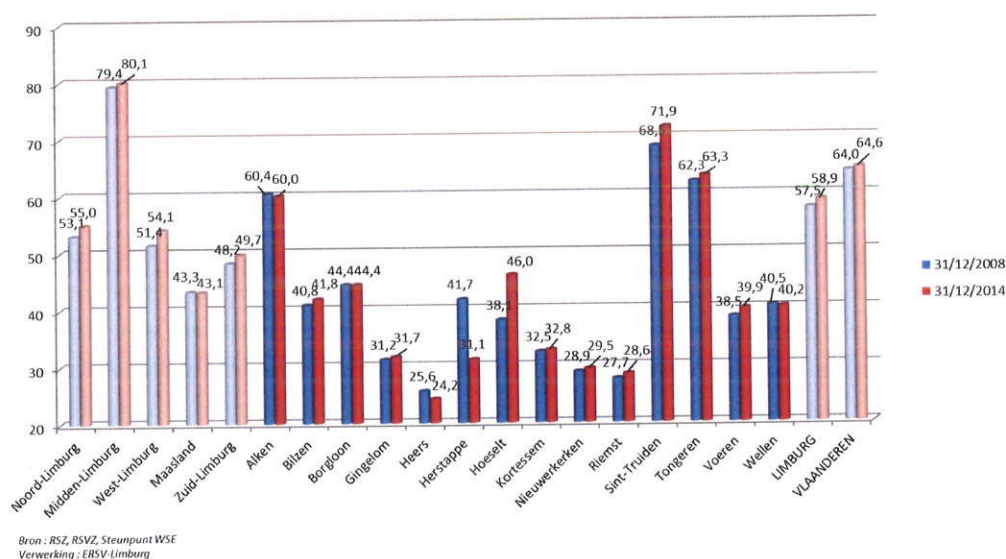
Bron : RSZ, RSVZ
Verwerking: ERSV-Limburg

Werkgelegenheidsgraad

Figuur 41 illustreert dat de werkgelegenheidsgraad, of de verhouding tussen het aantal jobs en het aantal inwoners op arbeidsleeftijd (15-64 jaar), tussen 2008 en 2014 in alle regio's, uitgezonderd het Maasland, is gestegen, wat wijst op een verbetering van de globale arbeidsmarktsituatie. Tegelijkertijd blijft de werkgelegenheidsgraad vrij veel ruimtelijke spreiding vertonen. Dit laatste komt doordat in deze ratio, die betrekking heeft op de vraagzijde van de arbeidsmarkt, demografische karakteristieken minder een rol spelen.

Figuur 41 : Evolutie van de werkgelegenheidsgraad 2008-2014

(aantal jobs in % van de bevolking op arbeidsleeftijd (15-64 j.))

De aanwezigheid van nijverheidstakken en van stedelijke centra zijn bepalend of een streek een werkgelegenheidspool is of niet. Dit komt tot uiting in de hoge ratio van 80,1% eind 2014 voor Midden-Limburg waar de bipool Hasselt-Genk is gelegen. De overige Limburgse streken (allen duidelijk minder dan 60%) kunnen onvoldoende arbeidsplaatsen creëren voor hun beroepsbevolking.

Tabel 18 : Evolutie van de werkgelegenheidsgraad per geslacht 2008-2014

(aantal jobs in % van de bevolking op arbeidsleeftijd (15-64 j.))

	31/12/2008			31/12/2014			Evolutie 2008-2014		
	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen	Totaal
Noord-Limburg	59,3	46,6	53,1	58,7	51,2	55,0	-0,6	4,5	1,9
Midden-Limburg	86,0	72,5	79,4	83,7	76,4	80,1	-2,4	3,9	0,7
West-Limburg	59,4	43,3	51,4	60,9	47,3	54,1	1,5	4,0	2,7
Maasland	45,7	40,7	43,3	43,6	42,7	43,1	-2,1	1,9	-0,1
Zuid-Limburg	52,3	43,9	48,2	51,7	47,7	49,7	-0,7	3,7	1,5
Alken	79,1	41,0	60,4	74,5	45,1	60,0	-4,7	4,0	-0,4
Bilzen	40,4	41,3	40,8	40,2	43,5	41,8	-0,1	2,2	1,0
Borgloon	49,2	39,4	44,4	47,6	41,0	44,4	-1,6	1,6	0,0
Gingelom	26,0	36,6	31,2	28,1	35,4	31,7	2,1	-1,2	0,5
Heers	26,6	24,6	25,6	24,6	23,9	24,2	-2,0	-0,7	-1,4
Herstappe	47,5	35,7	41,7	40,0	19,2	31,1	-7,5	-16,5	-10,6
Hoeselt	39,9	36,1	38,1	45,1	46,9	46,0	5,2	10,8	7,9
Kortesssem	36,3	28,5	32,5	35,8	29,8	32,8	-0,5	1,3	0,4
Nieuwerkerken	32,7	25,1	28,9	34,1	24,8	29,5	1,4	-0,3	0,5
Riemst	31,1	24,1	27,7	30,8	26,3	28,6	-0,4	2,1	0,9
Sint-Truiden	77,4	59,3	68,5	78,6	65,0	71,9	1,2	5,7	3,4
Tongeren	63,1	61,4	62,3	58,8	67,9	63,3	-4,4	6,6	1,0
Voeren	42,0	34,8	38,5	42,1	37,7	39,9	0,1	2,9	1,5
Wellen	47,2	33,4	40,5	45,2	35,0	40,2	-1,9	1,6	-0,3
LIMBURG	63,2	51,8	57,5	62,3	55,5	58,9	-0,9	3,8	1,4
VLAANDEREN	70,1	57,7	64,0	69,2	59,9	64,6	-0,9	2,2	0,6

Bron : RSZ, RSVZ, Steunpunt WSE
Verwerking : ERSV-Limburg

Eind 2014 kent Zuid- Limburg een werkgelegenheidsgraad van 49,7%. Sinds 2008 betekent dit een stijging met +1,5%.

De hoogste gemeentelijke werkgelegenheidsgraden worden eind 2014 in Zuid-Limburg opgetekend in Sint-Truiden (71,9%), Tongeren (63,3%) en Alken (60,0%) en de laagste in Heers (24,2%), Riemst (28,6%) en Nieuwerkerken (29,5%).

In tabel 18 wordt de inhaalbeweging van de vrouwen inzake werkgelegenheid ook via deze indicator duidelijk zichtbaar, aangezien sinds 2008 de evolutie van de werkgelegenheidsgraden bij de vrouwen praktisch overal gunstiger verloopt dan bij de mannen.

B.4. WERKENDEN

Aantal werkenden

De groep werkenden tussen 15 en 64 jaar is samengesteld uit de loontrekkenden, de zelfstandigen en de uitgaande grensarbeid. In de periode 2008-2014 (tabel 19 en figuur 42) is het aantal werkenden dat in Limburg woont, toegenomen met 3.795 (van 361.934 in 2008 tot 365.729 in 2014) of met +1,0%, wat een iets trager groeiritme betekent dan de werkenden woonachtig in Vlaanderen (+1,5%). West-Limburg (+2,7%) is de Limburgse streek met relatief de meest gunstige evolutie en het Maasland (-0,9%) met de meest ongunstige. Zuid-Limburg ziet haar aantal werkenden stijgen met +0,4%.

Gingelom (+5,7%) heeft binnen Zuid-Limburg procentueel de beste ontwikkeling en Nieuwerkerken (-1,7%) de slechtste.

Figuur 42 illustreert duidelijk dat de stijging van het aantal werkenden overal bijna uitsluitend door de vrouwen wordt gerealiseerd.

Tabel 19 : Evolutie van het aantal werkenden (15-64 jaar) 2008-2014 (jaargemiddelden)

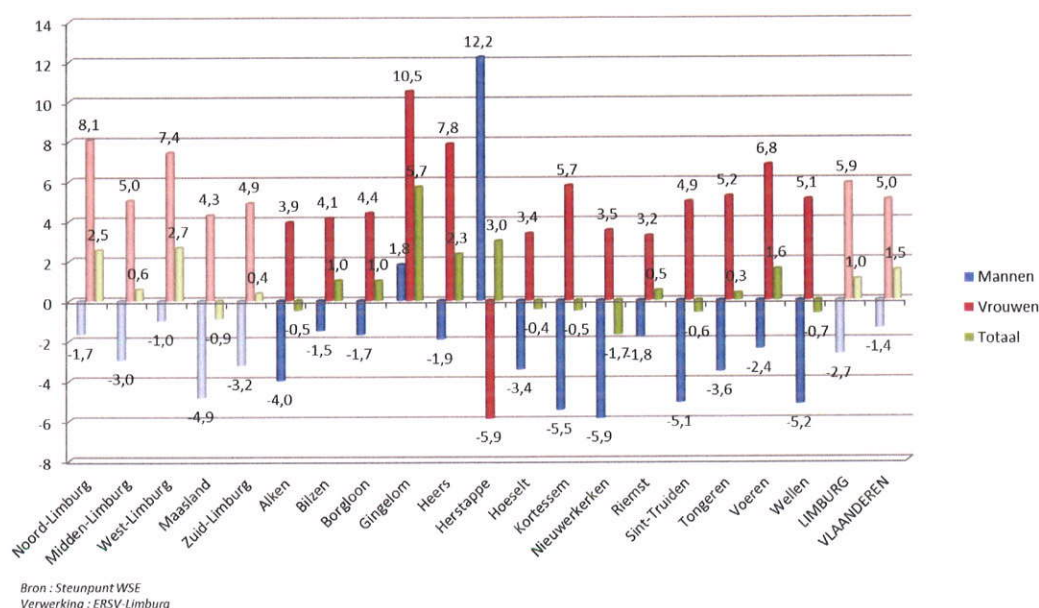
	2008			2014			Evolutie 2008-2014			
	M	V	T	M	V	T	M	V	Abs.	%
Noord-Limburg	36.384	27.754	64.139	35.776	29.992	65.768	-609	2.238	1.630	2,5
Midden-Limburg	54.796	43.720	98.516	53.167	45.916	99.083	-1.629	2.196	567	0,6
West-Limburg	36.838	28.318	65.156	36.465	30.423	66.888	-372	2.104	1.732	2,7
Maasland	28.239	21.472	49.711	26.867	22.393	49.260	-1.372	920	-451	-0,9
Zuid-Limburg	46.817	37.595	84.412	45.299	39.431	84.729	-1.518	1.836	318	0,4
Alken	2.899	2.309	5.209	2.783	2.400	5.183	-116	90	-26	-0,5
Bilzen	7.587	6.126	13.713	7.472	6.379	13.851	-114	253	139	1,0
Borgloon	2.630	2.095	4.725	2.585	2.187	4.772	-45	92	47	1,0
Gingelom	1.953	1.582	3.534	1.988	1.747	3.735	35	166	201	5,7
Heers	1.750	1.353	3.102	1.716	1.459	3.175	-34	106	72	2,3
Herstappe	21	22	42	23	20	44	3	-1	1	3,0
Hoeselt	2.431	1.929	4.360	2.347	1.994	4.341	-84	65	-19	-0,4
Kortesse	2.170	1.721	3.891	2.051	1.820	3.871	-119	99	-20	-0,5
Nieuwerkerken	1.761	1.417	3.178	1.657	1.466	3.124	-104	50	-54	-1,7
Riemst	3.925	3.270	7.195	3.854	3.376	7.230	-71	106	35	0,5
Sint-Truiden	9.575	7.714	17.289	9.086	8.095	17.181	-489	381	-108	-0,6
Tongeren	7.174	5.756	12.930	6.919	6.056	12.975	-255	300	45	0,3
Voeren	1.003	765	1.769	979	817	1.796	-24	52	28	1,6
Welten	1.939	1.535	3.474	1.838	1.613	3.451	-101	78	-23	-0,7
LIMBURG	203.074	158.860	361.934	197.575	168.154	365.729	-5.499	9.294	3.795	1,0
VLAANDEREN	1.487.847	1.223.314	2.711.161	1.466.898	1.284.830	2.751.729	-20.949	61.517	40.568	1,5

Bron : Steunpunt WSE

Verwerking: ERSV-Limburg

Werkenden = loontrekkenden + zelfstandigen + uitgaande grensarbeid

Figuur 42 : Groei-% werkenden (15-64 jaar) 2008-2014

Werkzaamheidsgraad

De verhouding tussen het aantal werkenden en het aantal inwoners op arbeidsleeftijd (15-64 jaar) noemt men de werkzaamheidsgraad (tabel 20). Deze indicator verwijst naar de aanbodzijde van de arbeidsmarkt en laat zien welk gedeelte van de bevolking op beroepsactieve leeftijd aan het werk is. Verschillen zijn te verklaren door de aanwezige, beschikbare arbeidsplaatsen, maar ook door de pendelbereidheid, de wens tot arbeidsdeelname en de mogelijkheid daartoe.

Tabel 20 : Evolutie van de werkzaamheidsgraad (15-64 jaar) 2008-2014 (jaargemiddelden)
(de werkenden/bevolking op arbeidsleeftijd)

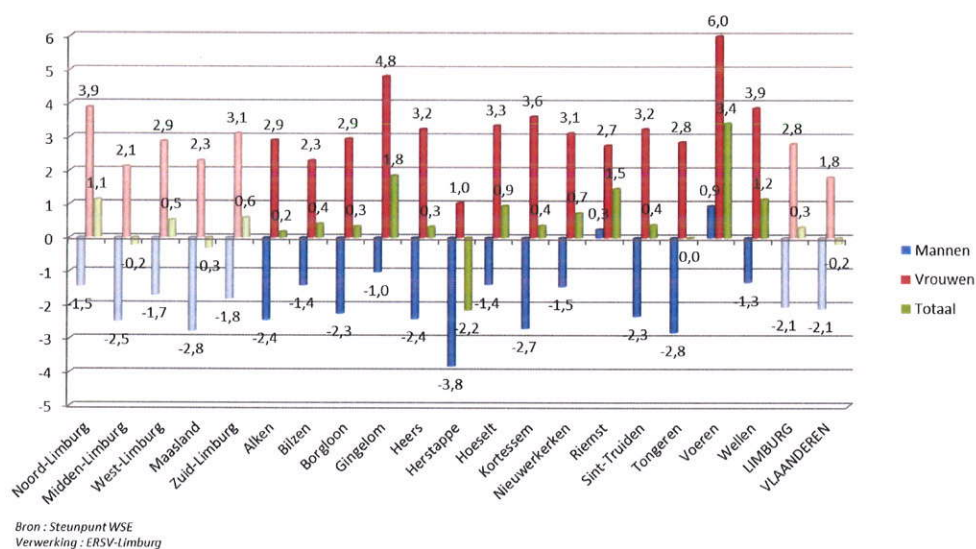
	2008			2014			Evolutie 2008-2014		
	M	V	T	M	V	T	M	V	T
Noord-Limburg	72,1	57,5	65,0	70,7	61,3	66,1	-1,5	3,9	1,1
Midden-Limburg	69,3	56,6	63,0	66,8	58,7	62,8	-2,5	2,1	-0,2
West-Limburg	71,1	56,1	63,7	69,4	59,0	64,3	-1,7	2,9	0,5
Maasland	68,3	54,1	61,3	65,5	56,4	61,0	-2,8	2,3	-0,3
Zuid-Limburg	72,5	60,1	66,4	70,7	63,2	67,0	-1,8	3,1	0,6
Alken	75,7	62,6	69,3	73,2	65,5	69,4	-2,4	2,9	0,2
Bilzen	72,0	59,7	65,9	70,6	62,0	66,3	-1,4	2,3	0,4
Borgloon	74,1	61,2	67,8	71,9	64,1	68,1	-2,3	2,9	0,3
Gingelom	73,6	61,8	67,8	72,6	66,6	69,6	-1,0	4,8	1,8
Heers	74,0	59,7	67,0	71,5	62,9	67,3	-2,4	3,2	0,3
Herstappe	70,4	76,9	73,6	66,6	77,9	71,4	-3,8	1,0	-2,2
Hoeselt	74,6	60,9	67,8	73,2	64,2	68,8	-1,4	3,3	0,9
Kortessem	73,8	60,9	67,5	71,1	64,5	67,8	-2,7	3,6	0,4
Nieuwerkerken	75,3	62,6	69,1	73,9	65,8	69,8	-1,5	3,1	0,7
Riemst	70,8	60,9	65,9	71,1	63,7	67,4	0,3	2,7	1,5
Sint-Truiden	71,2	59,0	65,2	68,8	62,3	65,6	-2,3	3,2	0,4
Tongeren	71,6	58,4	65,1	68,8	61,3	65,1	-2,8	2,8	0,0
Voeren	69,5	56,3	63,1	70,4	62,3	66,5	0,9	6,0	3,4
Wellen	75,1	62,6	69,0	73,7	66,5	70,2	-1,3	3,9	1,2
LIMBURG	70,7	57,1	64,0	68,7	59,9	64,3	-2,1	2,8	0,3
VLAANDEREN	72,1	60,7	66,5	70,0	62,5	66,3	-2,1	1,8	-0,2

Bron : Steunpunt WSE
Verwerking: ERSV-Limburg

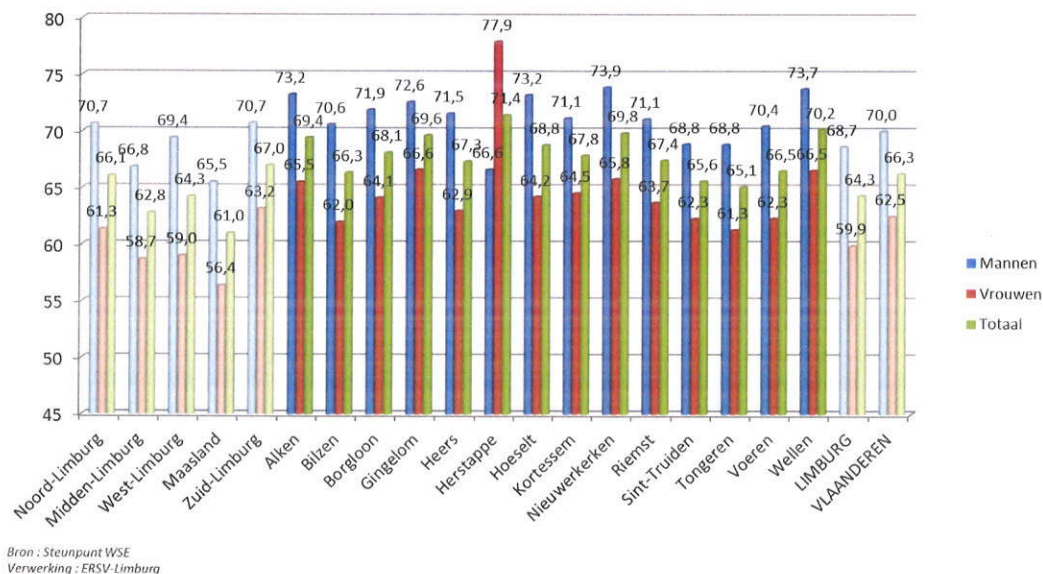
Werkenden = loontrekkenden + zelfstandigen + uitgaande grensarbeid

De werkzaamheidsgraad in Limburg bedraagt 64,3% in 2014, wat t.o.v. 2008 een stijging betekent met +0,3%. Hierdoor is de achterstand met Vlaanderen (66,5% in 2008 en 66,3% in 2014) kleiner geworden, zoals eveneens blijkt uit figuur 43. Alle Limburgse streken, behalve het Maasland, weten hun positie t.o.v. Vlaanderen te verbeteren of te behouden. Met een werkzaamheidsgraad van 67,0% doet Zuid-Limburg het nu zelfs beter dan Vlaanderen. Aangezien de vermeerdering van de werkenden een nagenoeg louter vrouwelijke aangelegenheid is geworden, wordt dit uiteraard ook weerspiegeld in de evolutie van de werkzaamheidsgraad. Dit beeld wordt nog uitvergroot door de double-dip recessie in de beschouwde periode, aangezien er veel meer mannen dan vrouwen aan de slag zijn in conjunctuur- en crisisgevoelige sectoren, zoals de industrie en de bouw.

Figuur 43 : Groei van de werkzaamheidsgraad (15-64 jaar) 2008-2014 (jaargemiddelden)
(de werkenden/bevolking op arbeidsleeftijd)

Figuur 44 : Werkzaamheidsgraad (15-64 jaar) per geslacht in 2014 (jaargemiddelden)
(de werkenden/bevolking op arbeidsleeftijd)

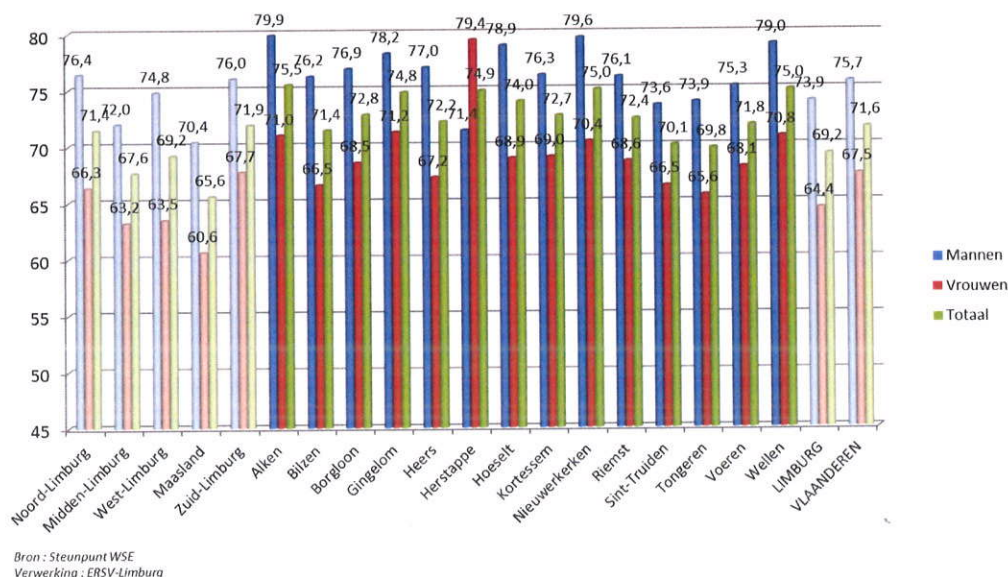

In figuur 44 wordt duidelijk geïllustreerd dat in 2014, zowel bij de mannen als de vrouwen, het Maasland (mannen: 65,5%; vrouwen: 56,4%; totaal: 61,0%) binnen Limburg de laagste werkzaamheidsgraad heeft en Zuid-Limburg (70,7%; 63,2%; 67,0%) de hoogste. In 2008 was dit ook al zo.

In de Zuid-Limburgse gemeenten schommelt de werkzaamheidsgraad in 2014 van 65,1% in Tongeren tot 71,4% in Herstappe. Ten opzichte van 2008 wordt de grootste groei gerealiseerd in Voeren (+3,4%). Tongeren kent een nul-groei en Herstappe een afname met -2,2%.

Tot 2010 werd de afbakening 15-64 jaar gehanteerd in het kader van de opvolging van de 70%-doelstelling die geformuleerd werd in de Lissabonstrategie. In de Europa 2020-strategie, opvolger van de Lissabonstrategie die 2010 als eindmeet had, wordt meer belang gehecht aan de scholing van jongeren alvorens zij de arbeidsmarkt betreden. Dit uit zich onder meer in de verenging van de leeftijdsafbakening in de nieuwe werkzaamheidsdoelstelling. Tegen 2020 moet minstens 75% van de bevolking tussen 20 en 64 jaar aan het werk zijn. Figuur 45 laat de werkzaamheidsgraden per geslacht in 2014 zien van de 20-64-jarigen.

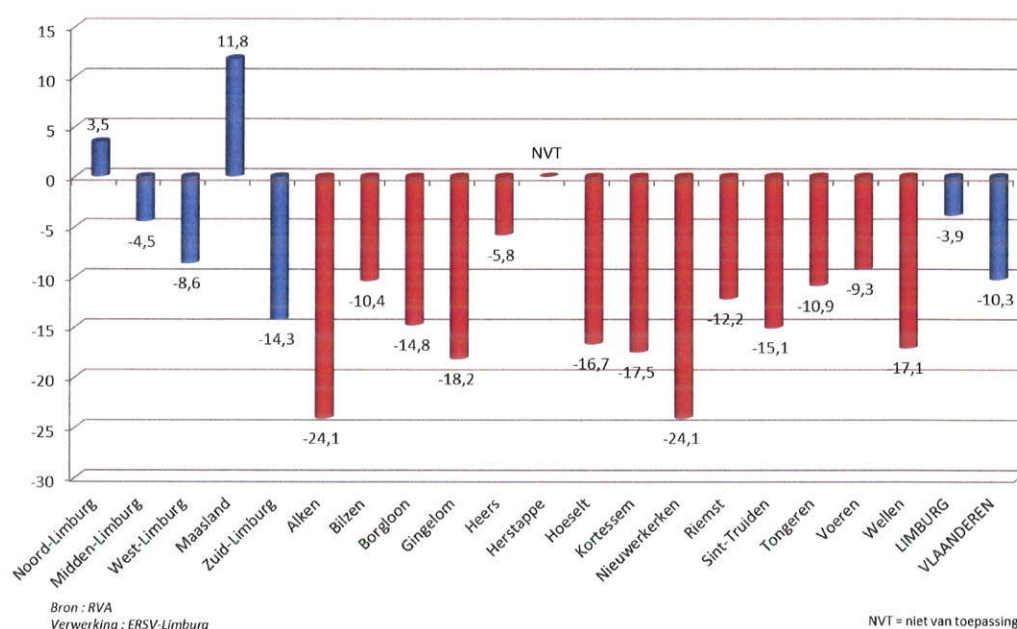
Figuur 45 : Werkzaamheidsgraad (20-64 jaar) per geslacht in 2014 (jaargemiddelden)
(de werkenden/bevolking op arbeidsleeftijd)

Tijdelijke werkloosheid

Een tijdelijk werkloze is een werkloze die verbonden is door een arbeidsovereenkomst waarvan de uitvoering tijdelijk, geheel of gedeeltelijk, geschorst is. Een werknemer kan tijdelijk werkloos gesteld worden wegens economische oorzaken, technische stoornis, slecht weer, overmacht, collectieve jaarlijkse vakantie, staking of lock-out. Vanaf 25 juni 2009 is de tijdelijke werkloosheid wegens economische oorzaken ook voor de bedienden van kracht.

Figuur 46 : %-evolutie van de tijdelijk werklozen 2008-2015 (maandgemiddelden)

Tussen 2008 en 2015 (figuur 46 en tabel 21) neemt het maandgemiddelde van het aantal tijdelijk werklozen in Limburg af van 14.162 tot 13.613 of met -3,9%, wat een lager dalingspercentage is dan in Vlaanderen (-10,3%). Hiermee vertegenwoordigt Limburg in 2015 een aandeel van 17,6% in de tijdelijke werkloosheid van Vlaanderen (77.159). Van de 5 Limburgse streken kennen enkel het Maasland (+11,8%) en Noord-Limburg (+3,5%) nog een toename van de tijdelijk werklozen sinds 2008. De grootste daling sindsdien wordt opgetekend in Zuid-Limburg (-14,3%). Herstappe buiten beschouwing gelaten, evolueert in Zuid-Limburg relatief gezien de tijdelijke werkloosheid het meest gunstig in Alken (-24,1%) en Nieuwerkerken (-24,1%) en het minst gunstig in Heers (-5,8%).

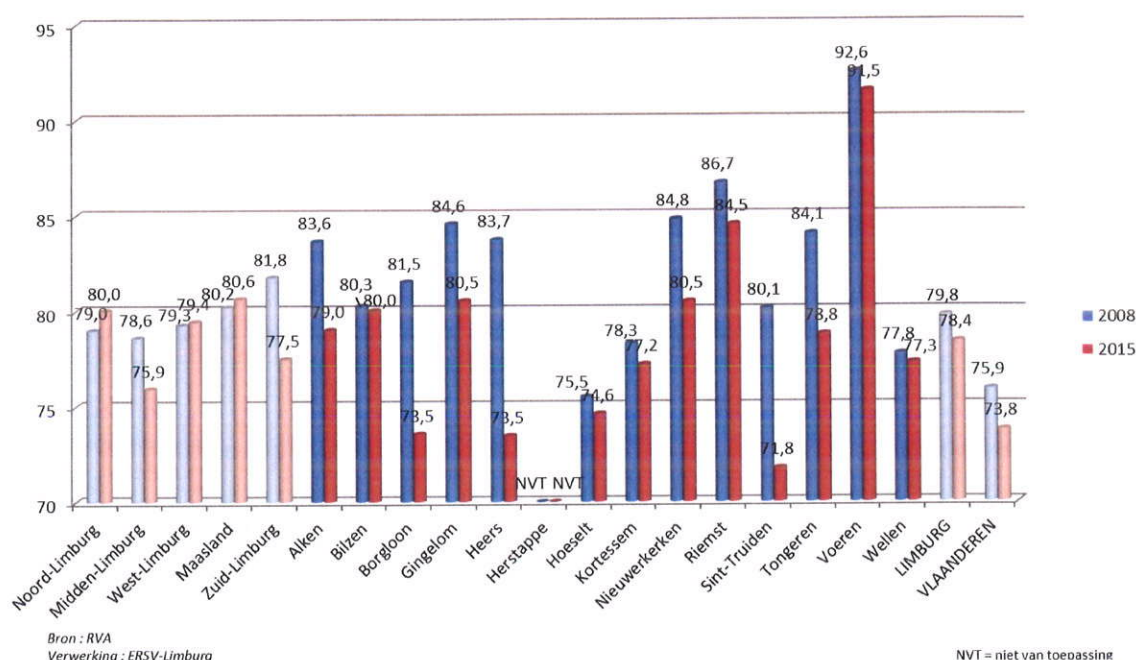
Tabel 21 : Evolutie van de tijdelijk werklozen per geslacht 2008-2015 (maandgemiddelden)

	2008			2015			Evolutie 2008-2015			
	M	V	T	M	V	T	M	V	Abs.	%
Noord-Limburg	1.818	484	2.302	1.906	476	2.382	88	-8	80	3,5
Midden-Limburg	2.970	809	3.779	2.741	869	3.610	-229	60	-169	-4,5
West-Limburg	2.088	546	2.634	1.911	495	2.406	-177	-51	-228	-8,6
Maasland	1.674	414	2.088	1.882	452	2.334	208	39	246	11,8
Zuid-Limburg	2.747	613	3.360	2.232	649	2.881	-515	36	-479	-14,3
Alken	152	30	181	109	29	138	-43	-1	-44	-24,1
Bilzen	449	111	560	401	100	502	-48	-10	-58	-10,4
Borgloon	161	36	197	124	44	168	-37	8	-29	-14,8
Gingelom	100	18	119	78	19	97	-22	1	-22	-18,2
Heers	110	21	132	91	33	124	-19	12	-8	-5,8
Herstappe	0	0	0	0	0	0	0	0	0	NVT
Hoeselt	151	49	200	124	42	166	-27	-7	-33	-16,7
Kortesseem	124	34	159	101	30	131	-23	-5	-28	-17,5
Nieuwerkerken	126	23	148	91	22	112	-35	-1	-36	-24,1
Riemst	232	36	267	198	36	235	-33	1	-33	-12,2
Sint-Truiden	529	131	660	402	158	560	-127	27	-100	-15,1
Tongeren	458	87	545	383	103	486	-76	16	-59	-10,9
Voeren	34	3	37	31	3	34	-4	0	-3	-9,3
Wellen	121	35	156	100	29	129	-21	-5	-27	-17,1
LIMBURG	11.297	2.866	14.162	10.672	2.941	13.613	-625	76	-549	-3,9
VLAANDEREN	65.270	20.721	85.991	56.912	20.248	77.159	-8.358	-473	-8.832	-10,3

Bron : RVA
Verwerking : ERSV-Limburg

Aangezien er veel meer mannen dan vrouwen aan de slag zijn in conjunctuur- en crisisgevoelige sectoren, zoals de industrie en de bouw, reflecteert zich dit overal door een permanent veel groter aandeel van de mannen in de tijdelijke werkloosheid (figuur 47). Doorgaans blijken nu nog ca. 75 à 80% van de tijdelijk werklozen mannen te zijn.

Figuur 47 : Evolutie %-aandeel van de mannen in de tijdelijk werklozen 2008-2015 (maandgemiddelden)

B.5. GEMEENTELIJKE PENDELARBEID

De binnenlandse werkgelegenheid op gemeentelijk niveau of kortweg de gemeentelijke werkgelegenheid heeft betrekking op de arbeid die wordt ingezet in de vestigingen van een gemeente, uitgedrukt in personen of arbeidsvolume. Het verschil tussen de werkende beroepsbevolking en de werkgelegenheid van een gemeente kunnen we verklaren door de intergemeentelijke en internationale (grensarbeid) pendelstromen. Werkende personen die in een gemeente wonen maar elders werken, dragen wel bij tot de werkzaamheid van die gemeente, maar niet tot de economische activiteit van die gemeente (uitgaande pendel). Het omgekeerde geldt voor personen die niet in die gemeente wonen, maar er wel een job uitoefenen (inkomende pendel). Aangezien bij zelfstandigen de werkplaats wordt gelijkgesteld met de woonplaats worden voor de pendelstatistieken enkel de loontrekkenden weerhouden. Deze pendelstromen geven een aanduiding van de mate waarin gemeenten onderling arbeidskrachten uitwisselen.

Uitgaande pendelarbeid

In 2013 zijn er 226.663 loontrekkende Limburgers (tabel 22 en figuur 48) die niet werken in de gemeente waar ze wonen. In verhouding tot het totaal aantal Limburgse loontrekkenden (310.603) zorgt dit voor een uitgaande gemeentelijke pendelintensiteit in Limburg van 73,0%. Vlaanderen

(72,6%) kent nagenoeg hetzelfde gemeentelijke mobiliteitsniveau. Van de Limburgse streken heeft Midden-Limburg (65,1%) de laagste uitgaande gemeentelijke pendelintensiteit. De hoogste wordt opgetekend in West-Limburg (79,0%). In Zuid-Limburg bedraagt deze 75,6%.

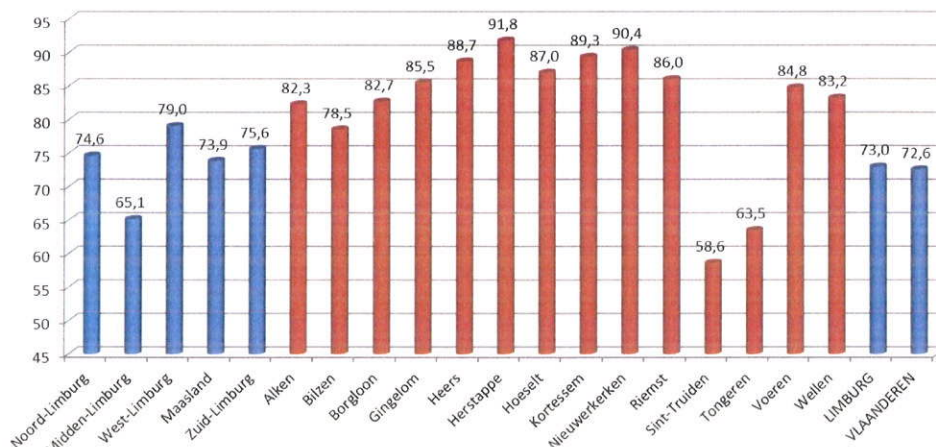
Tabel 22 : Uitgaande gemeentelijke pendel bij de loontrekkende beroepsbevolking in 2013
(jaargemiddelde – 15-64 jaar)

	Loontrekkende beroepsbevolking (15-64 j.)		Uitgaande pendel- intensiteit (B)/(A)*100
	Totaal (A)	Uitgaande pendelaars (B)	
Noord-Limburg	55.760	41.609	74,6
Midden-Limburg	84.327	54.937	65,1
West-Limburg	56.621	44.755	79,0
Maasland	42.457	31.356	73,9
Zuid-Limburg	71.438	54.006	75,6
Alken	4.290	3.529	82,3
Bilzen	11.796	9.263	78,5
Borgloon	3.933	3.252	82,7
Gingelom	3.206	2.739	85,5
Heers	2.597	2.303	88,7
Herstappe	33	30	91,8
Hoeselt	3.691	3.210	87,0
Kortesseem	3.271	2.922	89,3
Nieuwerkerken	2.617	2.365	90,4
Riemst	6.018	5.177	86,0
Sint-Truiden	14.486	8.493	58,6
Tongeren	11.140	7.072	63,5
Voeren	1.431	1.213	84,8
Wellen	2.931	2.439	83,2
LIMBURG	310.603	226.663	73,0
VLAANDEREN	2.306.897	1.674.059	72,6

Bron: Steunpunt WSE/Departement WSE
Verwerking: ERSV-Limburg

De Zuid-Limburgse gemeenten (figuur 48 en tabel 22) met de laagste uitgaande pendelintensiteit in 2013 zijn Sint-Truiden (58,6%) en Tongeren (63,5%). De hoogste waarden in dit verband worden opgetekend in de gemeenten Herstappe (91,8%), Nieuwerkerken (90,4%), Kortesseem (89,3%) en Heers (88,7%).

Figuur 48 : Uitgaande gemeentelijke pendelintensiteit bij de loontrekkende beroepsbevolking in 2013
(jaargemiddelde – 15-64 jaar)

Bron: Steunpunt WSE/Departement WSE
Verwerking: ERSV-Limburg

Inkomende pendelarbeid

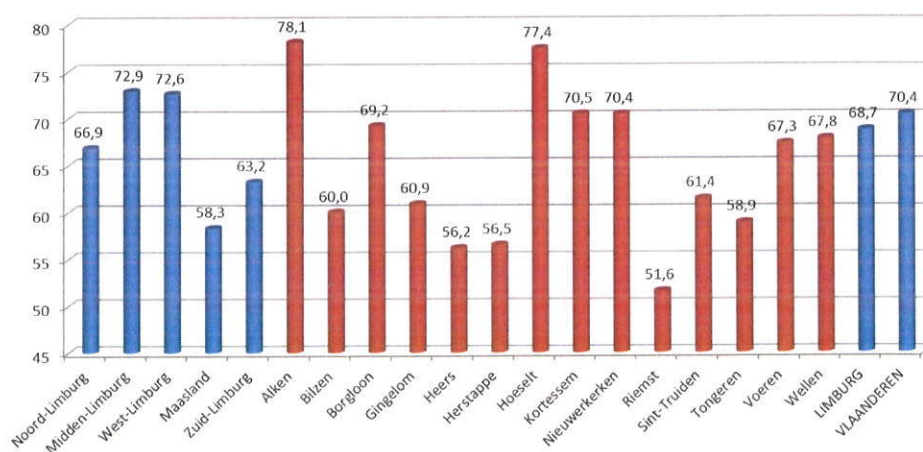
Ruim 2 op de 3 werknemers wonen in 2013 niet in de Limburgse gemeente waar ze werken. Er zijn immers 184.573 loontrekkenden (tabel 23 en figuur 49) die niet gehuisvest zijn in de Limburgse gemeente waar ze professioneel actief zijn. In verhouding tot de totale loontrekkende werkgelegenheid in Limburg (268.513) zorgt dit voor een inkomende gemeentelijke pendelintensiteit in Limburg van 68,7%. In Vlaanderen loopt deze verhouding op tot 70,4%. Van de Limburgse streken heeft Midden-Limburg (72,9%) de hoogste inkomende gemeentelijke pendelintensiteit. De laagste wordt opgetekend in het Maasland (58,3%). Zuid-Limburg heeft een inkomende gemeentelijke pendelintensiteit van 63,2%.

Tabel 23 : Inkomende gemeentelijke pendel bij de loontrekkende binnenlandse werkgelegenheid in 2013 (jaargemiddelde - >= 15 jaar)

	Jobs in loondienst, uitgedrukt in personen (>= 15 j.)		Inkomende pendel- intensiteit (B)/(A)*100
	Totaal (A)	Inkomende pendelaars (B)	
Noord-Limburg	42.713	28.562	66,9
Midden-Limburg	108.447	79.057	72,9
West-Limburg	43.317	31.451	72,6
Maasland	26.615	15.514	58,3
Zuid-Limburg	47.420	29.989	63,2
Alken	3.474	2.713	78,1
Bilzen	6.332	3.799	60,0
Borgloon	2.213	1.531	69,2
Gingelom	1.192	726	60,9
Heers	672	378	56,2
Herstappe	6	4	56,5
Hoeselt	2.131	1.650	77,4
Kortessem	1.179	831	70,5
Nieuwerkerken	854	602	70,4
Riemst	1.737	896	51,6
Sint-Truiden	15.539	9.546	61,4
Tongeren	9.896	5.828	58,9
Voeren	667	449	67,3
Wellen	1.527	1.036	67,8
LIMBURG	268.513	184.573	68,7
VLAANDEREN	2.136.693	1.503.854	70,4

Bron: Steunpunt WSE/Departement WSE
Verwerking: ERSV-Limburg

Figuur 49 : Inkomende gemeentelijke pendelintensiteit bij de loontrekkende binnenlandse werkgelegenheid in 2013 (jaargemiddelde - >= 15 jaar)

Bron: Steunpunt WSE/Departement WSE
Verwerking: ERSV-Limburg

Riemst (51,6%), Heers (56,2%) en Herstappe (56,5%) kennen in Zuid-Limburg de laagste inkomende pendelintensiteiten in 2013 (figuur 49 en tabel 23). De grootste scores in deze context zijn voor Alken (78,1%) en Hoeselt (77,4%).

Erkend Regionaal Samenwerkingsverband

POM-ERSV Limburg

Kunstlaan 18

3500 Hasselt

Tel. 011 300 100

Fax 011 300 101

info@ersvlimburg.be – info@pomlimburg.be

www.ersvlimburg.be – www.pomlimburg.be